

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy”

Lokalna Strategia Rozwoju Kierowanego Społecznością Lokalną na lata 2014-2020

**Miedziana Góra, Mniów, Piekoszów, Strawczyn, Zagnańsk
Wrzesień 2023**

Spis treści

I.	Charakterystyka LGD	5
I.1	Forma prawna i nazwa stowarzyszenia	5
I.2	Obszar	5
I.3	Potencjał LGD	7
I.3.1	Opis sposobu powstania i doświadczenie Stowarzyszenie LGD Dorzecze Bobrzy.....	7
I.3.2	Doświadczenie LGD.....	9
I.3.3	Reprezentatywność LGD	10
I.3.4	Doświadczenie partnerów LGD	10
I.3.5	Władze Lokalnej Grupy działania	11
I.3.6	Biuro LGD	12
I.3.7	Zasady funkcjonowania LGD.....	12
I.3.7	Potencjał ludzki biura LGD	13
II.	Partycypacyjny charakter LSR.....	14
	Opis metod tworzenia LSR	14
	Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii	17
	Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji.....	18
	Wskazanie i zwięzła charakterystyka planowanych metod animacji społeczności lokalnej	18
III.	Diagnoza Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy”	19
III.1	Charakterystyka ogólna.....	19
III.2.	Grupy szczególnie istotne (defaworyzowane)	21
III.3.	Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości.....	22
III. 5.	Działalność sektora społecznego	25
III. 6.	Problemy społeczne na terenie działania LGD	26
III.7.	Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze na terenie LGD „Dorzecze Bobrzy”	27
III.8.	Diagnoza obszaru LGD w 2020 r.,2021 r. oraz 2022 r.....	30
IV.	Analiza SWOT obszaru Lokalnej Grupy Działania Dorzecze Bobrzy.....	32
	Wnioski z analizy SWOT	34
V.	Cele i wskaźniki	35
	Cel ogólny 1 – Społeczeństwo aktywne i zintegrowane.....	35
	Cel szczegółowy 1.1 Pobudzenie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru LGD	35
	Cel szczegółowy 1.2 Zaktywizowanie i upodmiotowienie mieszkańców do działań na rzecz lokalnej kultury i społeczeństwa	36
	Cel szczegółowy 1.3 Pobudzenie współpracy ponadgminnej i międzysektorowej	37
	Cel szczegółowy 1.4 Tworzenie infrastruktury rekreacyjno-rozrywkowej oraz sportowej	37
	Cel ogólny 2 - Wspieranie rozwoju gospodarczego na obszarze objętym LSR	38

Cel szczegółowy 2.1 Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR	38
Stan początkowy wskaźnika oraz sposób jego ustalania	39
Stan docelowy wskaźnika oraz sposób jego ustalania	39
Określenie sposobu formy naboru (grant/konkurs)	39
VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	50
Szczegółowy opis powiązania kryteriów z diagnozą sporządzoną dla LGD „Dorzecze Bobrzy” ..	50
Proces wyboru operacji finansowanych w ramach LSR.....	50
Innowacyjność	50
Lokalne kryteria wyboru operacji.	52
Zasady ustalania lub zmiany kryteriów	52
Zasady ustalenia wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR.....	53
Rozpoczynanie oraz rozwijanie działalności gospodarczej	53
Pozostałe operacje.....	53
VII. Plan Działania.....	54
VIII. Budżet	54
IX. Plan komunikacji	55
1. Główne cele działań komunikacyjnych wynikające z przeprowadzonej analizy potrzeb/problemów komunikacyjnych.....	55
2. Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu	56
3. Główni adresaci działań komunikacyjnych (grupy docelowe)	57
4. Zakładane wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych	57
5. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu.	57
6. Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR	58
X. Zintegrowanie	59
X.1 Zintegrowanie poziome.....	59
X.2 Zintegrowanie pionowe.....	61
XI. Monitoring i ewaluacja	62
XIII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	63
Wykaz wykorzystanej literatury	64
Załącznik nr 1.....	65
Procedura aktualizacji LSR.....	65
Załącznik nr 2 Monitoring i ewaluacja	66
Procedura monitoringu.....	66
Procedura ewaluacji	68
Załącznik nr 3 – Plan działania	72
Załącznik nr 4- Budżet.....	75

I. Charakterystyka LGD

I.1 Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

- a) pełna oficjalna nazwa brzmi następująco:
Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy”
- b) Lokalna Grupa Działania posiada statut **STOWARZYSZENIA SPECJALNEGO** (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 marca 2007r., o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Dz. U. z 2013 r., poz. 173 j.t.)
- c) **NIP** - 959-173-65-87
- d) **REGON** - 260 088 890
- e) Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym postanowieniem Sądu Rejonowego w Kielcach - X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 20.04.2006 r. pod nr **KRS 0000255487**.

I.2 Obszar

W skład Lokalnej Grupy Działania wchodzi 5 gmin, są to: Miedziana Góra, Mniów, Piekoszów, Strawczyn, Zagnańsk.

Wszystkie gminy przedstawiły uchwały Rad Gmin o przystąpieniu do Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy”. Należy również dodać, że żadna z gmin nie jest członkiem ani partnerem innej Lokalnej Grupy Działania.

Gmina Miedziana Góra - jest częścią aglomeracji kieleckiej. Wysokie walory przyrodnicze (gmina nazywana jest Zielonymi Płucami Kielc), a także niewielka odległość do centrum miasta sprawiają, że jest popularnym miejscem osiedlania się kielczan. Na granicy gminy znajduje się ważny węzeł komunikacyjny. Przez gminę Miedziana Góra przebiegają drogi krajowe i wojewódzkie mające strategiczne znaczenie dla regionu świętokrzyskiego: 7 Gdańsk – Warszawa – Radom – Kielce – Kraków – Chyżne, 74 Sulejów – Kielce – Opatów – Szczepleszyn – Zamość – granica polsko-ukraińska (przejście graniczne w Zosinie), 748 Kostomłoty Drugie – Strawczyn – Ruda Strawczyńska, 750 Ćmińsk – Zagnańsk. Liczba sołectw 10.

Gmina Mniów - leży w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Teren gminy znajduje się na pograniczu dwóch odmiennych krain geograficznych: Gór Świętokrzyskich i Płaskowyżu Suchedniowskiego. Góry Świętokrzyskie pokrywają południowy fragment gminy zaliczany do Wzgórz Oblęgorsko-Tumlińskich. Przylega do nich Płaskowyż Suchedniowski, rozciągający się od północy. Znaczną część Pasma Oblęgorsko-Tumlińskiego stanowi Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy wraz z otuliną, gdzie występują rzadkie i chronione gatunki fauny i flory. Są tutaj również liczne użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody. Ponadto poza terenem wyżej wymienionego Parku gmina leży w całości w obrębie Konecko-Łopuszańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Ochroną objęte są również stanowiska archeologiczne, miejsca pamięci narodowej i historyczne obiekty kultowe.

Gmina Piekoszów - Piekoszów to pełna uroków gmina, leżąca na zachodnim skraju Gór Świętokrzyskich, w widłach rzek Bobrzy i Łososiny, zwanej Wierną Rzeką. Jej południowa część kryje w sobie ciekawe zakątki Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Wizytówką gminy są ponadto zabytki architektury: pałac Tarłów w Podzamczu Piekoszowskim oraz Sanktuarium w Piekoszowie z cudownym, XVII-wiecznym obrazem Madonny z Dzieciątkiem. Z roku na rok powiększa się również liczba osób pragnących mieszkać na terenie gminy. Czyste powietrze, piękne widoki i jednocześnie bliskie położenie miasta wojewódzkiego, stanowią czynniki doskonale sprzyjające tworzeniu nowych miejsc zamieszkania.

Gmina Strawczyn - położona jest w środkowej części Województwa Świętokrzyskiego, a w zachodniej części Gór Świętokrzyskich. Należy do Powiatu kieleckiego i oddalona jest od miasta wojewódzkiego Kielce w odległości 20 km przy trasie wojewódzkiej Kielce - Częstochowa. Łączna powierzchnia terenów objętych ochroną stanowi około 73% powierzchni Gminy. Prócz walorów przyrodniczych na terenie Gminy Strawczyn można zwiedzić atrakcyjne miejsca turystyczne. W układzie podstawowym na terenie Gminy przebiegają

drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Przez obszar Gminy Strawczyn przebiegają dwa odcinki dróg wojewódzkich (Nr 748 i 786) o łącznej długości około 17 km. Natomiast odcinków dróg powiatowych zlokalizowanych jest 10 o łącznej długości 45 km. Stan techniczny dróg tej kategorii jest dobry. Wewnątrz Gminy układ komunikacyjny tworzą 121 odcinki dróg gminnych o łącznej długości 134 km, z czego 60,5 km to drogi zmodernizowane poprzez położenie nawierzchni asfaltowej.

Gmina Zagnańsk - położona jest w północnej części Województwa Świętokrzyskiego na terenie Powiatu Kieleckiego. Gmina Zagnańsk leży na terenie Gór Świętokrzyskich, w dolinie rzeki Bobrzy. Część jej obszaru należy do Leśnego Kompleksu Promocyjnego - "Puszcza Świętokrzyska" utworzonego przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Lasy znajdujące się na terenie Gminy Zagnańsk wchodzi w skład dawnego kompleksu Puszczy Jodłowej i zajmują ponad połowę powierzchni gminy 7 216 ha to jest około 58,2%. Dla porównania lesistość Polski wynosi 28,5%, Województwa Świętokrzyskiego 26,9%, a Powiatu Kielce 34,9%. Średnia europejska to 32%, przy czym dla Unii Europejskiej wskaźnik lesistości wynosi 42%. Gmina zajmuje powierzchnię 12 487 ha, rozciąga się na długości około 13,5 km w kierunku północ – południe i ponad 15 km w kierunku wschód – zachód.

Obszar	Powierzchnia (km²)	Liczba ludności (wg danych GUS 31.12.2013r.)	Dochód na 1 mieszkańca gminy (2014)	Liczba bezrobotnych (2014)	Ludność w wieku produkcyjnym (2014)
Miedziana Góra	71	11 074	2 799	591	7 385
Mniów	95	9 346	3 493	715	6 014
Piekoszów	103	16 284	3 014	966	10 661
Strawczyn	86	10 346	3 270	518	6 848
Zagnańsk	125	12 993	2 815	753	8 430
SUMA	480	60 043	15 391	3 543	39 338

Liczba mieszkańców obszaru LGD jest większa niż średnia liczba mieszkańców objętych LSR/LSROR w latach 2007-2013 w województwie, która wyniosła 51 588.

Liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze działania LGD wynosi 0,09, czyli tyle samo, co dla województwa.

Zasięg terytorialny terenu działania LGD „Dorzecze Bobrzy” wynosi 480 km², natomiast łączna liczba ludności wynosi 60 043 mieszkańców. Granice administracyjne obrazuje poniższa mapa.

Średni dochód podatkowy gmin wchodzących w skład LGD w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniósł w 2014 roku 345,31 zł (dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw – dane BDL) natomiast dla województwa ten sam wskaźnik wyniósł 495,99 zł (BDL, 2014), co oznacza, że jego wartość jest niższa dla obszaru LGD niż dla województwa.

I.3 Potencjał LGD

I.3.1 Opis sposobu powstania i doświadczenie Stowarzyszenie LGD Dorzecze Bobrzy

Pierwszym wspólnym działaniem przyszłej Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” było wspólne przygotowanie i złożenie wniosku do I Schematu Pilotażowego Programu Leader+ przez przedstawicieli 4 gmin Powiatu Kieleckiego: Miedzianej Góry, Mniowa, Strawczyna i Zagnańska w listopadzie 2004 roku. Podmiotem wiodącym była gmina Miedziana Góra. Od tej pory władze gmin, stopniowo włączając przedstawicieli podmiotów społecznych i gospodarczych zaczęły realizować zadania, które zaowocowały powstaniem Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” oraz przygotowaniem ZSRW i niniejszej strategii. W sierpniu 2005 roku rozpoczęła się realizacja Schematu I Pilotażowego Programu Leader+, który był głównym etapem budowy partnerstwa i obejmował następujące działania:

1. Cykl spotkań z mieszkańcami na stoiskach informacyjnych zorganizowanych na masowych imprezach. Stoiska LGD „Dorzecze Bobrzy” były odwiedzane przez liczną grupę zainteresowanych mieszkańców, dzięki prowadzonej ze scen kampanii informacyjnej (w przerwach pomiędzy występami) oraz bogatej ofercie szkoleń, jaką proponowano na stoiskach informacyjnych.
2. Cykl szkoleń tematycznych dla mieszkańców gmin Miedziana Góra, Mniów, Strawczyn i Zagnańsk: „Zorganizuj Swój Biznes”, „Witaj Gościu”, „Kreator Działań Lokalnych”, „Ekologiczne Gospodarowanie” W szkoleniach wzięło udział łącznie 124 osoby. Każde szkolenie tematyczne było poprzedzone wykładem informacyjnym oraz dyskusją nad celami Lokalnej Grupy Działania w ramach Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich „Dorzecza Bobrzy”
3. Konferencja „Lokalna Grupa Działania” – 11 wrzesień 2005 roku. W konferencji wzięło udział 60 osób, reprezentujących sektor publiczny, społeczny i gospodarczy z terenu Gmin Miedziana Góra, Mniów, Strawczyn i Zagnańsk. Głównym celem konferencji było bliższe zapoznanie z ideą LGD i budowaniem ZSRW. Uczestnicy konferencji złożyli podpisy pod deklaracją uczestnictwa w dalszych pracach LGD.
4. Cykl warsztatów tematycznych „Planowanie w Procesie Odnowy Wsi” dla aktywnych mieszkańców sołectw z terenu gmin Miedziana Góra, Mniów, Strawczyn i Zagnańsk (listopad 2005– styczeń 2006) dotyczących przygotowania Planów Odnowy Wsi. W 4 dwudniowych szkoleniach wzięło udział 64 osoby, reprezentujące 19 sołectw.
5. Konferencja Założycielska Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy”. W trakcie konferencji, w której wzięły udział 102 osoby z terenu Dorzecza Bobrzy oraz goście zaproszeni, powołano Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy”, przyjęto Statut Stowarzyszenia oraz dokonano wyboru władz – Zarządu i Komisji Rewizyjnej. Przedyskutowano także wstępne zagadnienia dotyczące dalszych prac nad Zintegrowaną Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich „Dorzecza Bobrzy”. Ustalono, że prace nad ZSRW,

w tym przygotowanie analizy SWOT będzie prowadzone poprzez Komisje tematyczne powołane przez Zarząd Stowarzyszenia.

6. Spotkania 4 Komisji tematycznych LGD „Dorzecze Bobrzy” dotyczących Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich. W spotkaniach Komisji wzięło udział łącznie 118 osób. W trakcie spotkań Komisji przygotowano analizę SWOT regionu Dorzecza Bobrzy, przyjęto Wizję, tematy wiodące oraz cele strategiczne ZSROW. Zgłaszano też pomysły do realizacji w następnych etapach funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy”.

7. Indywidualne Wstępne Propozycje Projektów. Inicjatywa zgłaszania wstępnych propozycji projektów przez mieszkańców zrodziła się na Konferencji Założycielskiej LGD „Dorzecze Bobrzy”. Zgłaszanie projektów było formą konsultacji społecznych, w wyniku których można było zapoznać się z konkretnymi oczekiwaniami mieszkańców wobec przyszłych prac Lokalnej Grupy Działania. Projekty były składane zarówno przez instytucje pozarządowe jak i przedsiębiorców i rolników z terenu „Dorzecza Bobrzy”. Większość projektów przewidziana była na lata 2007-2013 i była związana z działalnością inwestycyjną.

8. Konferencja „Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich” Konferencja ta odbyła się 11.04.2006 roku, a jej głównym celem było przyjęcie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich „Lokalnej Grupy Działania Dorzecze Bobrzy”. W Konferencji wzięli członkowie Stowarzyszenia LGD „Dorzecze Bobrzy”. Ogółem w spotkaniach i pracach nad ZSROW „Dorzecze Bobrzy” i powołaniem Lokalnej Grupy Działania w ramach I Schematu PPL+ wzięło udział 542 osoby. W dniu 24.07.2006 roku odbyło się Walne Zebranie Członków LGD, a jego głównym celem było podjęcie inicjatywy włączenia Gminy Piekoszków do Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy”. W Konferencji wzięli członkowie Stowarzyszenia LGD „Dorzecze Bobrzy” oraz jako gość Wójt Gminy Piekoszków. Najważniejszym ustaleniem konferencji było podjęcie uchwały intencyjnej dotyczącej rozszerzenia LGD „Dorzecze Bobrzy” o Gminę Piekoszków, którą to uchwałę Walne Zebranie podjęło jednogłośnie. Odbyło się 6 spotkań z przedstawicielami Partnerów Społecznych, Gospodarczych i Samorządowych z terenu Gminy Piekoszków oraz liczne konsultacje indywidualne. Spotkania miały miejsce w kilku miejscowościach Gminy – Piekoszków, Rykoszyn, Zajączków, natomiast konsultacje indywidualne miały miejsce na terenie Urzędu Gminy w Piekoszowie. Efektem spotkań było uzupełnienie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich LGD „Dorzecze Bobrzy”. W dniu 14.01.2007 roku odbyło się Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia LGD, którego głównym celem było włączenie do prac LGD partnerów z terenu Gminy Piekoszków. W trakcie spotkania podjęto uchwałę o rozszerzeniu LGD o partnerów Gminy Piekoszków, zmieniono statut, z uwzględnieniem rozszerzenia terenu działania LGD o Gminę Piekoszków oraz dokooptowano do władz Stowarzyszenia LGD „Dorzecze Bobrzy” przedstawicieli z terenu Gminy Piekoszków. W kwietniu 2007 roku Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy” rozpoczęła realizację II Schematu Pilotażowego Programu Leader +, który zarazem był kolejnym etapem budowy partnerstwa w ramach LGD. Projekt był realizowany do maja 2008 roku. W latach 2009-2015 LGD realizowało natomiast wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach PROW 2007-2013.

Doświadczenia zebrane w poprzednich latach pracy są niewątpliwie dużym atutem Stowarzyszenia. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że ewaluacja mająca na celu ocenę pracy zarówno biura, jak i poszczególnych organów LGD „Dorzecze Bobrzy”, przeprowadzona przez zewnętrzny zespół ekspercki w pierwszej połowie 2015r. jednoznacznie wskazała na dobrą i bardzo dobrą realizację swoich zadań. Oprócz bieżących obowiązków zwraca uwagę fakt, że zarówno pracownicy jak i członkowie organów LGD podejmowali wysiłki, aby podwyższyć swoje kompetencje. Wykaz podejmowanych szkoleń w minionym okresie programowania przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 26 do wniosku o wybór LGD. Zakres odbytych szkoleń był bardzo szeroki i obejmował zarówno zagadnienia stricte związane z wdrażaniem i funkcjonowaniem LSR, ale również bardziej ogólne szkolenia specjalistyczne np. z zarządzania organizacją, komunikacją interpersonalną, księgowością, marketingiem.

Lokalna Strategia Rozwoju 2014-2020, którą LGD będzie wdrażało jest kontynuacją minionej strategii. Prowadzone konsultacje społeczne, spotkania eksperckie, a także diagnoza i analiza SWOT wykazały, że cele, które były realizowane w minionym okresie programowania nie zdezaktualizowały się. Potwierdzeniem tego faktu są również opracowywane dokumenty strategiczne w latach 2013-2015 (dokumenty gminne, powiatowe, wojewódzkie), które również wskazują na podobne kierunki działań rozwojowych. Oznacza to, że przyjęty przez LGD „Dorzecze Bobrzy” schemat działań strategicznych w momencie rozpoczynania działalności Stowarzyszenia był dobrze opracowany i sensownie wyznaczał kierunki rozwoju obszaru. Kontynuacja działań w ramach podobnych celów ogólnych i szczegółowych, niewątpliwie powoduje, że pracownicy i kadra LGD będą sprawnie realizować kolejne zadania Stowarzyszenia. To przełożyć się może nie tylko na wysoki standard obsługi beneficjentów, ale także na skuteczne wdrażanie Strategii.

I.3.2 Doświadczenie LGD

Lokalna Grupa Działania "Dorzecze Bobrzy" jest to stowarzyszenie działające na rzecz szeroko rozumianego rozwoju obszarów wiejskich. W naszej działalności uwzględniamy aktywizację lokalnej społeczności, wspieranie organizacji pozarządowych oraz lokalnych liderów, rozwój przedsiębiorczości, kompetencji, wiedzy i nauki, ochronę oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych w szczególności lokalnych, wsparcie i rozwój produkcji wyrobów regionalnych. Stowarzyszenie jest jednostką skupiającą, integrującą oraz aktywizującą wiele różnych grup społecznych z terenu LGD. Pełni funkcje doradcze i wspierające dla wielu podmiotów. Aktywnie działa na rzecz partnerstwa i dialogu trójsektorowego, a także sieciowania i współpracy. LGD prowadzi również szeroką działalność szkoleniową dla mieszkańców a także dla instytucji z tego terenu. Zakres szkoleń jest zróżnicowany, są to szkolenia dotyczące prowadzenia organizacji pozarządowych, firm, gospodarstw agroturystycznych, szkolenia dotyczące pozyskiwania i rozliczania środków zewnętrznych, a także szkolenia podnoszące kwalifikacje, kompetencje i umiejętności mieszkańców oraz integrujące i aktywizujące ich.

W minionym okresie programowania kwoty wydanych środków w ramach poszczególnych działań kształtowały się następująco: Odnowa i rozwój wsi – kwota wydanych środków 4 446 151 zł, liczba zrealizowanych wniosków 27; Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw – kwota wydanych środków 169 925 zł, liczba zrealizowanych wniosków 3; Małe projekty – 1 513 492 zł, liczba zrealizowanych projektów 76; Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej – 0 zł, liczba zrealizowanych projektów 0.

LGD z powodzeniem zrealizowała dotychczas projekty min. :

Od 28.04.2009 do 30.06.2015 roku w LGD wdrażana była Lokalna Strategia Rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejski 2009-2013 – Oś IV Leader na kwotę 8 468 412 zł. Zrealizowany zakres działań obejmował przedsięwzięcia związane z funkcjonowaniem biura LGD, nabywaniem umiejętności i aktywizacją w ramach którego były realizowane działania, informacyjne, doradcze, szkoleniowe, promocyjne, wydawnictwa, opracowania, imprezy promocyjne. W ramach wdrażania LSR prowadzone były nabory wniosków na konkursy dla mieszkańców i instytucji z terenu LGD na dotacje w ramach 4 działań. Na dofinansowania zostało przeznaczone prawie 6 500 000 zł. Prowadzone były również działania związane z ogłoszeniem naboru oraz oceną wniosków. Zrealizowany został projekt współpracy w partnerstwie z 5-cioma Lokalnymi Grupami Działania z terenu województwa Świętokrzyskiego pod nazwą „Szlak Przygody”. Największy sieciowy produkt turystyczny w Polsce. Był to innowacyjny projekt który miał na celu wytyczenie, oznakowanie znakami kierunkowymi, tablicami informacyjnymi, małą architekturą najważniejszych obiektów i atrakcji turystycznych, oraz zwiększenie ruchu turystycznego poprzez włączenie turysty do programu lojalnościowego który działa na szlaku. Wytyczone zostało ponad 850 km tras, ponad 100 oznakowanych atrakcji i 6 krain tematycznych. Dodatkowo zostały wydane materiały promocyjne, informacyjne oraz prowadzona była kampania promocyjna. Wartość projektu wyniosła 783 974,36 zł łącznie (w tym wkład LGD „Dorzecze Bobrzy” 159 613 zł).

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” działanie „Pilotażowy Program Leader +” Schemat II działanie 3.4 projekt „Lokalna Grupa Działania Dorzecze Bobrzy rozwój turystyki i aktywizacja społeczności lokalnej, wdrożenie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Lokalnej Grupy Działania Dorzecze Bobrzy”, projekt był realizowany na terenie 4 gmin należących do LGD - Miedziana Góra, Mniów, Strawczyn, Zagnańsk, wartość projektu 723 929,47 zł. Celem projektu było zrealizowanie założeń Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Lokalnej Grupy Działania "Dorzecze Bobrzy", projekt trwał od marca 2007 roku do maja 2008 roku.

Projekt "Język Angielski w turystyce" z Działania 9.5 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, celem projektu było podniesienie umiejętności grupy 20 osób z zakresu posługiwania się językiem angielskim, wartość projektu 44 860,00 zł., czas trwania projektu 03.07.2008-31.07.2009 roku.

Projekt "Aktywne kobiety terenu LGD Dorzecze Bobrzy na rzecz integracji środowiska lokalnego i rozwoju zasobów ludzkich" z Działania 7.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, celem projektu było wspieranie inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnej, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju obszarów wiejskich, wsparciem w ramach projektu zostało objętych 30 aktywnych kobiet, wartość projektu 48 692,54 zł, czas trwania projektu 01.12.2009-30.06.2010 roku.

Projekt „Komputer też ma 50 lat – kurs komputerowy dla mieszkańców LGD „Dorzecze Bobrzy” z Działania 9.5 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Celem tego projektu było przeszkolenie 50 osób, mieszkańców

LGD z podstaw obsługi komputera. Uczestnikami projektu byli przede wszystkim przedstawiciele stowarzyszeń, Kół Gospodyń Wiejskich, Zespołów Ludowych. Wartość projektu 34 350 zł, czas realizacji 01.01.2012 – 31.07.2012 roku.

1.3.3 Reprezentatywność LGD

Obecną strukturę partnerstwa obrazuje poniższa tabela. Warto jednak zaznaczyć, że proces budowania i poszerzania partnerstwa nie został zakończony, gdyż LGD jest dynamicznie zmieniającym się podmiotem dostosowującym się do specyfiki lokalnej.

Liczba członków partnerstwa LGD wynosi 237. Wśród członków znajdują się przedstawiciele wszystkich sektorów wchodzących w skład partnerstwa trójstronnego, tj. sektora publicznego, społecznego oraz gospodarczego. Osobną kategorię stanowią mieszkańcy, którzy nie zostali przypisani do żadnego ze wspomnianych sektorów, co obrazuje oddolny i pozainstytucjonalny proces budowy LGD. Liczba członków z poszczególnych sektorów zaprezentowana została w tabeli poniżej.

L.p.	Sektor	Liczba	%
1.	Publiczny	5	2%
2.	Gospodarczy	8	3%
3.	Społeczny	6	3%
4.	Mieszkańcy	218	92%
	SUMA	237	100%

Taki skład partnerstwa doskonale koreluje z założoną wizją rozwoju obszaru i przyjętymi celami do realizacji w ramach wdrażania LSR. Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 jest skoncentrowana wokół rozwiązywania problemów związanych z lokalnym rynkiem pracy i rolnictwem, aktywnością społeczną, promocją turystyki oraz pracy z grupami defaworyzowanymi. W związku z tak zaplanowanymi kierunkami działań, ważne było, aby wśród członków LGD znaleźli się zarówno reprezentanci świata biznesu (przedsiębiorcy), świata organizacji pozarządowych (NGO) oraz świata publicznego (instytucje) i mieszkańców.

1.3.4 Doświadczenie partnerów LGD

Każda z gmin wchodzących w skład LGD „Dorzecze Bobrzy” realizowała szereg działań finansowanych w ramach PROW 2007-2013 oraz RPO. Należy podkreślić, że znaczna część z tych działań jest zbieżnych z możliwościami, jakie daje okres programowania 2014-2020, dlatego doświadczenie partnerów w tych zakresach będzie cenne.

Dzięki obecności wszystkich sektorów w partnerstwie LGD możliwa będzie realizacja wyzwań związanych z podejmowanymi operacjami w ramach wszystkich celów ogólnych. Sektor gospodarczy niewątpliwie będzie miał w nowym okresie programowania największą rolę do spełnienia, gdyż to na barkach przedsiębiorców leży odpowiedzialność za poprawę sytuacji na rynku pracy, przeciwdziałaniu ubóstwu i wzrost zatrudnienia. W związku z tym, przystępujący do LGD reprezentanci sektora gospodarczego będą podejmowali wyzwania informacyjne oraz będą musieli podejmować dialog z sektorem publicznym, którego działania na poziomie samorządowym mogą realnie wpłynąć na poprawę lokalnego rynku pracy. Mieszkańcy, sektor publiczny i społeczny będzie natomiast dbał o dialog i informowanie na temat realizowanej polityki rozwojowej wszystkich mieszkańców zainteresowanych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym, rozwojem swojej aktywności społecznej oraz komunikacji z grupami defaworyzowanymi, określonymi na podstawie analizy SWOT, a które w diagnozie LSR 2014-2020 LGD „Dorzecze Bobrzy” określono jako osoby bezrobotne (głównie osoby młode do 40 roku życia) oraz osoby powyżej 50 roku życia.

Drugą zdefiniowaną grupą defaworyzowaną są osoby powyżej 50 roku życia. Tak jak w przypadku pierwszej z wymienionych grup, tak i w tym przypadku do podstawowych kanałów komunikacyjnych zaliczyć należy komunikację poprzez instytucje i organizacje zajmujące się osobami starszymi, Internet, a także lokalne media.

Planowane w ramach LSR 2014-2020 LGD „Dorzecze Bobrzy” operacje kierowane do osób powyżej 50 roku życia dotyczą ich aktywizacji oraz integracji.

1.3.5 Władze Lokalnej Grupy działania

Walne Zebranie Członków

Statut określa, że członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być pełnoletnia osoba fizyczna, która spełnia warunki określone w ustawie (Prawo o stowarzyszeniach) oraz złoży deklarację członkowską na piśmie. Ponadto, członkiem może być również jednostka samorządu terytorialnego, która przedstawiła właściwą uchwałę organu stanowiącego oraz osoba prawna, która złożyła deklarację członkowską na piśmie i wskazała przedstawiciela. Członek zwyczajny ma obowiązek brać udział w Walnym Zebraniu Członków, które jest najwyższą władzą Stowarzyszenia. Statut określa, kadencyjność Walnego Zebrania Członków, procedurę rezygnacji, członkostwo, a także procedurę zwoływania Zarządu przez Walne Zebranie Członków, przebieg obrad, procedurę głosowania nad uchwałami oraz kompetencje, do których w szczególności należą: uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia, wybór i odwołanie członków Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej, zatwierdzanie bilansu rocznego, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach LSR, udzielanie absolutorium Zarządowi.

Prace Walnego Zebrania Członków reguluje dodatkowo Regulamin, który wskazuje częstotliwość zwoływania Zarządu, sposób informowania o porządku obrad, sposób postępowania w przypadku głosowań (m.in. powoływanie, obowiązki i skład Komisji Skrutacyjnej), zasady przeprowadzania wyborów oraz kto może, a kto nie może brać udziału w obradach i głosowaniach.

Rada

Rada została powołana uchwałą Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy” z dnia 12 grudnia 2015 roku w głosowaniu tajnym. W skład Rady wchodzi 15 osób, w tym 4 z sektora publicznego, 5 z sektora gospodarczego, jedna osoba z sektora społecznego, oraz 5 osób zapisanych jako mieszkańcy obszaru LGD. Oznacza to, że żaden z sektorów nie posiada więcej niż 49% głosów (sektor publiczny 27%, sektor gospodarczy 33%, sektor społeczny 7%, mieszkańcy 33%). Ponadto, w skład Rady wchodzi 10 mężczyzn i 5 kobiet, co oznacza, że mężczyźni stanowią 67%, a kobiety 33% składu Rady. W składzie Rady jest jedna osoba do 35 roku życia.

Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji w ramach prowadzonych naborów wniosków. Rada na posiedzeniu dokonuje oceny złożonych wniosków pod względem spełnienia lokalnych kryteriów wyboru oraz zgodności z celami LSR. Rada obraduje na podstawie Regulaminu. Podejmuje swoje decyzje w formie uchwał.

Statut określa sposób wyboru Rady, liczbę jej członków, sposób odwołania członka Rady, skład Rady z założeniami zachowania proporcji reprezentacji partnerów partnerstwa oraz zachowania równości mężczyzn i kobiet, a także określa podstawowe dokumenty na podstawie których pracuje Rada (Regulamin Pracy Rady, procedury regulujące wybór operacji). Statut określa także wybór Przewodniczącego i Zastępcę przewodniczącego Rady oraz Sekretarza oraz zawiera informacje na temat kompetencji Rady, do których należy wybór operacji z zakresu PROW, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez LGD Lokalnej Strategii Rozwoju.

Dodatkowo, zasady pracy Rady określa Regulamin Pracy Rady, gdzie opisano między innymi sposób wyborów członków Rady oraz wyboru członków funkcyjnych w Radzie, zasady określania składu Rady, sposób informowania o pracach i obradach Rady, zasady określające przebieg posiedzeń przebiegających za pomocą internetu, zasady przeprowadzania głosowania i podejmowania uchwał oraz zasady sporządzania protokołów.

W ramach poprawy jakości pracy członków Rady opracowano również plan szkoleń dla członków organu decyzyjnego, który stanowi załącznik nr 14 do wniosku o wybór LGD.

Zarząd

Zarząd został powołany uchwałą Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy” z dnia 12 grudnia 2015 roku w głosowaniu tajnym. W skład Zarządu wchodzi 5 osób, w tym trzech członków kontynuujących pracę w Zarządzie z poprzedniej kadencji, a dwóch członków jest nowych. Członkowie Zarządu reprezentują wszystkie gminy wchodzące w skład LGD. W składzie Zarządu znalazło się 3 mężczyzn (60%) i 2 kobiety (40%).

Spośród członków Zarządu wybrani zostają (zgodnie ze statutem) Prezes, 3 Wiceprezesów oraz Sekretarz, którzy wybierani i odwoływani są przez Walne Zebranie Członków. Statut określa także kompetencje Zarządu, wśród których najważniejsze to: przyjmowanie nowych członków Stowarzyszenia, wykluczanie członków Stowarzyszenia, przyjmowanie pisemnych rezygnacji członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu, kierowanie bieżącą pracą Stowarzyszenia, zwoływanie Walnego Zebrania Członków, opracowywanie, aktualizacja, uchwalanie LSR, oraz innych wymaganych przepisami PROW dokumentów, celem przystąpienia do konkursu na realizację LSR. Statut określa również sposób reprezentacji Stowarzyszenia oraz założenia dotyczące zaciągania zobowiązań majątkowych przez członków Zarządu.

W ramach poprawy jakości pracy członków opracowano również plan szkoleń dla członków, który stanowi załącznik nr 14 do wniosku o wybór LGD.

Komisja Rewizyjna

Komisja Rewizyjna została powołana uchwałą Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy” z dnia 17 lipca 2015 roku. W skład organu weszło 5 osób, w tym 4 mężczyzn (80%) i jedna kobieta (20%). Członkowie reprezentują wszystkie gminy wchodzące w skład LGD.

Statut określa liczbę członków i sposób powoływania Komisji Rewizyjnej, która spośród swoich członków wybiera Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego oraz Sekretarza. Statut określa również zastrzeżenia, kto nie może zostać członkiem tego organu (osoba skazana prawomocnym wyrokiem, małżonkowie członków Zarządu, pokrewieństwo, powinowactwo i podległość w stosunku do członka Zarządu) oraz kompetencje, do których należą: bieżąca kontrola pracy Stowarzyszenia, składanie wniosków w przedmiocie absolutorium dla Zarządu, występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania Członków oraz dokonywanie wyboru podmiotu mającego zbadać sprawozdanie finansowe Stowarzyszenia.

1.3.6 Biuro LGD

Zgodnie ze statutem LGD „Dorzecze Bobrzy”, biuro Stowarzyszenia jest jednostką administracyjną Stowarzyszenia, wykonuje prace organizacyjne, przygotowawcze i obsługę administracyjną Stowarzyszenia.

Biuro LGD funkcjonuje na podstawie przyjętego Regulaminu pracy biura. Regulamin przewiduje stanowiska dyrektora biura, specjalista ds. doradztwa i wdrażania LSR, specjalista ds. administracyjno-rozliczeniowych oraz specjalista ds. organizacyjno-promocyjnych i wynajęty podmiot ds. obsługi księgowej. Regulamin dokładnie opisuje uprawnienia osób na wspomnianych stanowiskach, a także podstawę prawną do określania zasad ich wyboru (Regulamin Zatrudniania Pracowników) i wynagradzania (Regulamin Wynagradzania Pracowników).

Warto zauważyć, że regulamin pracy biura przewiduje pomiar efektywności prowadzonego doradztwa. Prowadzone badania ankietowe wśród osób, korzystających z doradztwa obejmują co najmniej 20% usługobiorców i będą przeprowadzane po przeprowadzeniu usługi doradczej. Specjalnie przygotowane arkusze do wypełnienia przez usługobiorcę będą następnie opracowywane przez pracowników LGD, aby podnieść jakość świadczonych doradztwa.

1.3.7 Zasady funkcjonowania LGD

W ramach podstawowych dokumentów regulujących zasady działania LGD wymienić należy:

1. Statut Stowarzyszenia LGD „Dorzecze Bobrzy” uchwalony 12 grudnia 2015 roku przez Walne Zebranie Członków. W Statucie znajdują się zapisy regulujące, kwestie podstawowe wynikające z ustawy prawo o stowarzyszeniach oraz ustawy o rozwoju lokalnym, zasady działania LGD, członkostwo LGD, władz

LGD oraz kwestie związane z majątkiem i rozwiązaniem LGD. Zmiany i uchwalanie statutu leży w kompetencji Walnego Zebrania Członków.

2. Regulamin Walnego Zebrania Członków LGD „Dorzecze Bobrzy” uchwalony 3 stycznia 2014 roku przez Walne Zebranie Członków. W regulaminie znajdują się zapisy regulujące zasady działania, prowadzenia głosowań oraz organizacji pracy. Zmiany i uchwalanie regulaminu leży w kompetencji Walnego Zebrania Członków.
3. Regulamin Pracy Rady LGD „Dorzecze Bobrzy” przyjęty przez Zarząd w dniu 28 grudnia 2015 r., określa zasady wyboru Rady, kadencyjność rady, zasady ustalania składu Rady, kompetencje Rady i Przewodniczącego Rady, zasady zwoływania posiedzeń i ich przebiegu, zasady uchwalania Uchwał, trybu elektronicznego posiedzeń, wymaganych oświadczeń od członków Rady, procedury postępowania w przypadku problemów pracy Rady, głosowania. Dyrektor biura opracowuje projekty zmian w statucie i regulaminach pracy organów stowarzyszenia, które następnie uchwała Zarząd.
4. Regulamin pracy biura przyjęty Uchwałą Zarządu z dnia 28.12.2015r., który określa zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, uprawnienia Dyrektora Biura, uprawnienia pozostałych pracowników, zasady dostępności do informacji będących w dyspozycji LGD, zasady świadczenia doradztwa w biurze LGD, badanie efektywności świadczonych usług doradczych. Dyrektor biura opracowuje projekty zmian w procedurach i regulaminach pracy organów stowarzyszenia, które następnie uchwała Zarząd.
5. Procedury wyboru i oceny operacji w ramach wdrażania LSR 2014-2020 przyjęte Uchwałą Zarządu z dnia 28.12.2015 r., które określają zasady, formę i podstawę prawną prowadzenia naborów o udzielenie wsparcia na operacje w ramach wdrażania LSR, kompetencje Zarządu w sprawie przyjęcie Regulaminu naboru, zasad postępowania Rady w sprawie dokonania wyboru operacji, prowadzenia konsultacji przed zakończeniem naborów, procedury przyjęcia wniosków i ich oceny, zasad prowadzenia elektronicznych Posiedzeń, zasad przydzielania punktów i oceny zgodności operacji z LSR, informowania wnioskodawców o wynikach naborów, zasadach procedury odwoławczej (protestu), wzory dokumentów. Zarząd uchwałą może zmienić procedury wyboru i oceny operacji na wniosek pracowników i członków LGD.
1. Procedury wyboru i oceny grantobiorców w ramach wdrażania LSR 2014-20 przyjęte Uchwałą Zarządu z dnia 28.12.2015 r., która określa tryb i przepisy przeprowadzania konkursów grantowych, wyboru wniosków grantowych, zasad postępowania Członków Rady w ramach oceny wniosków, elektronicznej możliwości odbywania posiedzeń i oceny, informowania grantobiorców o wynikach wyborów, wymaganych oświadczeń, procedury odwoławczej, przystępowania do umowy i realizacji grantu, powinnościach grantobiorców, wzory dokumentów. Zarząd uchwałą może zmienić procedury wyboru i oceny operacji na wniosek pracowników i członków LGD.

Wyżej opisane dokumenty stanowią załączniki do wniosku o wybór LSR.

1.3.7 Potencjał ludzki biura LGD

Doświadczenie pracowników:

Urszula Żelazny – Dyrektor Biura Lokalnej Grupy Działania "Dorzecze Bobrzy", absolwentka Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Kielcach, związana ze stowarzyszeniem od 2007 roku, realizuje, koordynuje i rozlicza projekty. Odpowiedzialna za kwestie organizacyjne i nadzorcze w Stowarzyszeniu oraz za prawidłową realizację projektów w ramach programu unijnego LEADER; do jej głównych obowiązków w stowarzyszeniu należy administrowanie oraz nadzór nad pracą Biura; koordynacja realizacji dokumentów strategicznych Stowarzyszenia; zapewnienie wysokiej jakości obsługi beneficjentów; nadzór nad realizacją budżetu; pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację celów statutowych; sprawozdawczość; współpraca z Zarządem oraz innymi organami stowarzyszenia, a także instytucjami zewnętrznymi. Prowadzenie licznych szkoleń, spotkań informacyjnych oraz doradztwa dla mieszkańców terenu LGD.

Elżbieta Szymkiewicz- Koordynator ds. projektów PROW - Absolwentka Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa w Kielcach. Ze stowarzyszeniem związana od 2009 r. Do obowiązków jako koordynatora w Lokalnej Grupie Działania „Dorzecze Bobrzy” należą: bezpośrednia obsługa projektów działań w ramach PROW, realizacja działań informacyjnych, pomoc w przygotowywaniu wniosków, przygotowanie raportów, opinii o składanych projektach prowadzenie punktu doradczo-informacyjnego, monitoring i ewaluacja projektu. W ramach pracy w LGD zaangażowana również w organizację imprez o charakterze promocyjnym, informacyjnym jak również szkoleniowym.

Ewelina Prus -Syska - Specjalista ds. rozliczeń/asystent w biurze Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy”. Związana ze Stowarzyszeniem Od marca 2007 r. Absolwentka Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach. Do głównych obowiązków należą: przygotowywanie wniosków o płatność, sprawy kadrowe, zaopatrzenie biura, prowadzenie i archiwizacja dokumentów, sekretariat. W biurze LGD zaangażowana także w zadania związane z organizacją imprez, pieszych wycieczek o charakterze rajdów, organizowanie przedsięwzięć o charakterze informacyjnym, szkoleniowym, w tym seminariów, szkoleń, konferencji i konkursów, udział w targach.

II. Partycypacyjny charakter LSR

Lokalna Strategia Rozwoju opracowana została przez zespół ds. opracowania LSR. W skład zespołu weszli pracownicy Biura LGD, członkowie Zarządu LGD oraz ekspert zewnętrzny, którego rolą było prowadzenie części spotkań warsztatowych, pomoc przy opracowywaniu wniosków z konsultacji i innych metod partycypacyjnych.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy” podjęło w okresie przygotowania Strategii szereg działań konsultacyjnych oraz informacyjnych mających na celu szerokie zaangażowanie społeczności lokalnej w proces przygotowania a w efekcie końcowym w proces wdrażania LSR. Partycypacyjny charakter LSR zakładał zróżnicowane formy komunikacji, co pozwoliło na dotarcie do różnych grup społecznych ze względu na reprezentowany sektor, wiek, płeć, sytuację ekonomiczną, a także miejsce zamieszkania. Dzięki wykorzystaniu zarówno bezpośrednich jak i pośrednich form komunikacji, możliwe było również asynchroniczne zbieranie informacji i opinii, które w dalszej kolejności były uwzględniane przy opracowywaniu kolejnych elementów Strategii.

Podczas prowadzenia partycypacji, szczególny nacisk położono na grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR, tj. grupy defaworyzowanych ze względu na rynek pracy, osoby powyżej 50 r.ż., przedsiębiorców, liderów społeczności lokalnej, przedstawicieli organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego. Przedstawiciele wszystkich tych grup partycypowali w całym okresie przygotowania LSR. Zebranie informacji i opinii od wszystkich tych grup było szczególnie istotne, ze względu na partnerski charakter LGD, a także zróżnicowane problemy, jakie zostały zdiagnozowane i stały się celami do realizacji w ramach wdrażania LSR.

Opis metod tworzenia LSR

1. **Badania przeprowadzone wśród mieszkańców gmin** – w pierwszej połowie 2015 roku przeprowadzono badania ilościowe, na reprezentatywnej próbie dla obszaru LGD. Łącznie przeprowadzono 150 ankiet wśród mieszkańców wszystkich gmin. W badaniach poruszane były kwestie dotyczące: rozpoznawalności LGD i projektów realizowanych w ramach LSR 2007-2013, problemów obszaru działania LGD, zmian zachodzących na obszarze działania LGD, kapitału społecznego i kulturowego na obszarze kanałów komunikacji z mieszkańcami. Dodatkowo, przeprowadzono badania Internetowe wśród młodzieży gimnazjalnej uczącej się na terenie działania LGD. W ankiecie wzięło udział łącznie ponad 100 uczniów, a narzędzie dotyczyło takich kwestii jak kapitał społeczny i kulturowy, oferta spędzania czasu wolnego, atrakcje w gminie, poczucie przynależności do gminy. Efektem badań prowadzonych wśród mieszkańców terenu LGD było wypracowanie wstępnych założeń elementów LSR: diagnoza i analiza SWOT, cele i wskaźniki.

W ramach prowadzonych badań własnych, przeprowadzono również badania ewaluacyjne, w których wzięli udział wszyscy pracownicy LGD, a także wszystkie organy LGD. Przeprowadzono również analizę danych zastanych. Zebrana w ten sposób wiedza również pozwoliła na diagnozę problemów obszaru działania LGD oraz samego Stowarzyszenia, a analiza wyników pozwoliła na zaplanowanie w LSR na lata 2014-2020 odpowiednich kryteriów wyboru i oceny operacji, planu komunikacyjnego, a także planu monitoringu i ewaluacji.

2. **Spotkania konsultacyjne w każdej gminie** – w ramach powstawania kolejnych elementów LSR, przeprowadzono spotkania konsultacyjne w każdej gminie wchodzącej w skład LGD. W każdej gminie dwukrotnie realizowane były warsztaty, co daje sumę przeprowadzonych 10 warsztatów. Na spotkania konsultacyjne zapraszani byli wszyscy mieszkańcy - informacje poprzez NGO, JST, strony internetowe LGD i Urzędów Gminy, telefony bezpośrednio do przedsiębiorców i liderów. Średnia frekwencja wyniosła ponad 11 osób, a zróżnicowanie uczestników pod względem reprezentowanych sektorów i grup interesu było wysokie. W ramach spotkań uczestnicy pracowali różnymi metodami: ważności, praca z przygotowanymi narzędziami. Na spotkaniach konsultacyjnych udało się wypracować

poszczególne elementy analizy SWOT, słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia, a także cele i wskaźniki do LSR.

3. **Zgłaszanie fiszek projektowych**– mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania propozycji działań, które powinny być realizowane w ramach LSR na fiskach projektowych (w formie elektronicznej i/lub wydrukowanej) do biura LGD. Fiszka projektowa zawierała następujące sekcje do wypełnienia: dane kontaktowe, dane o projekcie (Na jaki problem odpowiadać będzie realizacja projektu?, Cel planowanego projektu, Krótki opis przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach projektu). Dzięki temu, zebrano 54 opisów projektów, które następnie zostały włączone do bazy pomysłów i problemów do rozwiązania w ramach LSR. Efektem zebranych pomysłów, było stworzenie bazy pomysłów i problemów, na jakie mieszkańcy chcieliby składać wnioski o przyznanie pomocy, które posłużyły do tworzenia elementów LSR.
4. **Ankiety Internetowe**– w ramach prowadzonych badań Internetowych (oprócz wcześniej opisanych badań wśród młodzieży gimnazjalnej) przeprowadzono łącznie 7 badań ankietowych online. Badania dotyczyły kolejnych elementów LSR, w tym 3 z nich dotyczyły opracowywania kryteriów wyboru i oceny operacji, a pozostałe etapu tworzenia planu monitoringu i ewaluacji, opracowywania planu komunikacyjnego, określania celów i wskaźników oraz diagnozy i analizy SWOT. Badania Internetowe zostały wykorzystane na każdym etapie konsultacji ze względu na powszechność tego narzędzia oraz możliwość dotarcia w stosunkowo niewielkim czasie do dużej liczby mieszkańców. Informacje na temat realizowanych badań były każdorazowo udostępniane na stronie www LGD, a pracownicy biura dzwonili do instytucji, przedsiębiorców i mieszkańców z informacją o możliwości wzięcia udziału w ocenie wypracowanych elementów LSR. Łącznie w badaniach online wzięło udział 25 respondentów. Efektem prowadzonych badań było zebranie opinii na temat wypracowanych elementów LSR, poznanie sugestii zmian oraz wprowadzeń nowych zapisów.
5. **Konsultacje online** – prowadzono konsultacje online poszczególnych elementów LSR. Łącznie odbyło się 5 konsultacji online, w tym 5 właściwych dla każdego etapu tworzenia LSR zaprezentowanego w tabeli poniżej. Konsultacje online zostały wykorzystane na każdym etapie konsultacji ze względu na powszechność tego narzędzia, oraz możliwość dotarcia w stosunkowo niewielkim czasie do dużej liczby mieszkańców. Informacje na temat konsultacji były każdorazowo udostępniane na stronie www LGD, a pracownicy biura dzwonili do instytucji, przedsiębiorców i mieszkańców z informacją o możliwości wzięcia w nich udziału. Konsultacje online były interaktywnym uzupełnieniem prowadzonych badań. Mieszkańcy mogli zapoznać się wypracowanymi elementami LSR zamieszczonymi na stronie LGD, a następnie w formie telefonicznej, mailowej lub kontaktu bezpośredniego mogli zgłaszać swoje uwagi i opinie. W konsultacjach online wzięło udział łącznie 17 osób. Efektem prowadzenia konsultacji było zebranie opinii na temat poszczególnych elementów LSR, a także wskazówek co do zmian i uzupełnień. Dzięki interaktywnej formie komunikacji, możliwe było pogłębienie i – w razie potrzeby – dopytanie o zgłaszane propozycje.
6. **Spotkania eksperckie** – Spotkania eksperckie prowadzone były w zależności od potrzeb i omawianego tematu. Naczelną zasadą było zróżnicowanie osób, sektorów oraz terminów spotkań, tak, aby zaproszone osoby rzeczywiście miały możliwość udziału i wkładu w kształt LSR. Eksperti uczestniczący w spotkaniach mieli wkład w opracowywanie LSR na każdym jego etapie. W związku z tym przeprowadzono łącznie 6 spotkań eksperckich, których wykaz przedstawia poniższa tabela.

Termin	Opis	Uczestnicy
31.07.2015r.	powołanie zespołu koordynujący ds. przygotowania LSR (8 osób = Zarząd LGD + pracownicy biura LGD)	8 osób tj.: Zarząd LGD (5 osób), pracownicy biura LGD (3 osoby)
14.08.2015r.	Praca nad: diagnozą obszaru LGD i SWOT, problemami, celami, przedsięwzięciami,	11 osób tj.: zespół koordynujący ds. przygotowania LSR tj. Zarząd LGD (5 osób), pracownicy biura LGD (3

	planem komunikacyjnym, planem monitoringu i ewaluacji, planem działania, kryteriami wyboru operacji	osoby) , wójtowie (5 osób).
14.08.2015r.		Zespół koordynujący ds. przygotowania LSR tj. Zarząd LGD (5 osób), pracownicy biura LGD (3 osoby) ,
08.09.2015r.		
07.10.2015r.		
12.12.2015r.	Konsultacje LSR, prezentacja całego dokumentu, konsultacje wszystkich części LSR	131 osób tj.: walne zebranie członków LGD, mieszkańcy terenu LGD
Etapy przygotowywania LSR LGD „Dorzecze Bobrzy” z podaniem zastosowanych metod działań partycypacyjnych		
Etap		Rodzaj podjętych działań (wg numeru z opisu metod)
Diagnoza i analiza SWOT		1, 2, 3, 4, 5, 6
Określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania		1, 2, 4, 5, 6
Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru		1, 2, 4, 5, 6
Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji		1, 2, 4, 5, 6
Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR		1, 2, 4, 5, 6

Dodatkowo, należy zauważyć, że podczas całego okresu przygotowania LSR, biuro LGD „Dorzecze Bobrzy” było otwarte i świadczyło usługi informacyjne i doradcze dla wszystkich osób zainteresowanych współpracą z LGD (jako partner/wnioskodawca/członek). Pracownicy biura przyjmowali strony w biurze, odpowiadali na telefony oraz maile.

Zebrane za pomocą powyżej opisanych metod informacje, dane i opinie zostały w całości wykorzystane do opracowania ostatecznego dokumentu. W ramach analizy zebranych danych zespół ds. opracowywania LSR 2014-2020 każdorazowo dyskutował nad zgłaszanymi propozycjami i pomysłami starając się uwzględnić możliwie jak najbardziej szerokie ich spektrum. Wnioski z konsultacji na każdym etapie i przy zastosowaniu wszystkich metod były zbierane i przyjmowane bądź odrzucane przez koordynatora zespołu ds. opracowywania LSR 2014-2020. Odrzucenia wniosków z konsultacji dokonywano szczególnie w sytuacji, gdy zakres problemu i/lub zgłaszane rozwiązania wykroczyły poza ramy PROW 2014-2020. Uwzględnione wnioski zostały opisane we właściwych rozdziałach niniejszej strategii. Do najważniejszych przyjętych wniosków należą: postawienie problemu pobudzania przedsiębiorczości oraz rozwoju społeczeństwa zintegrowanego jako jednej z ważniejszych kwestii interwencji LSR, wskazanie grup defaworyzowanych (osoby bezrobotne, osoby 50+), ustalenie sposobów dotarcia do mieszkańców przy tworzeniu dokumentu strategicznego (formy bezpośrednie oraz formy online) oraz w trakcie wdrażania LSR (określenie chęci zaangażowania mieszkańców we wdrażanie LSR), wykorzystanie lokalnych zasobów (ludzkich, materialnych i niematerialnych) we wdrażaniu LSR (poprzez nastawienie na wykorzystanie lokalnych produktów, preferowanie działań lokalnych). Wśród odrzuconych wniosków zebranych w ramach konsultacji należą: realizacja dużych zadań infrastrukturalnych (drogi, duże obiekty sportowe) – odrzucone ze względu na ograniczenia budżetu i PROW, realizacja zadań z zakresu opieki społecznej dla niepełnosprawnych – odrzucone ze względu na pokrywanie się realizacji tych zadań z innymi jednostkami z terenu LGD i innymi programami europejskimi, realizacja zadań z zakresu transportu publicznego – odrzucone ze względu na założenia PROW.

W ujęciu tabelarycznym przedstawiono podstawowe informacje dotyczące przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych.

Wykaz przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych

	Miejsce Nazwa Gminy	Miejsce spotkania	Termin spotkania	Liczba uczestników	Uczestnicy spotkania
1.	Miedziana Góra	Miedziana Góra, siedziba LGD	11.06.2015r.	13	Mieszkańcy obszaru LSR, w tym osoby z grupy defaworyzowanej, przedstawiciele sektora społecznego, gospodarczego, publicznego, rolnicy
2.	Mniów	Mniów, Urząd Gminy	11.06.2015r.	7	
3.	Piekoszów	Piekoszów, Biblioteka Centrum Kultury	11.06.2015r.	12	
4.	Strawczyn	Strawczyn, GOK	11.06.2015r.	14	
5.	Zagnańsk	Zagnańsk, Urząd Gminy	11.06.2015r.	11	
6.	Miedziana Góra	Miedziana Góra, siedziba LGD	10.09.2015	15	
7.	Mniów	Mniów, Urząd Gminy	09.09.2015	13	
8.	Piekoszów	Piekoszów, Biblioteka Centrum Kultury	09.09.2015	12	
9.	Strawczyn	Strawczyn, GOK	09.09.2015	14	
10	Zagnańsk	Zagnańsk, Urząd Gminy	09.09.2015	16	

Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii

Proces partycypacji w działania LGD nie został zakończony na etapie stworzenia LSR. LGD przewidziało również działania angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji Strategii. Przyjęto metody angażowania społeczności lokalnej w ramach trzech procedur: aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, zmiany/aktualizacji kryteriów wyboru i oceny operacji, a także realizacji badań ewaluacyjnych. Partycypacyjny charakter realizacji LSR zakłada udział wszystkich sektorów partnerstwa, możliwość stałego włączenia społeczności lokalnej w realizację LSR, a także zróżnicowanie metod i technik, dzięki którym mieszkańcy będą mogli włączyć się w proces uspołeczniania strategii.

Zaangażowanie społeczności lokalnej we wdrażanie LSR z podaniem metod i grup docelowych		
Wdrażanie LSR	Metody	Grupa docelowa
Ocena funkcjonowania LGD, świadczonego doradztwa	1. Badania ankietowe 2. Badania IDI/FGI 3. Fiszki problemowe 4. Konsultacje Internetowe	1. Mieszkańcy terenu objętego LSR- potencjalni i faktyczni beneficjenci
Monitorowanie i ocena realizacji strategii	1. Badania ankietowe 2. Badania IDI/FGI 3. Spotkania konsultacyjne 4. Fiszki problemowe 5. Panele eksperckie 6. Konsultacje Internetowe 7. Ankieta Internetowa	1. Mieszkańcy terenu objętego LSR 2. Liderzy społeczności lokalnej 3. Pracownicy i wybrani członkowie LGD 4. Grupy defaworyzowane 5. Przedstawiciele trzech sektorów partnerstwa LGD
Aktualizacja strategii	1. Badania ankietowe 2. Badania IDI/FGI 3. Spotkania konsultacyjne 4. Fiszki problemowe 5. Panele eksperckie 6. Konsultacje Internetowe 7. Ankieta Internetowa	1. Mieszkańcy terenu objętego LSR 2. Liderzy społeczności lokalnej 3. Pracownicy i wybrani członkowie LGD 4. Grupy defaworyzowane 5. Przedstawiciele trzech sektorów partnerstwa LGD
Opracowanie i zmiany lokalnych kryteriów wyboru	1. Badania ankietowe 2. Badania IDI/FGI 3. Spotkania konsultacyjne	1. Mieszkańcy terenu objętego LSR 2. Liderzy społeczności lokalnej 3. Pracownicy i wybrani członkowie LGD

	4. Fiszki problemowe 5. Panele eksperckie 6. Konsultacje Internetowe 7. Ankieta Internetowa	4. Grupy defaworyzowane 5. Przedstawiciele trzech sektorów partnerstwa LGD
--	--	---

Badania ankietowe, Badania IDI/FGI, spotkania konsultacyjne, panele eksperckie – zostaną przeprowadzone w ramach prowadzonych badań ewaluacyjnych (zgodnie z rozdziałem XI). W ramach badań zebrana zostanie wiedza wskazująca na konieczność aktualizacji/wprowadzania zmian.

Fiszki problemowe, konsultacje Internetowe, ankieta Internetowa (metody stałego włączenia) – opracowane narzędzia będą dostępne przez cały okres wdrażania LSR na stronie internetowej LGD „Dorzecze Bobrzy”. Dzięki temu, każdy mieszkaniec, który będzie chciał wyrazić swoją opinię dotyczącą zmian/aktualizacji i/lub inną uwagę na temat działania LGD będzie mógł to zrobić w każdym momencie. Wnioski, które w ten sposób wpłyną do LGD będą każdorazowo dyskutowane przez Zarząd LGD i w uzasadnionych wypadkach będą stanowiły podstawę do uchwalenia Uchwały aktualizacji/zmiany LSR.

Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji

Wnioski z prowadzonych metod konsultacyjnych zostały opisane w kolejnych rozdziałach, gdyż stanowią realny wkład do powstałych rozdziałów. W ramach analizy zebranych wniosków, w szczególności istotne okazały się następujące ustalenia:

- ustalono najważniejsze problemy i potrzeby społeczności lokalnej oraz oszacowano realne możliwości zaangażowania mieszkańców we wdrażanie oraz ewaluację LSR;
- przygotowano plan komunikacyjny, który będzie wdrażany w sposób najbardziej preferowany przez mieszkańców, tj. zarówno poprzez bezpośrednie metody kontaktu jak i wykorzystanie nowoczesnych kanałów komunikacji;
- wykorzystano wypracowaną z mieszkańcami wizję rozwoju obszaru, który został zdefiniowany poprzez rozwój atrakcyjności obszaru zarówno dla jego mieszkańców jak i turystów;
- zdiagnozowano chęć współpracy międzysektorowej, dlatego przewidziane działania, zarówno grantowe jak i w ramach konkursów zostały zaprojektowane tak, aby synergiczny efekt różnych podejść do realizacji projektów dodatnio oddziaływał na rozwój lokalny.

Wskazanie i związła charakterystyka planowanych metod animacji społeczności lokalnej

W okresie 2014-2020 LGD „Dorzecze Bobrzy” zamierza podjąć szereg działań konsultacyjnych i informacyjnych. Szersze ich przedstawienie zawiera rozdział IX LSR. Głównym celem animacji społeczności lokalnej jest wzrost zaangażowania mieszkańców obszaru LGD w działania na rzecz rozwoju lokalnego, a także większy ich udział w wydarzeniach integracyjnych. Dodatkowo, LGD stawia sobie za cel zwiększenie współpracy międzysektorowej na obszarze działania oraz wsparcie osób z grup defaworyzowanych (zdefiniowanej w dalszej części LSR). W związku z tym, LGD zamierza przez cały okres wdrażania LSR:

1. Prowadzić spotkania konsultacyjne i informacyjne w biurze oraz podczas wydarzeń okazjonalnych
2. Prowadzić stale doradztwo w biurze LGD oraz specjalne spotkania przed i w trakcie trwania naborów wniosków
3. Prowadzić szkolenia dla potencjalnych beneficjentów z zakresu wdrażania LSR, przygotowywania wniosków
4. Stale informować mieszkańców o możliwościach jakie daje wdrażanie LSR i zachęcać do aktywności i integracji poprzez strony internetowe, wydawnictwa oraz w trakcie wydarzeń realizowanych w gminach
5. Motywować do integracji i współpracy międzysektorowej poprzez organizowanie spotkań i wydarzeń tematycznych

6. Dbać o promocję działań LGD oraz realizowanych operacji w ramach wdrażania LSR
7. Ewaluować i monitorować efektywność wdrażania LSR i pracy LGD

III. Diagnoza Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy”

Prezentowana diagnoza opiera się o dane zastane, dane przedstawione przez Główny Urząd Statystyczny, przeprowadzone spotkania konsultacyjne oraz o badania ewaluacyjne przeprowadzone wśród mieszkańców gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania. Dodatkowo, mieszkańcy mieli możliwość wzięcia udziału w konsultacjach i badaniach online.

III.1 Charakterystyka ogólna

W skład Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” wchodzi 5 gmin: Miedziana Góra, Mniów, Strawczyn, Zagnańsk, oraz Piekoszów. Gminy te położone są w powiecie kieleckim. LGD jest partnerstwem sektora publicznego, społecznego oraz gospodarczego.

Charakterystyka gmin wchodzących w skład LGD „Dorzecze Bobrzy”:

Miedziana Góra

Gmina położona na terenie górzystym rozciągającym się u zachodnich stoków pasma Łysogórskiego. Teren ten przecinają dwa strumienie: Bobrza i Sufraganiec. Liczba ludności na terenie gminy wynosi 11074 czyli 158 osób na km² (stan na 31.12.2013 rok). Na terenie gminy przeważają gleby leśne wykształcone na zwietrzelinie skał piaskowcowych, piaszczysto-gliniastych utworach polodowcowych oraz utworach torfowych i piaszczysto-mułowcowych. Występują tu też gleby pseudobielicowe, brunatne wylugowane kwaśne, czarne ziemie zdegradowane, glejowe, murszowo-mineralne i mułowo-torfowe. Największy obszar zajmują bielice z płytkim poziomem próchnicznym. Są to gleby kamieniste i mocno zakwaszone.

Ze względu na swoje wysokie walory przyrodnicze Gmina nazywana jest *Zielonymi Płucami Kielc*. Niewielka odległość od centrum miasta, sprawia, że stała się popularnym miejscem osiedlania się kielczan. W skład gminy wchodzi 10 sołectw.

Infrastruktura drogowa: przez Gminę przebiegają droga krajowa S-7 Gdańsk - Warszawa- Kielce - Kraków- Chyżne o długości na terenie gminy 7,5 km, droga krajowa nr 74 Kraśnik- Opatów- Kielce- Sulejów- Łódź o długości na terenie gminy 13,3 km, droga wojewódzka nr 748 Miedziana Góra-Ruda Strawczyńska o długości na terenie gminy 4,0 km oraz droga wojewódzka nr 750 Ćmińsk-Lekomín o długości na terenie gminy 1,6 km. Częściowo na terenie gminy znajduje się węzeł zespólny, tj. pierwszy i jedyny w regionie świętokrzyskim węzeł na skrzyżowaniu dwóch dróg ekspresowych – 7 i 74. Ponadto na terenie gminy w miejscowości Kostomłoty Pierwsze znajduje się kolejowy przystanek osobowy, obsługujący lokalny ruch pasażerski na trasie Kielce – Skarżysko-Kamienna. Lokalną sieć drogową w gminie tworzą drogi powiatowe oraz w zdecydowanej mierze drogi gminne. Ogólna długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej na terenie gminy wynosi 38,8 km. Zlokalizowanych jest tutaj również 16,9 km dróg gminnych o powierzchni 84 600 m² (długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej wynosi łącznie 12,9 km).

Na terenie Gminy Miedziana Góra funkcjonują trzy szkoły podstawowe oraz dwa gimnazja, w tym dwa zespoły szkół: Zespoły Szkół w Kostomłotach Drugich oraz w Ćmińsku zapewniają kształcenie w zakresie szkoły podstawowej i gimnazjum. Natomiast SP w Porzeczu prowadzi kształcenie w zakresie szkoły podstawowej. Szkoły te posiadają nowoczesną bazę dydaktyczną, w skład których wchodzi m.in. oddziały przedszkolne (tzw. zerówki) oraz ośrodki przedszkolne dla dzieci w wieku 3-5 lat. W gminie znajdują się także Niepubliczny Punkt Przedszkolny "Dolina Krasnoludków" placówka ta jest ogólnodostępna i posiada grupę terapeutyczną.

Na terenie gminy działają dwa ośrodki zdrowia. Jeden w Miedzianej Górze., drugi w Ćmińsku. Gmina posiada również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze.

Mniów

Teren gminy położony jest w dorzeczu Wisły w granicach zlewni jej lewobrzeżnych dopływów rzeki Pilicy i Nidy. Są to dwie największe rzeki regionu świętokrzyskiego. Gmina Mniów położona jest w

centralnej części województwa świętokrzyskiego przy drodze krajowej międzyregionalnej Nr 74 Piotrków - Kielce - Opatów - Zamość - Zosin obsługującej środkową część województwa. Jest jedną z 19 gmin największego w Polsce powiatu oraz jedną z 102 gmin województwa świętokrzyskiego. Zajmuje powierzchnię 9521,27 ha, podzieloną na 22 sołectwa. Pod względem powierzchni gmina znajduje się na 16 miejscu w powiecie (wśród 19 gmin) oraz 72 miejscu w województwie (wśród 102 gmin). Powierzchnia terenu gminy Mniów wynosi 9.521,27 ha w tym lasy i grunty leśne zajmują (2780 ha 23,5 % powierzchni ogólnej gminy). W 2013 roku w gminie mieszkało 9346 osób (stan na 31.12.2013 rok) czyli 98 osób na kilometr kwadratowy.

Główną arterią komunikacyjną przebiegającą przez teren gminy jest droga krajowa międzyregionalna Nr 74 Piotrków - Kielce - Opatów - Zamość - Zosin. Gmina Mniów położona jest w pobliżu węzła komunikacyjnego Mniów, poprzez który istnieje możliwość dogodnego połączenia z Warszawą jak również i z Rzeszowem, Lublinem, Śląskiem oraz Kielcami i Łodzią.

Edukacja w gminie Mniów prowadzona jest przez dwa Zespoły Szkół Podstawowych oraz pięć szkół podstawowych: Zespół Szkół w Mniowie, Zespół Szkół w Grzymałkowie, Szkoła Podstawowa w Cierchach, Szkoła Podstawowa w Piaskach, Szkoła Podstawowa w Rogowicach, Szkoła Podstawowa w Wólce Kłuckiej, Szkoła Podstawowa w Zaborowicach.

Opieka zdrowotna na terenie gminy prowadzona jest przez: Gminy Ośrodek Zdrowia w Mniowie, Filię Gminnego Ośrodka Zdrowia w Grzymałkowie, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Przychodnia Rodzinna „Raszówka” w Mniowie, Prywatne gabinety stomatologiczne, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „DENTOS-MEDIC” w Mniowie oraz Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego w Kielcach - Oddział Mniów. Zakres obowiązków pomocy społecznej na terenie gmin wypełnia GOPS w Mniowie.

Piekoszów

Jest to gmina położona na zachodnim skraju Gór Świętokrzyskich, w widłach rzek Bobrzy i Łososiny, zwanej Wierną Rzeką. Jej południowa część kryje w sobie ciekawe zakątki Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Gmina Piekoszów podzielona jest na 21 sołectw. Łączna powierzchnia gminy wynosi 103 km². W 2013 roku gminę zamieszkiwało 16284 osób (stan na 31.12.2013 rok) czyli 158 osób na kilometr kwadratowy.

Piekoszów jest miejscem atrakcyjnym dla inwestorów, o czym świadczy intensywny rozwój firm zlokalizowanych na terenie gminy i stale rosnąca liczba nowych przedsiębiorstw. Atutami gminy są m.in.: dobre połączenie komunikacyjne z Kielcami, Włoszczową, Częstochową oraz obwodnicą na trasie Warszawa-Kraków, linia kolejowa o zasięgu ponadregionalnym, bliska odległość Kielc i owocna współpraca z władzami miasta, przychylność Samorządu dla inicjatyw gospodarczych i społecznych, dobra sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

Na terenie gminy funkcjonują szkoły wszystkich typów edukacji. Należą do nich szkoły podstawowe i gimnazja: Zespół Placówek Oświatowych w Piekoszowie w skład którego wchodzi: Gimnazjum Nr 1 w Piekoszowie im Stefana Żeromskiego, Szkoła Podstawowa w Piekoszowie im. Jana Kochanowskiego, Liceum Ogólnokształcące w Piekoszowie, Zespół Placówek Oświatowych w Jaworzni w skład którego wchodzi Gimnazjum Nr 2 w Jaworzni, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Jaworzni, Przedszkole Samorządowe w Jaworzni, Zespół Placówek Oświatowych w Łosieniu w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Łosieniu, Publiczne Gimnazjum w Łosieniu, Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Brynicy, Niepubliczne Gimnazjum, w Brynicy Fundacji Rozwoju Dla Przyszłości, Szkoła Podstawowa w Górkach Szczukowskich, Zespół Oświatowych Placówek Integracyjnych w Micigoździe w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Micigoździe (punkt przedszkolny, oddział przedszkolny), Samorządowe Przedszkole Integracyjne w Piekoszowie, Szkoła Podstawowa w Rykoszynie, Zespół Placówek Oświatowych w Zajączkowie w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa w Zajączkowie, Publiczne Gimnazjum w Zajączkowie. Opieką zdrowotną na terenie gminy zajmuje się Samorządowy Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Piekoszowie, natomiast opieką społeczną GOPS w Piekoszowie

Strawczyn

Gmina Strawczyn położona jest w środkowej części Województwa Świętokrzyskiego, a w zachodniej części Gór Świętokrzyskich. Należy do Powiatu kieleckiego i oddalona jest od miasta wojewódzkiego Kielce w odległości 20 km przy trasie wojewódzkiej Kielce - Częstochowa. Powierzchnia Gminy wynosi 8.626 ha z czego 21,6% stanowią lasy, a liczba ludności to 10346 mieszkańców (stan na 31.12.2013 rok). W skład gminy wchodzi 12 sołectw. Łączna powierzchnia administracyjna gminy wynosi 86,26 km². Gęstość zaludnienia gminy w 2013 roku wynosiła 122 osób/km².

Przez obszar Gminy Strawczyn przebiegają dwa odcinki dróg wojewódzkich (Nr 748 i 786) o łącznej długości około 17 km. Natomiast odcinków dróg powiatowych zlokalizowanych jest 10 o łącznej długości 45 km. Stan techniczny dróg tej kategorii jest dobry. Wewnątrz Gminy układ komunikacyjny tworzą 121 odcinki dróg gminnych o łącznej długości 134 km, z czego 60,5 km to drogi zmodernizowane poprzez położenie nawierzchni asfaltowej.

Na terenie Gminy funkcjonują 4 szkoły podstawowe (w Chełmcach, Korczynie, Niedźwiedziu i Rudzie Strawczyńskiej), 3 zespoły placówek oświatowych (w Oblęgorku, Promniku i Strawczyźnie) oraz jedno przedszkole (w Promniku).

Ochrona zdrowia na terenie gminy: Służbą zdrowia zajmuje się samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej, który sprawuje nadzór nad dwoma Ośrodkami Zdrowia w Strawczyźnie i Oblęgorku.

Opieka społeczna: Opiekę społeczną na terenie gminy sprawują Gminny Ośrodek Pomocy w Strawczyźnie.

Zagnańsk

Gmina Zagnańsk leży na terenie Gór Świętokrzyskich, w dolinie rzeki Bobrzy. Część jej obszaru należy do Leśnego Kompleksu Promocyjnego - "Puszcza Świętokrzyska" utworzonego przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Lasy znajdujące się na terenie Gminy Zagnańsk wchodzi w skład dawnego kompleksu Puszczy Jodłowej i zajmują ponad połowę powierzchni gminy 7 216 ha to jest około 58,2%. Dla porównania lesistość Polski wynosi 28,5%, Województwa Świętokrzyskiego 26,9%, a Powiatu Kielce 34,9%. Średnia europejska to 32%, przy czym dla Unii Europejskiej wskaźnik lesistości wynosi 42%. Gmina zajmuje powierzchnię 12 487 ha, rozciąga się na długości około 13,5 km w kierunku północ – południe i ponad 15 km w kierunku wschód – zachód. Na jej obszarze mieszka 12993 osób (stan na 31.12.2013 rok). Gmina należy do Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego w skład którego wchodzi miasto Kielce i 11 ościennych gmin. Gmina obejmuje 36 miejscowości podzielone na 17 sołectw.

Na terenie gminy funkcjonują placówki każdego typu edukacji. Należą do nich szkoły podstawowe i gimnazja: Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Nauczycieli Tajnego Nauczania w Zagnańsku, Zespół Szkoły Podstawowej Nr 2 Przedszkola i Gimnazjum im. Stanisława Staszica w Zagnańsku, Zespół Szkoły Podstawowej, Przedszkola i Gimnazjum w Tumlinie, Zespół Szkoły Podstawowej, Przedszkola i Gimnazjum w Samsonowie, Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Kajetanowie; szkoła średnia: Zespół Szkół Leśnych w Zagnańsku.

Opieka społeczna na terenie gminy sprawowana jest przez GOPS w Zagnańsku, natomiast opieka zdrowotna przez Samorządowy Zespół Ośrodków Zdrowia w Zagnańsku.

III.2. Grupy szczególnie istotne (defaworyzowane)

Na podstawie przeprowadzonych badań społecznych, konsultacji oraz analiz danych zastanych, za grupę defaworyzowaną wśród mieszkańców gmin wchodzących w skład LGD należy uznać:

- **Osoby pozostające bez pracy.** Głównie problem bezrobocia w gminach wchodzących w skład LGD dotyczy ludzi młodych, którzy po ukończeniu edukacji nie mogą znaleźć zatrudnienia. Problem ten niesie za sobą kolejne, takie jak starzenie się społeczeństwa, migracja do większych miast oraz za granicę, a także patologie. Mieszkańcy w przeprowadzonym badaniu wskazywali, że niepokojący jest wzrost alkoholizmu wśród tej grupy osób defaworyzowanych. Całokształt tych problemów wpływa na wzrost ogólnego pesymizmu

panującego wśród mieszkańców. Posługując się danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach można stwierdzić, iż na koniec 2014 roku na terenie Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” bezrobotnych w wieku 18-44 lat było 2458 przy czym ogólna liczba osób bezrobotnych wynosiła 3543. Osoby młode w wieku między 18 a 44 lat stanowią 69,4% wszystkich bezrobotnych. Jest to wysoki odsetek ludzi młodych, którzy nie mogą znaleźć zatrudnienia bardzo często nie tylko po ukończeniu szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego, ale również studiów.

- **Osoby długotrwale pozostające jako bezrobotne** – fakt świadczący o tym, że grupa ta jest defaworyzowana świadczy wysoki odsetek mieszkańców gmin wchodzących w skład LGD w wieku produkcyjnym, którzy bez pracy pozostają dłużej niż 12 miesięcy. Dokładnie 1272 osób czyli 35,9% ogólnej liczby bezrobotnych było długotrwale bezrobotnymi (dane dotyczące LGD na dzień 31.12.2014).

- **Osoby po 50 roku życia** - Opracowana przez GUS prognoza ludności na lata 2008 – 2035 pokazuje, że w najbliższych latach rosnać będzie liczba najstarszych. Szacuje się, że w roku 2030 liczba osób w wieku 85 lat i więcej może sięgać prawie 800 tysięcy. W powiecie kieleckim oraz całym województwie świętokrzyskim jest bardzo niska aktywność społeczna osób w wieku 50+. Zjawisko to w konsekwencji prowadzić może osób starszych.

Na uwagę zasługuje fakt, iż na terenie gminy Miedziana Góra działa Klub Seniora w ramach, którego odbywają się między innymi porady prawne, kursy języka angielskiego i komputerowy, rozmowy o zdrowiu, itp. Koniecznym wydają się jednak podejmowanie dalszych działań zmierzających do poprawy aktywności osób w wieku 50+.

Największym problemem związanym z osobami bezrobotnymi jest mała liczba miejsc pracy, dlatego w ramach interwencji przewidzianej w ramach LSR planuje się podjąć działania z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych poprzez finansowanie rozwoju już istniejących przedsiębiorstw oraz wspieranie nowo powstałych firm, które dadzą zatrudnienie mieszkańcom obszaru. Duże środki z realizacji działania 19.2 LSR będą z jednej strony zachętą do rozwoju działalności, a z drugiej pozwolą podjąć działalność gospodarczą osobom, które do tej pory nie miały na to środków finansowych. Dodatkowo planuje się pomoc organizacyjną i merytoryczną poprzez realizację przedsięwzięcia „Kreator przedsiębiorczości” oraz prowadzone doradztwo w biurze LGD.

Obecnie, osoby 50+ nie są traktowane równoprawnie względem pozostałej części mieszkańców obszaru. Nie ma dla nich przewidzianej oferty spędzania czasu wolnego. Dodatkowo, opisywana grupa czuje się wykluczona z życia społeczności lokalnej, dlatego interwencja będzie nakierowana na zorganizowanie możliwości szeroko rozumianego rozwoju tych osób, a także włączenia społecznego poprzez współorganizację i współuczestnictwo w imprezach i zajęciach. Głównym celem tak pomyślanej interwencji jest wzbudzenie podniesienie poczucia wartości i przydatności dla społeczeństwa wśród tej grupy.

III.3. Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości

Na terenie gminy **Miedziana Góra** w 2013 roku działało 1049 podmiotów Gospodarki Narodowej w rejestrze REGON, w tym w sektorze rolniczym 13, w sektorze budowlanym 194, w sektorze przemysłowym 137. Na 10 tysięcy ludności przypadało 947 podmiotów Gospodarki Narodowej. Na 10 tysięcy ludności przypadało 825 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

W gminie **Mniów** działało 508 podmiotów Gospodarki Narodowej, w tym w sektorze rolniczym 17, w sektorze przemysłowym 43 oraz w sektorze budowlanym 122. Na 10 tysięcy ludności przypada 728 podmiotów gospodarki narodowej oraz 477 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

W gminie **Piekoszów** w 2013 roku działało 1105 podmiotów Gospodarki Narodowej, w tym w sektorze rolniczym 15, w sektorze przemysłowym 125 oraz w sektorze budowlanym 237. Na 10 tysięcy ludności przypada 679 podmiotów gospodarki narodowej oraz 554 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W gminach wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” znajdują się zatem 4 453 podmiotów Gospodarki Narodowej.

Na terenie gminy **Strawczyn** działało 722 podmiotów Gospodarki Narodowej w tym 20 w sektorze rolniczym, 78 w sektorze przemysłowym i 181 w sektorze budowlanym. Na 10 tysięcy ludności przypada 698 podmiotów Gospodarki Narodowej oraz 592 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Na terenie gminy **Zagnańsk** działało 1069 podmiotów Gospodarki Narodowej, w tym w sektorze rolniczym 33, w sektorze przemysłowym 161 oraz w sektorze budowlanym 182. Na 10 tysięcy ludności przypada 823 podmiotów gospodarki narodowej oraz 687 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Na obszarze objętym LSR przedsiębiorczość społeczna jest mało rozwinięta. Pomimo organizowanych na terenie szkoleń, spotkań i konferencji mieszkańcy rzadko angażują się w działania związane z przedsiębiorczością społeczną.

Na terenie całego powiatu kieleckiego odnotowuje się z roku na rok wzrost podmiotów Gospodarki Narodowej. Największy udział firm prowadzonych przez osoby fizyczne wystąpił w powiecie kieleckim (dane z 2013 roku – 83,6%).

Na terenie powiatu Kieleckiego znajduje się najwięcej obiektów hotelowych w całym województwie, jest ich 63. W powiecie kieleckim zlokalizowanych jest także najwięcej gospodarstw agroturystycznych w całym województwie świętokrzyskim. Na 1000 mieszkańców w powiecie kieleckim przypada 18,1 miejsc noclegowych. W powiecie kieleckim stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2015 roku wyniósł 18,7%.

W 2007 r. na 100 km² w województwie przyspadały 4 obiekty i 39 miejsc w obiektach indywidualnego zakwaterowania, w Polsce wartości te wynosiły wówczas odpowiednio 8 obiektów i 104 miejsca, a w woj. pomorskim dysponującym najlepiej rozwiniętą bazą tego rodzaju 31 obiektów i 490 miejsc.

Teren działania LGD „Dorzecze Bobrzy” to teren obfitujący w walory turystyczne oraz w wydobywanie surowców mineralnych. Według stanu na koniec 2010 r. w powiecie kieleckim udzielonych było 51 koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, z czego 28 decyzji upoważniało przedsiębiorców do wydobywania kopalin z przeznaczeniem na kamienie drogowe i budowlane, 13 na kruszywo naturalne, 6 dla przemysłu wapienniczego i tylko 1 dla przemysłu cementowego, a 3 jako surowce ilaste ceramiki budowlanej. Dominujące znaczenie w przemyśle wydobywczym mają wapienie, dolomity, margle, piaskowce, których udokumentowane zasoby wynoszą 3,3 mld ton, co stanowi prawie 94 % wszystkich zasobów udokumentowanych w powiecie kieleckim.

Na terenie LGD „Dorzecze Bobrzy” przeważają firmy usługowe oraz z branży budowlanej. Dużą rolę odgrywa także turystyka. Mimo wiejskiego charakteru gmin wchodzących w skład LGD rolnictwo nie jest wiodącą gałęzią gospodarki i zdecydowanie zostało wyparte przez turystykę. Na omawianym terenie znajduje się duża ilość obiektów noclegowych, a teren ten jest atrakcyjny turystycznie i może być wykorzystywany jako atut w rozwoju tej branży. W związku z dużym potencjałem rozwojowym, jaki charakteryzuje branżę usługową, budowlaną oraz turystyczną na omawianym terenie, będą one traktowane priorytetowo (branże kluczowe). Jednym z ważniejszych wniosków płynących z konsultacji społecznych jest wykorzystywanie lokalnych zasobów w rozwoju obszaru, dlatego podążając za tą ideą uznano, że należy położyć nacisk na to, czym omawiany obszar może wyróżnić się na tle całego regionu (atrakcje turystyczne), a także na te branże, których tradycja i „know how” już zostało zakorzenione wśród mieszkańców (usługi, budownictwo). Branże usług i budowlana są dodatkowo atrakcyjne ze względu na bliskość Kielc. Bliskość dużego miasta w tym przypadku jest dużym atutem i daje podstawy, aby przewidywać stały rozwój wspomnianych branż, a przez to zatrudnienia w nich.

III. 4. Rynek pracy

W gminach wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” utrzymuje się tendencja ogólnokrajowa wskazująca duży odsetek mieszkańców pozostających bez pracy. Wydatki w 2013 roku przeznaczane na pomoc społeczną w gminach wchodzących w skład LGD przedstawiały się następująco:

Gmina	Wydatki
Miedziana Góra	5562,5 tys. zł
Mniów	6187,4 tys. zł
Strawczyn	5736,9 tys. zł
Zagnańsk	5914,8 tys. zł
Piekoszów	9366 tys. zł

Ilość osób, które skorzystały ze środowiskowej pomocy społecznej w 2013 w ludności ogółem w poszczególnych gminach:

Gmina	Ilość osób
Miedziana Góra	8%
Mniów	14%
Strawczyn	12%
Zagnańsk	8%
Piekoszów	6%

W poszczególnych gminach w latach 2009 - 2013 liczba osób pracujących i liczba osób bezrobotnych plasowało się to następująco:

Gmina Miedziana Góra:

ROK	LICZBA PRACUJĄCYCH	LICZBA BEZROBOTNYCH	W TYM KOBIET %	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym stanowi
2009	773	601	52,7%	8,7%
2010	819	680	51%	9,7%
2011	910	630	51,1%	8,7%
2012	979	689	48,3%	9,5%
2013	1032	720	47,9%	9,8 %

Bezrobocie w gminie Miedziana Góra wzrasta z roku na rok. Wyjątkiem był tylko rok 2011 kiedy odnotowano spadek. Sukcesywnie zmniejsza się odsetek bezrobotnych kobiet.

Gmina Mniów:

ROK	LICZBA PRACUJĄCYCH	LICZBA BEZROBOTNYCH	W TYM KOBIET %	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym stanowi
2009	363	1040	51,7%	17,7%
2010	347	866	53%	14,6%
2011	356	795	53,5%	13,2%
2012	353	785	50,3%	13,0%
2013	395	820	51,1%	13,6%

Liczba osób bezrobotnych w gminie Mniów spada z roku na rok. W 2013 roku liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotni była mniejsza niż w roku 2009 i 2010 jednak wyższa niż w roku 2011 i 2012.

Gmina Piekoszów:

ROK	LICZBA PRACUJĄCYCH	LICZBA BEZROBOTNYCH	W TYM KOBIET %	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym stanowi
2009	2245	1013	48,3%	10,0%
2010	1829	1001	49,3%	9,7%
2011	1767	980	50,4%	9,4%
2012	1679	1073	48,4%	10,2%
2013	1794	1153	48,8%	10,8%

Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotni w gminie Piekoszów wzrosła porównując rok 2009 do 2013. Jednak w 2010 i 2011 odnotowano spadek w porównaniu do 2009.

Gmina Strawczyn:

ROK	LICZBA PRACUJĄCYCH	LICZBA BEZROBOTNYCH	W TYM KOBIET %	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym stanowi
2009	685	562	48,9%	8,7%
2010	878	539	49,9%	8,2%
2011	874	565	52,4%	8,5%
2012	919	634	49,5%	9,4%
2013	989	636	51,6%	9,4%

Liczba osób bezrobotnych w gminie Strawczyn wzrasta z roku na rok. Jedynie w 2010 roku odnotowano niewielki spadek.

Gmina Zagnańsk

ROK	LICZBA PRACUJĄCYCH	LICZBA BEZROBOTNYCH	W TYM KOBIET %	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym stanowi
2009	1249	694	45,8%	8,4%
2010	1366	757	47,8%	9,0%
2011	1332	716	47,6%	8,5%
2012	1307	923	46,2%	10,9%
2013	1372	915	46,0%	10,9%

W gminie Zagnańsk odnotowuje się wzrost liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotni porównując rok 2009 i 2013. W 2013 roku odnotowano niewielki spadek w porównaniu do roku 2012.

W 2013 roku na terenie Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym stanowi 10,9%. W tym samym roku liczba kobiet bezrobotnych wynosiła 49,08%. Większość bezrobotnych w 2013 roku to mężczyźni. Na koniec 2014 roku zgodnie z danymi z Powiatowego Urzędu Pracy stwierdzić można, iż na terenie Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” bezrobotnych w wieku 18-44 lat było 2458 przy czym ogólna liczba osób bezrobotnych wynosiła 3543. Osoby młode w wieku między 18 a 44 lat stanowią zatem 69,4% wszystkich bezrobotnych. Bez pracy dłużej niż 12 miesięcy pozostawało 1272 osób czyli 35,9% ogólnej liczby bezrobotnych (dane dotyczące LGD na dzień 31.12.2014). Dane te potwierdzają również badania przeprowadzone wśród mieszkańców, którzy wskazywali, że grupą najbardziej defaworyzowana są osoby młode bezrobotne. Pojawiającym się również problemem w tym obszarze było prowadzenie szkoleń dla osób bezrobotnych, które nie przynoszą żadnych realnych i wymiernych efektów dla mieszkańców.

III. 5. Działalność sektora społecznego

Organizacje pozarządowe nazywane inaczej trzecim sektorem (obok publicznego i prywatnego) stanowią ważny element demokratycznego, prężnie działającego państwa. Również na terenie działania LGD „Dorzecze Bobrzy” z roku na rok powstają nowe organizacje pozarządowe. Aktualnie zarejestrowane są 92 organizacje pozarządowe. Są to zarówno kluby sportowe, Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne jak i fundacje i stowarzyszenia działające na rzecz rozwoju gmin, dzieci i młodzieży, seniorów, osób defaworyzowanych.

Liczba organizacji pozarządowych na terenie LGD:

Gmina	Liczba organizacji
Miedziana Góra	25
Piekoszów	5
Strawczyn	26
Zagnańsk	25
Mniów	11

W wyniku przeprowadzonych z mieszkańcami konsultacji można stwierdzić, że zaangażowanie społeczeństwa nie jest wysokie i brak jest otwartości mieszkańców na aktywizację i integrację społeczną. Jest to jeden z problemów kluczowych wskazanych dla obszaru działania Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy”.

Na uwagę zasługują fakt realizacji na terenie gmin wchodzących w skład LGD „Dorzecze Bobrzy” projektu pod nazwą „Rozwój postaw obywatelskich na terenach wiejskich” prowadzonym przez Fundację Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego. Celem projektu było zwiększenie partycypacji obywatelskiej w formułowaniu i monitorowaniu wdrażania polityki wyrównywania szans edukacyjnych w 10 gminach wiejskich w województwach: lubelskim, małopolskim, podkarpackim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim. Organizacje pozarządowe z terenu LGD „Dorzecze Bobrzy” jak i samo Stowarzyszenie LGD współpracowało z Powiatowym Urzędem Pracy w Kielcach w celu organizacji stażów zawodowych. Realizowane były także projekty w ramach konkursu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. Między innymi w 2015 roku Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Razem otrzymało takowe wsparcie. Organizacje z terenu LGD, które nie otrzymały wsparcia na realizację swoich pomysłów nie zniechęcały się i aplikowały o dofinansowanie w kolejnych latach. W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki również realizowane były projekty przez Stowarzyszenia z terenu LGD. Np. "Wielkim krokiem do Europy" czy „Zwiększenie kwalifikacji członków OSP Rykoszyn gwarancją bezpieczeństwa okolicznych mieszkańców” to projekty zrealizowane przez Stowarzyszenie Pro Civitas w Piekoszowie. Z powodzeniem organizacje trzeciego sektora sięgały również po środki dystrybuowane przez Lokalną Grupę Działania między innymi z PROWu.

III. 6. Problemy społeczne na terenie działania LGD

Głównym problemem obszaru Lokalnej Gminy Działania „Dorzecze Bobrzy” jest wzrost bezrobocia. Nie powstają nowe zakłady pracy, które dawały by pracę głównie młodym ludziom. Z problemem tym ściśle powiązane są również istotne problemy gmin takie jak migracja (do dużych miast lub za granicę), starzejące się społeczeństwo, ubożenie społeczeństwa, niska aktywność społeczna, niski przyrost naturalny, patologie (głównie alkoholizm). Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku przyrost naturalny w gminach wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania wyniósł średnio 20. W dwóch gminach (Mniowie i Zagnańsku) odnotowano ujemny przyrost naturalny. Saldo migracji w tym samym roku w gminach obszaru LGD wyniosło średnio 52. Ludność zamieszkująca tereny LGD w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 12 090, w wieku produkcyjnym 39 207, w wieku poprodukcyjnym 8 746. Młodzi ludzie często nie chcą podejmować pracy. Panuje ogólny marazm społeczny i niechęć do pracy głównie wśród ludzi młodych. Niektórzy z nich uzależnieni są już od pomocy społecznej. „Po prostu jest im tak wygodnie”.

W ramach badań ewaluacyjnych, a także na podstawie wyników spotkań konsultacyjnych i konsultacji i badań online wyodrębnione zostały najważniejsze problemy gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy”.

- wysokie bezrobocie oraz brak miejsc pracy – problem zdiagnozowany we wszystkich gminach wchodzących w skład LGD oraz potwierdzony w badaniach GUS. Głównymi przyczynami tego problemu są: brak zakładów generujących miejsca pracy, nieadekwatne do potrzeb rynku szkolenia kwalifikacyjne, brak uzbrojonych, gotowych do inwestycji terenów, są wysokie koszty prowadzenia firmy, brak terenów włączonych do specjalnej strefy ekonomicznej, brak inwestorów

- niska aktywność społeczna – mimo, że na terenie LGD działa ponad 100 organizacji pozarządowych jest niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne. Wynika to między innymi z braku świadomości obywatelskiej, egoizmu życiowego, skomplikowanego systemu pozyskiwania środków finansowych na działalność społeczną. W działalność społeczną bardzo często zaangażowane są te same osoby.

- brak miejsc na spotkania o charakterze kulturowym – brak infrastruktury kulturowej oraz ciekawej oferty kulturowej. Często jest chęć mieszkańców udziału w przedsięwzięciu o charakterze kulturowym, ale okazuje się, że nie ma nawet miejsca do spotkania. Nie we wszystkich gminach są Domy Kultury.

- niewystarczające wykorzystanie walorów turystycznych – mimo progresu w tej dziedzinie nadal brak jest dobrej bazy gastronomicznej – hotelowej w gminach wchodzących w skład LGD. Brak jest także atrakcyjnej oferty turystycznej oraz informacji i promocji regionu. Brakuje spójnej wizji promocji turystycznej w regionie, nie wykorzystywane są w pełni atrakcje turystyczne znajdujące się w regionie.

III.7. Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze na terenie LGD „Dorzecze Bobrzy”

Na terenie gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” znajduje się wiele zabytków architektury. Poniżej ich zestawienie w poszczególnych gminach.

Miedziana Góra:

Na obszarze gminy funkcjonują następujące formy ochrony przyrody: Suchedniowsko–Oblęgorski Park Krajobrazowy, Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu, Rezerwat przyrody nieożywionej „Kamienne Kręgi”, Rezerwat przyrody „Sufraganiec”, Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Grodowy Stok w Ćmińsku”, Użytek ekologiczny „Bagno” w Kostomłotach.

Jednym z ważniejszych zabytków są pozostałości Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy wzniesionego w latach 1826-1831, a w szczególności Mur oporowy o długość ponad 500m, szerokość podstawy ok. 5m, szerokość korony ok. 3,5m oraz maksymalna wysokość ok. 15m. wraz z osiedlem przyfabrycznym z 1830 roku.

Na terenie Gminy Miedziana Góra do dziś zachowały się nieliczne zabytki architektury sakralnej. Najcenniejszym jest zespół budowli kościoła parafialnego p.w. Świętej Trójcy w Ćmińsku. Obiekt ten wzniesiony w latach 1646-1649 z fundacji właściciela miejscowych manufaktur hutniczych Bernarda Servallego. Kościół konsekrowany w 1658 roku, rozbudowany w latach 1914-1922. Wśród zachowanych

zabytków na uwagę zasługuje też: Kościół pod wezwaniem św. Stanisława w Tumlinie, Kaplica św. Barbary w Miedzianej Górze, Kaplica Przemienienia Pańskiego w Kostomłotach Kapliczka na Górze Grodowej.

Dla sympatyków motoryzacji Gmina Miedziana Góra oferuje Ośrodek Sportowo-Turystyczny "Moto-Raj". W jego skład wchodzi m.in. tor wyścigowy „Kielce”, motel, kemping, tor kartingowy, muzeum modeli samochodów oraz baza szkoleniowa dla ratownictwa drogowego.

W okresie zimowym funkcjonuje tutaj również Ośrodek narciarski „Tumlin Sport Ski” który znajduje się w Tumlinie na zboczu góry Wykieńskiej (409 m n.p.m.). Na miejscu funkcjonują dwa niezależne, oświetlone, ratowane stoki narciarskie ze sztucznym naśnieżaniem z dwoma wyciagami narciarskimi.

Mniów:

Do najciekawszych przyrodniczo miejsc należy rezerwat „Górna Krasna”, „Jezioro Ług”, bagno „Stawisko” oraz nieczynna kopalnia czerwonego piaskowca „Jaźwina”. Rozwojowi funkcji turystycznej sprzyja malownicze położenie na stokach Wzgórza Oblęgorsko-Tumlińskiego oraz przylegającego do nich od północy Płaskowyżu Suchedniowskiego. Pagórkowaty teren porastają piękne i gęste lasy bogate w runo leśne. Przez gminę przepływają rzeki: Czarna Taraska, Łososina i Krasna.

W miejscowości Pałęgi eksploatuje się złoża triasowych iłów ceramicznych. Stąd też gmina prowadzi działania zmierzające do odtworzenia ośrodka rękodziela artystycznego i garncarstwa.

Przed budynkiem Urzędu Gminy w Mniowie znajduje się jedyny w Polsce i jeden z niewielu na świecie gład pokryty rytami neolitycznymi, datowanymi wstępnie na 4 do 15 tys. lat p.n.e.

Na terenie gminy Mniów przebywał hrabia Kołłątaj, wywodzący się z rodziny Kazanowskich. W XIX wznosił on dworek, mieszczący się w miejscowości Wólka Klucka. Dziś nazywany „Kołłątajówką”. Pałacyk zaczął budować Hugo Kołłątaj, ale z powodu jego aresztowania przerwano budowę. Dokończył ją jego bratanek Eustachy Kołłątaj, krótko przed rokiem 1830. „Kołłątajówka” położona jest na spadku niewielkiego wzgórza. Dworek jest późnoklasycystyczny. W dolinie płynie mała rzeka Łososina mająca 37 kilometrów. Po drugiej stronie rzeki znajduje się spichlerz z I połowy XIX wieku należący do dworku. Kolejnymi właścicielami „Kołłątajówki” byli: Kołłątajowie, E. Wzdulski i Dąbrowscy. Osobliwością krajobrazu Wólki Kluckiej jest oprócz pałacu figurka św. Jana. Ufundował ją ponoć dziedzic E. Kołłątaj. Wzdłuż drogi prowadzącej do dworku, rozciąga się park, obecnie zaniedbany, o powierzchni 1,53ha. Na jego terenie rosną stare drzewa, w tym jesiony, dęby, graby, lipy i akacje, kasztanowiec i będące pomnikiem przyrody trzy okazy dębów szypułkowych.

Na terenie gminy znajdują się ponadto „Stary” kościół p.w. Św. Michała Archaniola z poł. XIX w. Kościół p.w. Św. Stanisława b-pa wzniesiony w 1655 r. został powiększony w okresie międzywojennym. Wewnątrz późnorennesansowy ołtarz główny z obrazem Matki Bożej z Dzieciątkiem i na zasuwie patrona świątyni a w zwieńczeniu rzeźba św. Antoniego w otoczeniu aniołów. Ołtarze boczne rokokowe z wizerunkami Serca Pana Jezusa i M.B. z Dzieciątkiem oraz św. Tekli i św. Jakuba. Na cmentarzu parafialnym zbiorowe mogiły: żołnierzy z 1939 r. i ofiar terroru hitlerowskiego. Cmentarz ofiar pacyfikacji z 1943 r. na Raszówce. Pomnik ofiar terroru 1943 r. w Pogłodowie. Pomnik upamiętniający rozbić bunkra mniowskiej placówki AK „Brzezina”. Pomnik pacyfikacji wsi Serbinów z roku 1943. Pozostałości XVIII - XIX - wiecznej huty szkła w Rogowicach.

Piekoszów:

Na terenie gminy Piekoszów znajduje się 25 obiektów zabytkowych. Mimo, że żaden z nich nie jest zaliczany do obiektów o znaczeniu międzynarodowym, to jednak stanowią one istotny element lokalnego dziedzictwa kultury i powinny podlegać bezwzględnej ochronie.

Wizytówkę Gminy stanowi pałac w Podzamczu Piekoszowskim oraz Sanktuarium Maryjne w Piekoszowie. Obszar, na którym leży Gmina Piekoszów, jest prawdziwym rajem dla miłośników geologii. To tu w latach 70-tych odkryto największą poza Tatrami Jaskinię w Polsce – Chelosiową Jamę. Wraz ze znajdującą się obok Jaskinia Pajęczą, tworzą jeden z najciekawszych w Polsce systemów jaskiniowych. Mniejsze jaskinie stanowią znaczną część Rezerwatu Miedzianka. Na terenie gminy leży też zachodnia część Gór Świętokrzyskich, która pozostaje wciąż nie odkryta i mało popularna wśród turystów.

Gmina Piekoszów podejmuje działania zmierzające do ożywienia ruchu turystycznego w tym rejonie. Do głównych atrakcji należą: **kamieniołom Stokówka (Gałęzice)** – jedno z nielicznych miejsc w regionie,

gdzie trenować można alpinizm. Wyznaczonych jest tu ponad 40 dróg wspinaczkowych. Kompletną asekurację posiada 12 dróg wraz ze stanowiskami zjazdowymi, **rezerwat „Moczydło”** – góra (317m n.p.m.) położona w Jaworzni. Biegają pod nią chodniki staropolskiej kopalni srebronośnego kruszcu ołowiu zwanego galeną. Poprzecinana jest licznymi wyrobiskami. Można tu znaleźć stare sztolnie, odsłonięcia skał, i z interesującymi zjawiskami mineralizacji, **rezerwat „Góra Miedzianka”** – najwyższego wzniesienia Pasma Chęcińskiego. Wieńczą go trzy skalne szczyty, położone w odległości kilkudziesięciu metrów jeden od drugiego (zachodni 365 m, środkowy 353 m i wschodni 349 m n.p.m.). W swoim wnętrzu kryje chodniki starych kopalni miedzi oraz naturalne jaskinie. Suma długości wszystkich korytarzy wynosi około 5 km. Jaskinie znajdujące się w rezerwacie Miedzianka: Jaskinia Nowa na Miedziance (północno-zachodnie zbocze góry) Schronisko Zachodnie na Miedziance (ścianka skalna na zachodnim zboczu), Schronisko Zakryte (zachodnie zbocze), Jaskinia Południowa na Miedziance (południowe zbocze góry), Schronisko Dwutorowe na Miedziance (pod zachodnim szczytem góry), Jaskinia Hematytowa (dolna część południowego zbocza), Schronisko z Mostem Skalnym (południowo - wschodnie zbocze góry), Jaskinia Psia (stary łomik na wschodnim zboczu), Jaskinia w Sztolni Teresa na Miedziance (stary łomik na wschodnim zboczu).

Strawczyn:

Północna część gminy wchodzi w skład Suchedniowsko Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Szczególnymi miejscami podlegającymi ochronie przyrodniczej są rezerваты „Perzowa Góra” i „Barania Góra”, oraz pomnik przyrody nieożywionej- kopalnia barytu w Strawczynku.

Gmina Strawczyn to gmina dwóch największych Polaków Stefana Żeromskiego urodzonego w Strawczynie oraz noblisty Henryka Sienkiewicza.

Strawczyn jest miejscem urodzenia Stefana Żeromskiego, znajduje się tutaj obelisk z czerwonego piaskowca upamiętniający miejsce urodzenia pisarza. W kościele można zobaczyć metrykę urodzenia Stefana Żeromskiego.

Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku podarowany pisarzowi jako dar od narodu polskiego był jego letnią rezydencją. Dzisiaj pałacyk z zespołem parkowym jest największą atrakcją turystyczną regionu. Zlokalizowane jest w nim muzeum chętnie odwiedzane przez wycieczki.

Do atrakcji należą również: Piec Hutniczy w Kuźniakach, Młyn w Bugaju, zabytkowe kościoły i Zbór Ariański w Chełmcach i Strawczynie.

Ważną atrakcją na terenie Gminy Strawczyn jest otwarte w 2011 roku Centrum Sportowo-Rekreacyjne w Strawczynku. W jego skład wchodzi: kryta pływalnia, stadion piłkarski, bieżnia lekkoatletyczna, boisko wielofunkcyjne, kort tenisowy.

Zagnańsk

Gmina Zagnańsk pięknie położona jest wśród rozległych lasów świętokrzyskich, malowniczych łąk, pól i wzniesień. Gmina Zagnańsk leży na terenie Gór Świętokrzyskich, w dolinie rzeki Bobrzy. Część jej obszaru należy do Leśnego Kompleksu Promocyjnego - "Puszcza Świętokrzyska"

Na terenie gminy Zagnańsk znajdują się pomniki przyrody, a także rezerваты przyrody zarówno ożywionej jak i nieożywionej. Znajduje się tutaj najslynniejszy pomnik przyrody – Dąb Bartek, który jest odwiedzany często przez turystów. Zlokalizowany jest tutaj rezerwat przyrody nieożywionej Barcza gdzie występują odsłonięcia skał dolnodewońskich. Powierzchnia rezerwatu liczy 14,68 ha. Rezerwat przyrody ożywionej w dolinie rzeki Krasnej zlokalizowany w północnej części gminy, utworzony w 2003 roku. Rezerwat Archeologiczno-Geologiczny „Góra Grodowa” w miejscowości Tumlin stanowiący relikw pogańskiego ośrodka kulturowego, zlokalizowany na pograniczu gmin: Zagnańsk i Miedziana Góra. Pomnik przyrody ożywionej – dąb „Bartek” rosnący w miejscowości Bartków przy szosie Zagnańsk – Samsonów. „Bartek” to najstarsze (około 700 lat) drzewo w województwie i jeden z najstarszych dębów w kraju. Główna atrakcja turystyczna gminy. Dąb „Bartek” stał się symbolem gminy, i jego wizerunek znajduje się w herbie Gminy Zagnańsk; Pomnik przyrody ożywionej – aleja składająca się z 50 drzew – 48 klonów, lip, jesionów i grochodrzewów oraz 2 modrzewi polskich. Aleja jest długości 220 metrów i znajduje się w bliskości dębu „Bartek”. Pomnik przyrody ożywionej – dąb „Dudek” rosnący na terenie prywatnej posesji w miejscowości Dudków. Pomnik przyrody ożywionej – dąb „Daniel” rosnący niedaleko osiedla „Wrzosa” w Zagnańsku. Pomnik przyrody ożywionej – jodła pospolita rosnąca na terenie leśnictwa Rybno. Pomnik przyrody ożywionej – modrzew europejski zlokalizowany na granicy lasu i pól uprawnych w rejonie wsi Długojów.

Pomnik przyrody ożywionej – buk zwyczajny rosnący na terenie leśnictwa Rybno. Pomnik przyrody ożywionej – dwa modrzewie europejskie rosnące w kompleksie leśnym około 200 metrów na zachód od drogi Samsonów – Szałas. Pomnik przyrody ożywionej – dąb rosnący w miejscowości Samsonów Piechotne na terenie posesji prywatnej. Pomnik przyrody nieożywionej – geologiczny filar skalny zbudowany z dolomitów środkowego dewonu. Obiekt znajduje się w północnej części nieczynnego kamieniołomu Zachełmie. W Kamieniołomie Zachełmie odkryto tropy Tetrapoda pierwszego gada, który wyszedł tutaj na ląd. Pomnik przyrody nieożywionej – odsłonięcie geologiczne w okolicy wsi Kajetanów. Użytek ekologiczny bagienny o powierzchni 1,08 ha w lesie w rejonie wsi Długojów.

Na terenie gminy znajdują się trzy rekreacyjne zbiorniki wodne: w miejscowości Borowa Góra, Zachełmie i Umer.

Teren na, którym leżą gminy wchodzące w skład Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” jest bardzo atrakcyjny zarówno pod względem przyrodniczym jak i kulturowym. Świeże powietrze, atrakcje turystyczne, pomniki przyrody stanowią znakomitą bazę do rozwoju turystyki na tym obszarze. Należy także położyć nacisk na promocje obszaru. Teren jest wartościowy i mógłby stać się prawdziwym walorem jednak zasadne wydaje się podjęcie wszelkich działań promocyjnych wśród mieszkańców województwa, Polski, a nawet i całego świata. Brak jest jednak lokalnych przewodników, którzy mogli by przygotować fachową ofertę turystyczną. Brakuje również punktów informacji turystycznych. Jednak niewątpliwie największą bolączką tego obszaru związaną z turystyką jest brak promocji atrakcji turystycznych i zachęcania turystów do odwiedzania tego terenu.

Jak pokazuje przedstawiona powyżej diagnoza obszar działania LGD „Dorzecze Bobrzy”, jest spójny wewnątrznie pod względem:

1. Przestrzennym - Obszar Lokalnej Grupy Działania „Dorzecze Bobrzy” położony jest w granicach administracyjnych powiatu kieleckiego województwa świętokrzyskiego. Zajmuje powierzchnię 479,22, co stanowi 4% powierzchni województwa. W skład obszaru LGD wchodzi 5 gmin wiejskich: Miedziana Góra, Mniów, Piekoszów, Strawczyn, Zagnańsk. Gminy LGD tworzą zlokalizowany w centralnej części województwa jednolity system przestrzenny.
2. kulturowym - dziedzictwo kulturowe (materialne i duchowe) może stać się ważnym czynnikiem rozwoju lokalnego i wzrostu dobrobytu miejscowych społeczności. Obszar Dorzecza Bobrzy wyróżnia się bogatym dziedzictwem kulturowym. Dotyczy to zarówno sfery kultury materialnej (obiekty i miejsca historyczne oraz wytwory sztuki ludowej) jak i duchowej (zespoły folklorystyczne, twórcy ludowi, legendy). W rozwoju różnorodnych form kultury współpracują zarówno instytucje samorządowe (gminne ośrodki kultury i biblioteki publiczne) i organizacje pozarządowe (zespoły folklorystyczne, Ochotnicze Straże Pożarne, stowarzyszenia kulturowe i społeczne, Koła Gospodyń Wiejskich), a także kości organizacje kościelne.
3. historycznym – obszar charakteryzuje się wspólnymi korzeniami i podobnymi doświadczeniami historycznymi (np. Staropolski Okręg Przemysłowy), występowaniem obiektów o dużej wartości historycznej i kulturowej, dużą ilością zabytków sakralnych oraz tradycjami hutnictwa i przemysłu odlewniczego.
4. przyrodniczym - Obszar Dorzecza Bobrzy pomimo bezpośredniego sąsiedztwa stolicy województwa - Kielc jest obszarem o stosunkowo czystym środowisku. Znaczna część powierzchni obszaru jest objęte prawną ochroną. Na terenach tych występuje kilkanaście pomników przyrody. W obrębie LGD funkcjonują dwa parki krajobrazowe. Na obszarze LGD znajdują się również liczne odsłonięcia skalne po dawnych kamieniołomach oraz naturalne wychodnie skalne.

III.8. Diagnoza obszaru LGD w 2020 r., 2021 r., 2022 r oraz 2023 r.

W ramach diagnozy obszaru objętego LSR, Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy” przeprowadziła ankiety wśród mieszkańców. Ankieta dotyczyła zbadania zainteresowania

mieszkańców oraz instytucji z terenu LGD aplikowaniem o środki w ramach wdrażania LSR. Pytania postawione respondentom dotyczyły zebrania informacji którymi konkretnie działaniami z LSR zainteresowani są mieszkańcy oraz wysokością środków przypadających na jednego beneficjenta.

W trakcie przeprowadzenia diagnozy do biura wpłynęło 67 ankiet. Z badania ankietowego wynika, iż ponad 86% (58 osób) jest zainteresowanych środkami na powstanie nowej działalności gospodarczej, zainteresowanie pozyskaniem środków na rozwój istniejącej działalności zadeklarowało ponad 37% (25 osób). Jest to ponad połowę mniej niż osób zainteresowanych otwieraniem nowej działalności. Jedynie niewiele ponad 7% (5 osób) wyraziło zainteresowanie pozyskaniem środków w ramach projektów grantowych, z czego na przedsięwzięcie 1.1.1 „Organizacja imprez kulturalnych i sportowych” 6 %, „1.1.2 „Wzrost atrakcyjności oferty kulturowej mieszkańców” 7,5%, 1.2.2 „Oddolne inicjatywy mieszkańców” 6%, 1.3.1 „Promocja i zintegrowanie usług i produktów turystycznych – budowa marki obszaru” – na wydawnictwa promocyjne 3%, na imprezy promocyjne 6%. Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się projekty związane z działaniami infrastrukturalnymi, tylko 3 % (2 osoby) wszystkich respondentów wyraziło chęć sięgnięcia po środki na przedsięwzięcia związane z modernizacją obiektów przeznaczonych na świetlice wiejskie. Jeszcze mniejszym zainteresowaniem cieszyło się przedsięwzięcie 1.4.2 „Zagospodarowanie terenu przestrzeni publicznej”, tutaj tylko 1,5% (1 osoba) zadeklarowała zainteresowanie takimi działaniami.

Badanie ankietowe dało też odpowiedzi na kwestie podziału środków finansowych. W przypadku otwierania nowej działalności gospodarczej największym zainteresowaniem cieszy się kwota 100 000 zł, którą wskazało aż 65,7 % (44 osoby). 20,9 % badanych (14 osób) zainteresowanych jest otrzymaniem dotacji w wysokości 50 000 zł – 75 000 zł. 11,9 % (8 osób) wskazało kwotę 80 000 zł, a 10,4% (7 osób) kwotę 90 000 zł.

W przypadku przedsiębiorców chcących rozwijać swoją działalność największym zainteresowaniem cieszyła się kwota 300 000 zł, tak zadeklarowało 26,9% badanych (18 osób). Kwotę 150 000 zł – 200 000 zł, wskazało 14,9% (10 osób) a kwotę 100 000 zł 13,4% (9 osób).

Wraz z ankietą internetową prowadzona była przez nas ankietą telefoniczną wśród mieszkańców którzy dzwoniли do biura LGD w sprawie dofinansowań. W trakcie prowadzonych konsultacji przeprowadzono 37 rozmów z beneficjentami zainteresowanymi pozyskaniem środków na podejmowanie działalności gospodarczej oraz 12 na rozwijanie istniejących firm z terenu LGD. Tutaj największym zainteresowaniem na otwieranie działalności gospodarczej cieszyła się kwota 90 000 zł, wskazało ją 75,67 % (28 osób), 13,51 % (5 osób) wskazało kwotę 100 000 zł, 8,10 % (3 osoby) kwotę 50 000 zł - 75 000 zł, a 2,70 % (1 osoba) kwotę 80 000 zł. W przypadku przedstawicieli istniejących działalności gospodarczych zainteresowanych pozyskaniem środków na rozwój istniejącej działalności gospodarczej wyniki ankiety przedstawiały się następująco: kwotę 300 000 zł zadeklarowało 58,33 % badanych (7 osób), kwotę 150 000 zł – 200 000 zł, wskazało 25 % (3 osoby) a kwotę 100 000 zł 16,66 % (2 osoby).

Analiza badania ankietowego jasno wskazuje że najbardziej atrakcyjnym i najlepszym dla mieszkańców terenu LGD „Dorzecze Bobrzy” jest ulokowanie środków na przedsięwzięcie 2.1.1 „Podejmowanie działalności gospodarczej na obszarze objętym LSR. Kwota premii wynosić będzie 90 000 zł. Dane te potwierdzają trend który obserwujemy od początku okresu programowego gdzie na przeprowadzony przez nas w 2017 r. nabór wniosków 3/2017 wpłynęło aż 41 wniosków, środki zabezpieczone na to działanie były tylko dla 16 osób. Udało się dofinansować 17 wniosków (jeden wniosek otrzymał dofinansowanie po złożonym proteście) oraz utworzyć 17 miejsc pracy , w tym dla grup defaworyzowanych.

Ulokowanie środków w działania związane z podejmowaniem nowej działalności gospodarczej pozwoli na racjonalnie zagospodarowanie pozyskanych funduszy i wpłynie na rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD „Dorzecze Bobrzy”. Dzięki przeprowadzeniu naboru w zakresie podejmowania działalności powstanie 8 nowych podmiotów gospodarczych, które zagwarantują co najmniej 8 nowych miejsc pracy.

Uzupełnienie diagnozy w związku z ubieganiem się LGD o dodatkowe środki na wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w 2021 r.

Na podstawie danych własnych LGD oraz konsultacji z mieszkańcami, wynika że na obszarze LSR nadal brakuje ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Podjęto zatem decyzję o skierowaniu środków na rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w każdej z gmin obszaru LGD. Po konsultacjach z mieszkańcami niezbicie wynika, że społeczeństwo lokalne potrzebuje zwiększonej integracji wobec celów związanych z rozwojem swoich miejscowości. Profesjonalne planowanie oraz nauka współpracy spowoduje partnerstwo pomiędzy organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami i Radami Sołeckimi z obszaru LSR. Podjęto zatem decyzję o skierowaniu środków w ramach grantu na budowanie oddolnych koncepcji rozwoju tzw. Smart Villages – przedsięwzięcie 1.2.5 Tworzenie oddolnych koncepcji rozwoju - smart villages. 40% środków planuje się przeznaczyć na działanie 2.1.1 Podejmowanie działalności gospodarczej na obszarze objętym LSR. Po analizie dotychczasowych naborów w ramach tego działania oraz po rozmowach i doradztwie udzielanym mieszkańcom zdecydowano na obniżenie kwoty premii do 65 000 zł. Taka kwota jest odpowiedzią na potrzeby tych beneficjentów dla których dotychczasowe środki proponowane w ramach ogłaszanych naborów na premie były za duże, a także pozwoli zabezpieczyć większą ilość wniosków, co z kolei pozwoli na utworzenie większej ilości nowych firm na obszarze oraz większej ilości miejsc pracy. Pozostałe środki zdecydowano o przeznaczeniu na przedsięwzięcie 2.1.2 „Rozwijanie działalności gospodarczej na obszarze objętym LSR”. Rynek w tym zakresie nadal jest bardzo chłonny i do biura LGD codziennie zgłaszają się przedsiębiorcy którzy chcą rozwijać swoje istniejące firmy. Zwłaszcza w dobie pandemii jest to bardzo potrzebne żeby przedsiębiorców oraz ich plany na rozwój firm, będzie to z korzyścią zarówno dla lokalnej gospodarki, tworzenia miejsc pracy oraz całego obszaru LSR. W związku z podniesieniem limitów na beneficjentów z 300 000 zł na 500 000 zł, tak też zostały dostosowane wskaźniki w ramach tego działania.

Uzupełnienie diagnozy w związku z ubieganiem się LGD o dodatkowe środki na wsparcie na wdrażanie projektów współpracy w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w 2022 r.

Na podstawie danych własnych oraz po rozmowach i doradztwie udzielanym mieszkańcom wynika że na obszarze LGD nadal brakuje działań które mają za zadanie stworzenie mieszkańcom warunków do rozwoju przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR. Problem zaobserwowaliśmy przede wszystkim w odniesieniu do kobiet. Analizując dotychczasowe nabory zauważyliśmy że wnioskodawcami nadal w większości są mężczyźni – różnica jest widoczna zwłaszcza w odniesieniu do naborów związanych z rozwojem już istniejących firm. Również analizując dane dotyczące doradztwa, to częściej mężczyźni decydują się na złożenie wniosków. Do kobiet należy obecnie 32,5 proc. firm w Polsce - o 3 proc., mniej, niż rok temu. Część kobiet przed zakładaniem oraz rozwijaniem działalności powstrzymuje brak pewności siebie. Może to mieć związek z tzw. nieświadomymi uprzedzeniami czyli podświadomych nastawień i stereotypów, które sprawiają, że myśli, decyzje i zachowania, które mogą wydawać się obiektywne, wcale takie nie są. Jednym z takich uprzedzeń może być wciąż mocno obecne w naszej kulturze przekonanie, że kobiety nie są przedsiębiorcze i nie radzą sobie w biznesie, że ich naturalnym środowiskiem są dom i rodzina, i to na nich powinny się w życiu skupić. Aby przeciwdziałać takim postawom oraz stworzyć warunki dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR zdecydowaliśmy się skierować środki w ramach projektów współpracy na działania aktywizujące oraz dołożyć do LSR przedsięwzięcia 2.1.4.” Stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości kobiet na obszarze objętym LSR”.

Uzupełnienie diagnozy w związku z ubieganiem się LGD o dodatkowe środki na wsparcie na wdrażanie projektów współpracy w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w grudniu 2022 r.

Na podstawie danych własnych oraz rozmowach z mieszkańcami wynika że na obszarze LGD nadal jest potrzeba działań w zakresie zwiększenia atrakcyjności obszaru objętego LSR w aspekcie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i aktywizacji mieszkańców w zakresie dziedzictwa kulturowego i kulinarnego. Ważnym obszarem do wsparcia jest promocja lokalnego dziedzictwa, atrakcji turystycznych, tworzenie atrakcyjnych ofert zarówno dla turystów jak i branży okołoturystycznej, zachęcających do współpracy. Równie ważne jest wykorzystanie lokalnych zasobów, jest to idea którą jako LGD staramy się od początku krzewić wśród naszych mieszkańców. Ważne jest aby budować atrakcyjną markę naszego obszaru, opartą o wykorzystanie naszych lokalnych zasobów. Dotychczasowe nasze działania w tym zakresie były głównie działaniami skierowanymi do Grantobiorców, były to nieduże projekty, o głównie zakresie lokalnym. Nadal brakuje działań które pozwoliły zaktywizować mieszkańców do współpracy w tym zakresie. Aby stworzyć warunki do rozwoju w tym obszarze zdecydowaliśmy się skierować środki w ramach projektów współpracy na działania aktywizujące do współpracy i sieciowania oraz dołożenie do LSR przedsięwzięcia 1.3.2 „ Aktywizacja mieszkańców w zakresie dziedzictwa kulturowego i kulinarnego” i zrealizować projekt który dzięki wymianie doświadczeń i dobrych praktyk z doświadczonymi w tym obszarze partnerami, pozwoli pokazać nowe możliwości rozwoju. Naszym celem w trakcie realizacji projektu jest również integracja branży okołoturystycznej po to aby w zachęcić ich do współpracy, tak żeby w przyszłości powstała wspólna marka na obszarze LGD, pod którą będziemy promować nasz teren. Obecnie na obszarze LGD nie ma takiej wspólnej marki. Chcielibyśmy jako LGD wspomóc rozwój naszego terenu w tym obszarze także poprzez realizację powyższego projektu.

Uzupełnienie diagnozy w związku z przesunięciem niewykorzystanych środków w ramach budżetu LSR na wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w 2023 r.

Na podstawie danych własnych LGD oraz konsultacji z mieszkańcami, wynika że na obszarze LSR nadal brakuje ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, która jest ważnym elementem rozwoju naszego obszaru. Podjęto zatem decyzję o skierowaniu środków na rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w każdej z gmin obszaru LGD. Po konsultacjach z mieszkańcami niezbitnie wynika, że społeczeństwo lokalne potrzebuje zwiększonej integracji wobec celów związanych z rozwojem swoich miejscowości.

Ponowne uzupełnienie diagnozy w związku z przesunięciem niewykorzystanych środków w ramach budżetu LSR na wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w 2023 r.

Na podstawie danych własnych LGD oraz konsultacji z mieszkańcami, wynika że na obszarze LSR nadal brakuje ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz kulturowej, która jest ważnym elementem rozwoju naszego obszaru. Podjęto zatem decyzję o skierowaniu środków na jej rozwój w każdej z gmin obszaru LGD. Po konsultacjach z mieszkańcami niezbitnie wynika, że społeczeństwo lokalne potrzebuje zwiększonej integracji wobec celów związanych z rozwojem swoich miejscowości.

IV. Analiza SWOT obszaru Lokalnej Grupy Działania Dorzecze Bobrzy

Przedstawiona poniżej analiza jest wynikiem spotkań konsultacyjnych, które miały miejsce z mieszkańcami gmin wchodzących w skład LGD. Analiza konsultowana była z przedstawicielami sektora społecznego, publicznego, gospodarczego oraz mieszkańców. Przedstawione propozycje poszczególnych elementów analizy zostały uwzględnione w całości i stanowiły trzon całości analizy.

Tabela: Analiza SWOT

MOCNE STRONY	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY	SŁABE STRONY	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY
STREFA GOSPODARCZA			
Dobra infrastruktura drogowa	III.1	Biedny obszar w skład którego wchodzi gmina o charakterze rolniczym	III.1
Bliskość centrum województwa	III.1	Mało dużych firm i inwestorów zewnętrznych	III.3
Na terenie znajdują się tereny budowlane i inwestycyjne	III.3	Brak terenów uzbrojonych należących do gmin	III.3
Działająca oczyszczalnia ścieków	III.1	Brak miejsc skupu	III.3
Korzystne położenie geograficzne (dobra sieć drogowa)	III.1	Brak inkubatorów przedsiębiorczości	III.3
		Wysokie bezrobocie	III.4
		Brak miejsc pracy	III.4
STREFA SPOŁECZNA			
Wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców		Starzenie się społeczeństwa	III.6
Działalność organizacji pozarządowych	III.5	Brak na terenie gminy obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych (baseny, kąpieliska, boiska do tenisa itp.)	III.5
Świetlice wiejskie gdzie jest dostęp do internetu	III.5	Słaba oferta kulturalna	III.5
Baza sportowa – głównie boiska		Niski poziom zaangażowania społeczeństwa	III.5
Aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych przez JST, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe	III.5	Migracja, wyludnianie wsi	III.6
		Ubóstwo	III.6
		Wzrost patologii wśród mieszkańców	III.6
		słabe zintegrowanie społeczeństwa	III.5
TURYSTYKA			
Dobre i atrakcyjne położenie geograficzne i krajobraz	III.1	Brak zaplecza gastronomicznego	III.3
Istnienie obiektów hotelowych i agroturystycznych	III.3	Brak lokalnych przewodników	III.7
Duża ilość atrakcji turystycznych	III.7	Słaba promocja walorów turystycznych regionu	III.7

Bogata historia i tradycja	III.7, III.1	Słaba oferta turystyczna	III.7
Pomniki przyrody, rezerwy i lasy	III.7	Mała ilość punktów informacji turystycznej	III.7
Powstające trasy rowerowy	III.7	Mała ilość podmiotów gospodarczych	III.3
SZANSE	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY	ZAGROŻENIA	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY
STREFA GOSPODARCZA			
Pozyskanie zewnętrznych inwestorów	III.3	Utrata rynków zbytu na produkcie rolne	III.3, III.1
Pozyskiwanie środków finansowych w różnych źródłał głównie na powstawanie nowych miejsc pracy i wsparcie przedsiębiorczości	III.3		
Wsparcie pozarolniczych działalności gospodarczych	III.3		
Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości	III.3		
STREFA SPOŁECZNA			
Przyptyw ludności z Kielc	III.1	Wzrost bezrobocia	III.6
Organizacja imprez o charakterze integracyjnym dla mieszkańców	III.5	Migracja do miast i za granicę głównie zarobkowa	III.6
Rozwój infrastruktury kulturowej i rekreacyjnej	III.5	Wzrost patologii, wandalizm, chuligaństwo	III.6
Wsparcie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych – powstawanie nowych organizacji	III.5	Uzależnienie od pomocy Zewnętrznej	III.6
Aktywizacja mieszkańców	III.5		
Dostosowanie oferty edukacyjnej i szkoleniowych do potrzeb rynku pracy	III.4		
Integracja społeczna i rozwój sektora społecznego	III.5		
TURYSTYKA			
Powstanie nowych szlaków pieszych i rowerowych	III.7	Niewykorzystanie w pełni istniejącej infrastruktury kulturowej i sportowo-rekreacyjnej	III.7
Promocja walorów turystycznych	III.7	Nieskuteczna promocja turystyki	III.7

Rozwój infrastruktury turystycznej	III.7		
Wykorzystanie potencjału przyrodniczego dla rozwoju turystyki	III.7		

Wnioski z analizy SWOT

SFERA GOSPODARCZA:

Obszar wdrażania LSR ma duży potencjał gospodarczy. Dzięki zdiagnozowanym mocnym stronom można ograniczyć oddziaływanie słabych stron. Dobra infrastruktura drogowa, a także tereny inwestycyjne powinny zostać wykorzystane do tego, aby przyciągnąć inwestorów i zredukować liczbę bezrobotnych. Dzięki szansą jakie dają fundusze zewnętrzne, w tym pochodzące z LGD, można korzystnie poprawić możliwości inwestycyjne przyszłych przedsiębiorców z obszaru LGD.

SFERA SPOŁECZNA:

Największym problemem społecznym omawianego obszaru jest niska integracja społeczna oraz słaba oferta kulturowo – społeczna skierowana do mieszkańców, jednak dzięki wspieraniu działalności licznych organizacji pozarządowych, a także na podstawie już istniejącej infrastruktury można liczyć na pozytywne zmiany w tym zakresie. Dzięki działalności już istniejących organizacji pozarządowych oraz samorządowych, oraz przy wsparciu grup nieformalnych, które będą mogły realizować projekty grantowe, uda się wzmocnić poczucie przynależności i zintegrowania społeczności lokalnej. Dzięki zintegrowanemu planowi współpracy organizacji oraz umożliwieniu mieszkańcom realizacji ich planów, więcej ludzi zdecyduje się pozostać w miejscu urodzenia. W taki sposób można zbudować poczucie przynależności i lokalnego patriotyzmu. W działaniach należy zdecydowanie wykorzystać szanse jakie dają trendy na aktywne spędzanie czasu wolnego a także lokalne produkty, kuchnię i tradycję.

TURYSTYKA:

Obszar wdrażania LSR charakteryzuje się licznymi atrakcjami zarówno kultury materialnej jak i niematerialnej, jednak problemem jest promocja i atrakcyjne wykorzystanie tego zasobu. W związku z tym, należy nieustannie dążyć do poprawiania, unowocześniania i uatrakcyjniania oferty. Wykorzystanie lokalnych zasobów, historii, tradycji, obiektów jest jedynym słusznym kluczem, który może poprawić stan zaplecza gastronomicznego, liczby podmiotów gospodarczych, a także na inwestycje związane z turystyką. Warto zatem przygotować projekty mające na celu pracę ze społecznością, aby ta – swoimi siłami – zadbała o atrakcyjne przedstawienie tego swojego dziedzictwa. Takie działania przyciągną turystów na fali obecnej mody na zwiedzanie Polski regionalnej. Za turystami natomiast przyjdą inwestorzy.

V. Cele i wskaźniki

W wyniku przeprowadzonych działań partycypacyjnych (konsultacji społecznych, badań ankietowych, konsultacji online, spotkań strategicznych), a także na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej obszaru LGD, opracowano cele ogólne, szczegółowe oraz przedsięwzięcia, które odpowiadają zdiagnozowanym problemom, ich następstwom oraz przyczynom zgodnie z metodologią przekształcania drzewa problemów w drzewo celów.

Dzięki takiemu podejściu, przedstawiona poniżej logika interwencji znajduje uzasadnienie nie tylko w danych statystycznych prezentowanych w rozdziale III (Diagnoza), ale także wśród oczekiwań i potrzeb mieszkańców, którzy wyrazili swoje zdanie w ramach prowadzonego procesu partycypacji społecznej w pisaniu LSR. Poniżej znajduje się opis poszczególnych celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć.

Zaplanowane do realizacji w ramach wdrażania LSR cele ogólne, cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia będą finansowane w ramach programu EFROW PROW na lata 2014-2020 oraz nie będą finansowane z innych źródeł.

Zaplanowane do realizacji w ramach wdrażania LSR cele ogólne, cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia są zgodne z celami programu EFROW PROW na lata 2014-2020.

Cel ogólny 1 – Społeczeństwo aktywne i zintegrowane

Jednym z głównych problemów zdiagnozowanych w ramach prowadzonych na terenie LGD „Dorzecze Bobrzy” badań była niska aktywność społeczna mieszkańców oraz niski poziom zintegrowania mieszkańców. Wyniki prowadzonych badań zostały potwierdzone w konsultacjach społecznych, a także w danych statystycznych (mała liczba inicjatyw społecznych, mała liczba organizacji pozarządowych). Jest to problem niezwykle istotny, gdyż kapitał społeczny rozumiany poprzez istniejące więzi społeczne, integrację, zaufanie, współpracę jest jednym z najważniejszych zasobów, jakie przekładają się na rozwój społeczny, w tym rozwój ekonomiczny. To dzięki wypracowaniu wysokiego poziomu kapitału społecznego możliwe jest pobudzenie przedsiębiorczości, zmotywowanie do podmiotowego podejścia do spraw lokalnych, a także wzrost zainteresowania lokalną kulturą. Operacje szczególnie premiowane w ramach tego celu ogólnego będą szczególnie naciskały na grupę defaworyzowanych 50+.

Cel szczegółowy 1.1 Pobudzenie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru LGD

Pobudzenie tożsamości lokalnej ma doniosłe znaczenie dla zintegrowania mieszkańców. Poznanie i przyswojenie lokalnych tradycji, obyczajów oraz zrozumienie swoich „korzeni” będzie miało realny wpływ na wzbudzenie poczucia wspólnotowości, a przez to większą dbałość i zainteresowanie ludźmi, wydarzeniami i problemami społeczności lokalnej. Przyjęty wskaźnik rezultatu 1.1 dotyczący wzrostu liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty został oszacowany na podstawie prowadzonych rejestrów w miejscach biletowanych. Taką samą procedurę pomiaru planuje się wykorzystać do obliczenia postępu realizacji wskaźnika. Cel zostanie osiągnięty poprzez następujące przedsięwzięcia:

Przedsięwzięcie 1.1.1 Organizacja imprez kulturowych i sportowych

– w ramach przedsięwzięcia zakłada się organizację imprez kulturowych i sportowych, w których udział będą brali mieszkańcy obszaru LGD. Przewiduje się zainteresowanie udziałem w wydarzeniach osoby z grupy defaworyzowanej (50+). W ramach działań mieszkańcy nie tylko będą mogli poznać swoich sąsiadów, ale również lokalne zasoby i dziedzictwo kulturowe. Ważnym aspektem będzie integracja międzypokoleniowa.

Przedsięwzięcie 1.1.2 Wzrost atrakcyjności oferty kulturowej instytucji społecznych

– w ramach przedsięwzięcia, wzmocnione zostaną instytucje, które tworzą oferty kulturowe dla mieszkańców. Wzrost atrakcyjności, innowacyjne podejście do tradycji i dziedzictwa kulturowego oraz zaangażowanie środków finansowych korzystnie wpłynie na poprawę aktywności i integracji społecznej. Dla przedsięwzięcia ustalono szczegółowe kryteria innowacyjności. Spośród poniżej wymienionych szczegółowych kryteriów innowacyjności, niezbędne jest, aby operacja wybrana do finansowania spełniła przynajmniej jedno:

- a) Operacja zakłada integrację międzypokoleniową
- b) Operacja zakłada współpracę minimum dwóch sektorów w realizacji zadania
- c) Operacja zakłada nowatorskie wykorzystanie/zaprezentowanie lokalnych (tradycyjnych) produktów/usług

Cel szczegółowy 1.2 Zaktywizowanie i upodmiotowienie mieszkańców do działań na rzecz lokalnej kultury i społeczeństwa

Ważnym aspektem działań w kierunku podniesienia aktywności i zintegrowania społeczności lokalnej są działania na rzecz instytucji, które mogą tworzyć oferty i są na swój sposób odpowiedzialne instytucjonalnie za rozwój kapitału społecznego. Podejście bottom down odnosi się jednak tylko do jednego mechanizmu pracy na rzecz ogólnego rozwoju. W drugim podejściu bottom up, które wyrażone jest w celu szczegółowym 1.2, działania „wypływają” bezpośrednio z potrzeb i chęci ludzi. Zakłada się, że w kapitale ludzkim jest największy potencjał do zmiany i rozwoju, dlatego też inwestycje i pobudzenie podmiotowości (a zarazem odpowiedzialności) za społeczność lokalną wydają się być równie zasadnym działaniem. Oba podejścia (zaprezentowane w celu szczegółowym 1.1 i 1.2) wzajemnie się uzupełniają i wspierają. Ważnym aspektem pracy na rzecz społeczności lokalnej jest element współpracy. W związku z tym, LGD przyjmuje za cel wsparcie współpracy pomiędzy gminami oraz pomiędzy sektorami. Opracowanie kompleksowych i zintegrowanych koncepcji Smart Villages przyczyni się nie tylko do zawiązania siły więzi społecznych, większej integracji i zaufania, ale również może wpłynąć na opracowanie nowych, innowacyjnych pomysłów.

Przedsięwzięcie 1.2.2 Wsparcie oddolnych inicjatyw mieszkańców

– w ramach podejścia oddolnego, mieszkańcy będą mogli realizować swoje własne projekty, które będą odpowiedzią na problemy i potrzeby mieszkańców i grup mieszkańców, którzy są w najściślejszych relacjach ze swoimi bliskimi. Dzięki temu nie tylko więzi zostaną zawiązane, ale również wzmocnione. Dzięki formie grantowej tego przedsięwzięcia, wybrane zostaną niewielkie, ale bardzo znaczące operacje dla lokalnych społeczności, które „zasieją” i wzmocnią kapitał społeczny i kulturowy.

Przedsięwzięcie 1.2.4 Promocja lokalnych zasobów obszaru LGD, w tym produktów lokalnych i rzemiosła

– wzrost aktywności i integracji mieszkańców obszaru LGD powinien być oparty o lokalne zasoby. Tylko poprzez zaangażowanie maksymalnie różnorodnego bogactwa lokalnych zasobów będzie możliwe wzbudzenie chęci do pracy na rzecz społeczności lokalnej, która poprzez odpowiednią promocję wśród mieszkańców (którzy często nie znają bogactwa, które ich otacza) oraz na zewnątrz zostanie „odkryta” na nowo.

Przedsięwzięcie 1.2.5 Tworzenie oddolnych koncepcji rozwoju - smart villages

- realizacja projektu grantowego zakłada opracowanie oraz utworzenie koncepcji Smart Villages przez podmioty które utworzą partnerstwa lokalne na obszarze LSR. Formuła taka zaangażuje społeczność lokalną, lokalnych liderów oraz samorządy do współpracy na rzecz środowiska lokalnego. Koncepcje oparte będą o formułę Smart Villages, z założenia będą to projekty innowacyjne na obszarze LSR.

Cel szczegółowy 1.3 Pobudzenie współpracy ponadgminnej i międzysektorowej

Ważnym aspektem pracy na rzecz społeczności lokalnej jest element współpracy. W związku z tym, LGD przyjmuje za cel wsparcie współpracy pomiędzy gminami oraz pomiędzy sektorami. Opracowanie kompleksowych i zintegrowanych ofert i produktów przyczyni się nie tylko do zawiązania siły więzi społecznych, większej integracji i zaufania, ale również może wpłynąć na opracowanie nowych, innowacyjnych pomysłów. Dodatkowym i bardzo ważnym wynikiem tego typu działań może być zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru, gdyż tam, gdzie turysta otrzymuje coś unikalnego i ciekawego, jest bardziej skłonny do zostawienia większej ilości pieniędzy. Realizacja projektu współpracy przyczyni się do aktywizowania mieszkańców na rzecz działań dla zintegrowanego rozwoju atrakcyjności obszaru LGD oraz pobudzenia współpracy pomiędzy nimi.

Przedsięwzięcie 1.3.1 Promocja i zintegrowanie usług i produktów turystycznych – budowa marki obszaru

– w ramach przedsięwzięcia przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego, a także organizacje pozarządowe będą mogli opracować zintegrowaną, spójną i atrakcyjną ofertę usług i produktów

turystycznych. Nadrzędnym celem tego typu działań jest zawiązanie i utworzenie sieci współpracy, która docelowo ma zwiększyć atrakcyjność regionu, zintegrować mieszkańców wokół wspólnego celu, a także zwiększyć aktywność na rzecz szeroko ujmowanego rozwoju. Praca na rzecz promowania marki obszaru przyczyni się do lepszego poznania, zrozumienia i działania na rzecz społeczności lokalnej.

Przedsięwzięcie 1.3.2 „Aktywizacja mieszkańców w zakresie dziedzictwa kulturowego i kulinarnego”

- Celem projektu współpracy „Swoiste Atrakcje Rodzimego Dziedzictwa Inicjatywą Nowych Inspiracji Agrokultury” (akronim: SARDINIA) realizowanym przez partnerskie LGD jest wymiana wiedzy i wymiana dobrych praktyk przez uczestników projektu współpracy w zakresie możliwości zwiększenia atrakcyjności obszaru objętego LSR w aspekcie atrakcyjności turystycznej, gospodarczej i aktywizacji mieszkańców w zakresie dziedzictwa kulturowego i kulinarnego. Promocja lokalnego dziedzictwa regionów objętych projektem współpracy oraz transfer wiedzy w tym zakresie oraz budowa wspólnego kanału promocji. Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia warunków dla współpracy w branży turystycznej i około turystycznej, tak aby w przyszłości nastąpiło sieciowanie się w branży i stworzenie wspólnej marki promującej obszar LGD.

Cel szczegółowy 1.4 Tworzenie infrastruktury rekreacyjno-rozrywkowej oraz sportowej

Praca nad podniesieniem aktywności i zintegrowania społeczności lokalnej jest niewątpliwie procesem długofalowym. Efektywność takich działań zwiększa się jednak przy pozytywnym bodźcowaniu i motywowaniu do zaangażowania, dlatego w ramach strategii przewidziano również działania infrastrukturalne. Wizualne efekty pracy i rozwoju społeczności lokalnej przemawiają najbardziej do mieszkańców i pokazują ogólną, pozytywną zmianę. Dzięki temu, łatwiej jest zaangażować się, zadbać i spróbować podjąć aktywność, kiedy nowe i zmodernizowane obiekty powstają wokoło. Powstała infrastruktura niewątpliwie przyczyni się również do wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru, którego rozwój pomimo tego, że nie jest wpisany w LSR, jest ważny dla społeczności lokalnej, która może czerpać dochody z turystów.

Należy zaznaczyć, że wskaźnik rezultatu 1.4, dotyczący wzrostu liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej został oszacowany na podstawie prowadzonych ankiet w ramach realizacji LSR 2007- 2013 przez pracowników LGD. Taką samą procedurę pomiaru przewiduje się do oszacowania wartości wzrostu.

Przedsięwzięcie 1.4.1 Modernizacja obiektów z przeznaczeniem na świetlice wiejskie.

– w ramach projektów infrastrukturalnych, wnioskodawcy będą mogli rozwijać najbardziej podstawowe obiekty dla wiejskich społeczności lokalnych, jakimi są świetlice wiejskie. Jednym z ważniejszych problemów niskiego poziomu aktywności i integracji społecznej był brak miejsca spotkań (wyniki badań ankietowych i konsultacji społecznych), dlatego przewidziane zostało przedsięwzięcie, dzięki któremu mieszkańcy dostaną podstawową, niezbędną infrastrukturę do tego, aby móc współpracować i nawiązywać relacje.

Przedsięwzięcie 1.4.2 Zagospodarowanie terenu przestrzeni publicznej

– realizacja projektu ma na celu podniesienie atrakcyjności możliwości wspólnego spędzania czasu. Dzięki działaniom infrastrukturalnym zakłada się dodatkowo zwiększenie użyteczności przestrzeni publicznej rozumianej jako wprowadzenie zmian przyjaznych dla ludzi, zwłaszcza mieszkańców grupy defaworyzowanej 50+.

Przedsięwzięcie 1.4.3 Realizacja projektu „Marsz po zdrowie”

– projekt współpracy zakłada współpracę 8 LGD na rzecz promowania aktywnego spędzania czasu wolnego przez mieszkańców, podniesienie jakości zajęć rekreacyjnych oraz promocję turystyczną obszaru. LGD „Dorzecze Bobrzy” jest grupą wiodącą w projekcie. Dzięki realizacji przedsięwzięcia zostaną wytyczone oraz oznakowane trasy Nordic Walking, zorganizowany zostanie kurs instruktorski z wydaniem uprawnień Polskiej Federacji Nordic Walking. Wyszukoleni instruktorzy w dalszej kolejności będą organizować rajdy i animować zajęcia rekreacyjne dla mieszkańców obszaru LGD. Dzięki otwartemu cyklowi zajęć – „dla wszystkich” – projekt wpisuje się w cel ogólny pobudzania aktywności i integracji mieszkańców gminy.

Cel ogólny 2 - Wspieranie rozwoju gospodarczego na obszarze objętym LSR

Ważnym celem, jaki LGD „Dorzecze Bobrzy” będzie realizowało w ramach wdrażania LSR 2014-2020 będzie wspieranie rozwoju gospodarczego na obszarze LSR. Jest to zadanie wynikające bezpośrednio z sytuacji na lokalnym rynku pracy, którego cechą charakterystyczną jest wysoki odsetek bezrobotnych, niska przedsiębiorczość mieszkańców i ubóstwo. W związku z tym, LGD będzie realizował cel szczegółowy, dzięki któremu powstaną nowe miejsca pracy oraz powstanie „Kreator Przedsiębiorczości”, dzięki któremu mieszkańcy zwiększą swoją przedsiębiorczość, a także wiedzę i umiejętności pozwalające na otwarcie i efektywne zarządzanie własnym przedsiębiorstwem. Suma przedsięwzięć realizowanych w ramach tego celu ogólnego ma przyczynić się nie tylko do pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru i tworzenia miejsca pracy, ale także na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej całego obszaru.

Należy wspomnieć, że wskaźnik oddziaływania Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON został ustalony na 2014 rok. Do jego oszacowania wykorzystane zostały dane GUS dostępne w materiałach informacyjnych Vademecum Samorządowca.

Cel szczegółowy 2.1 Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR

Przedsiębiorczość rozumiana szeroko, jako umiejętności, wiedza, ale także praktyka jest motywem przewodnim realizacji celu szczegółowego 2.1. Dzięki szkoleniom, możliwości przyglądania się dobrym praktykom, a także rozwijania i tworzenia działalności, przewiduje się podniesienie atrakcyjności gospodarczej obszaru, a także zwiększenie motywacji dla mieszkańców do dalszych działań i rozwoju, poza mechanizmem finansowym Leader.

Przedsięwzięcie 2.1.1 Podejmowanie działalności gospodarczej na obszarze objętym LSR

– w ramach przedsięwzięcia utworzone zostaną nowe działalności gospodarcze, które dadzą miejsca pracy lokalnej społeczności. Dzięki temu, zahamowany zostanie trend migracyjny, a także wzrośnie ilość pieniędzy wydawanych lokalnie, co w konsekwencji przyczyni się do szeroko rozumianego rozwoju. Preferowane będą operacje innowacyjne oraz skierowane do osób z grup defaworyzowanych ze względu na rynek pracy.

Przedsięwzięcie 2.1.2 Rozwijanie działalności gospodarczej na obszarze objętym LSR

– w ramach przedsięwzięcia utworzone zostaną nowe miejsca pracy w już istniejących przedsiębiorstwach. Dzięki temu, zahamowany zostanie trend migracyjny, a także wzrośnie ilość pieniędzy wydawanych lokalnie, co w konsekwencji przyczyni się do szeroko rozumianego rozwoju. Preferowane będą operacje innowacyjne oraz skierowane do osób z grup defaworyzowanych ze względu na rynek pracy.

Przedsięwzięcie 2.1.3 Utworzenie „Kreatora Przedsiębiorczości”

– międzynarodowy projekt współpracy, który zakłada partnerstwo 19 LGD ma na celu zwiększenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Niektóre z przewidzianych zadań w ramach projektu, przewidziane są dla młodzieży, gdyż praca z młodszymi mieszkańcami obszaru będzie owocowała za parę lat, co zapewni rozwój obszaru również po zakończeniu wdrażania LSR. Dzięki realizacji „Kreatora Przedsiębiorczości” zwiększona zostanie wiedza ekonomiczno-biznesowa wśród dzieci i młodzieży, a także pobudzony zostanie rozwój przedsiębiorczości na obszarze wdrażania LSR. Dodatkowym atutem, będzie stworzenie sieci współpracy między jednostkami gospodarczymi biorącymi udział w projekcie.

Przedsięwzięcie 2.1.4 „Stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości kobiet na obszarze objętym LSR”.

– projekt współpracy, który zakłada partnerstwo krajowych LGD ma na celu zwiększenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców – kobiet które planują otworzyć działalność gospodarczą lub prowadzą już swoje firmy.. Dzięki realizacji projektu zwiększona zostanie wiedza ekonomiczno-biznesowa wśród kobiet, a także

pobudzony zostanie rozwój przedsiębiorczości na obszarze wdrażania LSR. Dodatkowym atutem, będzie stworzenie sieci współpracy między jednostkami gospodarczymi biorącymi udział w projekcie.

Stan początkowy wskaźnika oraz sposób jego ustalania

Pomiar wskaźników będzie dokonywany na koniec każdego roku na podstawie danych zebranych od beneficjentów, a w przypadku kiedy te dane nie będą wystarczające również na podstawie zebranych danych od odpowiednich instytucji (pomiar ruchu turystycznego). Stopień realizacji danego wskaźnika będzie wyrażany w procentach, wyrażających stosunek zakładanej liczby osiągnięcia wskaźnika do stanu faktycznego na dany rok. W LSR nie przewidziano wskaźników, które wymagają tworzenia algorytmów.

Stan docelowy wskaźnika oraz sposób jego ustalania

Przy określaniu stanów docelowych wskaźników brano pod uwagę stosunek średniej kwoty przeznaczonej na realizację operacji do ogólnej kwoty przeznaczonej na przedsięwzięcie oraz czasu w jakim zaplanowano realizację.

Określenie sposobu formy naboru (grant/konkurs)

Określając sposób realizacji poszczególnych przedsięwzięć jako granty lub konkurs kierowano się dwoma zasadami. Po pierwsze, projekty grantowe mają odpowiadać na szerokie potrzeby mieszkańców, którzy w danym obszarze (np. realizacji działań z zakresu promocji i kultywowania lokalnej tradycji) chcieli podejmować różne działania, których skala będzie lokalna. W związku z tym, kierowano się interesem mieszkańców i instytucji, które chcą uczestniczyć w animacji społeczności lokalnej. W ten sposób możliwe będzie zrealizowanie większej ilości działań, przy wykorzystaniu relatywnie małych środków finansowych. Dodatkowo, ten rodzaj realizacji przedsięwzięcia zapewnia maksymalnie oddolne działania (możliwość realizacji działań przez grupy nieformalne). Ponadto, doświadczenia okresu programowania 2009-2013 pokazały, że niejednokrotnie przeszkodą dla małych instytucji i/lub mieszkańców planujących działania na małą kwotę była konieczność kontaktu z instytucjami zewnętrznymi. LGD jest organizacją, którą mieszkańcy znają i utożsamiają się z nią. Dlatego realizacja przedsięwzięć poprzez projekty grantowe spowoduje że mieszkańcy chętniej będą aplikowali o środki i realizowali swoje pomysły. Drugą przyjętą zasadą było ukierunkowanie dostępnych środków finansowych dla instytucji i organizacji oraz mieszkańców i grup nieformalnych. Jednym z wniosków płynących z konsultacji społecznych było spostrzeżenie, że mieszkańcy i małe grupy chcą same działać na rzecz obszaru. Taki oddolny sposób jest jak najbardziej pożądany (stąd projekty grantowe), jednak tego typu działania powinny być wzmacniane przez większe projekty (bardziej kosztowne), realizowane przez instytucje i organizacje z większym doświadczeniem. Uzyskując efekt synergii z działań zupełnie oddolnych i tych, kierowanych przez lokalne instytucje należy spodziewać się pozytywnych zmian społecznych w obszarach interwencji LSR.

Tabela: Cele i wskaźniki

1.0	CEL OGÓLNY 1	<i>Spoleczeństwo aktywne i zintegrowane</i>				
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Pobudzenie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru LGD				
1.2		Zaktywizowanie i upodmiotowienie mieszkańców do działań na rzecz lokalnej kultury i społeczeństwa				
1.3		Pobudzenie współpracy ponadgminnej i międzysektorowej				
1.4		Tworzenie infrastruktury rekreacyjno-rozrywkowej oraz sportowej				
		<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy 2014 rok</i>	<i>plan 2024 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>
W1.0	Liczba organizacji pozarządowych na terenie LGD w roku 2022 w stosunku do roku 2014		Szt.	92	115	Dane Urzędów Gminy
		<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy 2015 Rok</i>	<i>plan 2024 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>
W1.1	Liczba uczestników wydarzeń		Osoby	0	700	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
W1.2	Liczba uczestników projektów grantowych		Osoby	0	700	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych		Osoby	0	1350	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba miejscowości objętych koncepcjami rozwoju smart villages		Szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, Dane własne LGD,
W1.3	Liczba odbiorców wydanych materiałów promocyjnych		Osoby	0	700	Sprawozdania BO, dane LGD

	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne	Szt.	0	1	dane LGD dane własne LGD (projekt współpracy)			
W1.4	Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	Osoby	6696 (dane własne, ankiety)	22 140	Sprawozdania beneficjentów, Dane własne LGD,			
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne	Szt.	0	1	dane LGD dane własne LGD (projekt współpracy)			
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
		początkowa 2015 rok	końcowa 2024 Rok					
1.1.1	Organizacja imprez kulturowych i sportowych	Mieszkańcy, turyści	Projekt grantowy (27 667,76 EUR)	Liczba zorganizowanych imprez kulturowych i sportowych	Szt.	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.2	Wzrost atrakcyjności oferty kulturowej instytucji społecznych	Mieszkańcy, turyści	Projekt grantowy (20 657,81 EUR)	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	Szt.	0	6	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.2	Wsparcie oddolnych inicjatyw mieszkańców	Mieszkańcy	Projekt	Liczba zrealizowanych	Szt.	0	16	Sprawozdania beneficjentów, dane

			grantowy (32 147,99 EUR)	przedsięwzięć w ramach projektu grantowego				LGD
1.2.4	Promocja lokalnych zasobów obszaru LGD, w tym produktów lokalnych i rzemiosła	Mieszkańcy, turyści, przedsiębiorcy	Projekt grantowy (11 721,81 EUR)	Liczba zorganizowanych wydarzeń promocyjnych	Szt.	0	6	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.5	Tworzenie oddolnych koncepcji rozwoju - smart villages	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni	Projekt grantowy (5 000 EUR)	Liczba przygotowanych koncepcji smart villages	Szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.3.1	Promocja i zintegrowanie usług i produktów turystycznych – budowa marki obszaru	Przedsiębiorcy, turyści, organizacje pozarządowe	Projekt grantowy (11 476,27 EUR)	Liczba wydanych folderów, broszur i innych wydawnictw promocyjnych	Szt.	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.3.2	Aktywizacja mieszkańców w zakresie dziedzictwa kulturowego i kulinarnego	Mieszkańcy, turyści	Projekt współpracy (85 375 EUR)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowe j	Szt.	0	1	Dane LGD
1.4.1	Modernizacja obiektów z przeznaczeniem na świetlice wiejskie	Mieszkańcy, turyści	Konkurs (155 427,07 EUR)	Liczba nowych lub zmodernizowany ch obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Szt.	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD, Dane z miejsc biletowanych

1.4.2	Zagospodarowanie terenu przestrzeni publicznej	Mieszkańcy, turyści	Konkurs (491 203,04 EUR)	Liczba nowych lub zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	Szt.	0	35	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD, Dane z miejsc biletowanych, dane własne,
1.4.3	Realizacja projektu "Marsz po zdrowie"	Mieszkańcy, turyści	Projekt współpracy (64 257,50 EUR)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów międzynarodowych	Szt.	0	1	Dane LGD
SUMA			904 934,25 EUR					
2.0	CEL OGÓLNY 2	Wspieranie rozwoju gospodarczego na obszarze objętym LSR						
2.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR						
		<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy 2014 Rok</i>	<i>plan 2024 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>		
W2.0	Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON		Szt.	4 556	4800	Dane GUS		

		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	stan początkowy 2015 Rok	plan 2024 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W2.1	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		Szt.	0	73	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD		
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne		Szt.	0	2	Dane własne LGD		
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2015 rok	końcowa 2024 Rok	
2.1.1	Podjęcie działalności gospodarczej na obszarze objętym LSR	Mieszkańcy, turyści	Konkurs (949 112,58 EUR)	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Szt.	0	47	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
2.1.2	Rozwijanie działalności gospodarczej na obszarze objętym LSR	Mieszkańcy, turyści	Konkurs (762 585,67 EUR)	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Szt.	0	26	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
2.1.3	Utworzenie "Kreatora Przedsiębiorczości"	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe	Projekt współpracy (25 742,50 EUR)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów	Szt.	0	1	Dane LGD

				współpracy międzynarodowe				
2.1.4	Stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości kobiet na obszarze objętym LSR.	Mieszkańcy	Projekt współpracy (8 250,00 EUR)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Szt.	0	1	Dane LGD
SUMA			1 745 690,75 EUR					
Razem SUMA:			2 650 625 EUR					

Tabela Realizacja wskaźników produktu i rezultatu w ramach kosztów bieżących LGD

KOSZTY BIEŻĄCE					
CEL		Wdrożenie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność			
WSKAŹNIKI REZULTATU					
Nr	Nazwa	jednostka miary	Okres osiągnięcia wskaźnika		Sposób pomiaru
			Stan początkowy 2016	Stan docelowy 2024	
1.	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	szt.	0	180	Mierzony na podstawie rejestru udzielonego doradztwa prowadzonego przez LGD
2.	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	szt.	0	945	Mierzony na podstawie list obecności z poszczególnych szkoleń

3.	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD		szt.	0	189	Mierzony na podstawie danych LGD
WSKAŹNIKI PRODUKTU						
Nr	Przedsięwzięcie	Nazwa	jednostka miary	Okres osiągnięcia wskaźnika		Sposób pomiaru
				Stan początkowy 2016	Stan docelowy 2024	
1.	Szkolenia dla pracowników biura LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	szt.	0	61	Mierzony na podstawie danych LGD
2.	Szkolenia dla organów LGD (Rady i Zarządu)	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	szt.	0	135	Mierzony na podstawie danych LGD
3.	Doradztwo w biurze LGD	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	0	600	Mierzony na podstawie danych LGD
4.	Działania animacyjne	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	szt.	0	95	Mierzony na podstawie danych LGD
Razem koszty bieżące					474 690 EUR	

Tabela powiązania matrycy logicznej LSR Dorzecze Bobrzy z diagnozą opisaną w rozdziale III

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
<p>Niska integracja społeczna mieszkańców obszaru</p> <p>Niski poziom zaangażowania w sprawy lokalne mieszkańców obszaru</p> <p>Konieczny nacisk na zasoby ludzkie, materialne i niematerialne obszaru</p>	<p>Cel ogólny 1 <i>Spoleczeństwo aktywne i zintegrowane</i></p>	<p>Cel szczegółowy 1.1. <i>Pobudzenie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru LGD</i></p>	<p>Przedsięwzięcie 1.1.1. Organizacja imprez kulturowych i sportowych</p>	<p>Liczba zorganizowanych imprez kulturowych i sportowych</p>	<p>Rezultat 1.1.1/1.1.2 Liczba uczestników wydarzeń</p>	<p>Oddziaływanie 1.0 Liczba organizacji pozarządowych na terenie LGD w roku 2022 w stosunku do roku 2014</p>	<p>Korzystne położenie geograficzne (dobra sieć drogowa)</p>
			<p>Przedsięwzięcie 1.1.2. Wzrost atrakcyjności oferty kulturowej instytucji społecznych</p>	<p>Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR</p>			<p>Działalność organizacji pozarządowych</p>
		<p>Cel szczegółowy 1.2. <i>Zaktywizowanie i upodmiotowienie mieszkańców do działań na rzecz lokalnej kultury i społeczeństwa</i></p>	<p>Przedsięwzięcie 1.2.2. Wsparcie oddolnych inicjatyw mieszkańców</p>	<p>Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w ramach projektu grantowego</p>	<p>Rezultat 1.2.2 Liczba uczestników projektów grantowych</p>		<p>Baza sportowa – głównie boiska</p>
			<p>Przedsięwzięcie 1.2.4. Promocja lokalnych zasobów obszaru LGD w tym produktów lokalnych i rzemiosła</p>	<p>Liczba zorganizowanych wydarzeń promocyjnych</p>	<p>Rezultat 1.2.4 Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych</p>		<p>Aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych przez JST, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe</p>

			<p>Przedsięwzięcie 1.2.5 Tworzenie oddolnych koncepcji rozwoju - smart villages</p>	<p>Liczba przygotowanych koncepcji smart villages</p>	<p>Rezultat 1.2.5 Liczba miejscowości objętych koncepcjami rozwoju smart villages</p>		<p>Aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych przez JST, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe</p>
		<p>Cel szczegółowy 1.3. <i>Pobudzenie współpracy ponadgminnej i międzysektorowej</i></p>	<p>Przedsięwzięcie 1.3.1. Promocja i zintegrowanie usług i produktów turystycznych – budowa marki obszaru</p>	<p>Liczba wydanych folderów, broszur i innych wydawnictw promocyjnych</p>	<p>Rezultat 1.3.1 Liczba odbiorców wydanych materiałów promocyjnych</p>		

			<p>Przedsięwzięcie 1.3.2. Aktywizacja mieszkańców w zakresie dziedzictwa kulturowego i kulinarnego</p>	<p>Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej</p>	<p>Rezultat 1.3.2 Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne</p>		
		<p>Cel szczegółowy 1.4. <i>Tworzenie infrastruktury rekreacyjno-rozrywkowej oraz sportowej</i></p>	<p>Przedsięwzięcie 1.4.1. Modernizacja obiektów z przeznaczeniem na świetlice wiejskie</p>	<p>Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej</p>	<p>Rezultat 1.4.1/1.4.2 Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej</p>		
			<p>Przedsięwzięcie 1.4.2. Zagospodarowanie terenu przestrzeni publicznej</p>	<p>Liczba nowych lub zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej</p>			
			<p>Przedsięwzięcie 1.4.3. Realizacja projektu "Marsz po zdrowie"</p>	<p>Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej</p>	<p>Rezultat 1.4.3 Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne</p>		

Niewystarczająca liczba miejsc pracy na obszarze	Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru	Cel ogólny 2 <i>Wspieranie rozwoju gospodarczego na obszarze objętym LSR</i>	Cel szczegółowy 2.1. <i>Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR</i>	Przedsięwzięcie 2.1.1. Podejmowanie działalności gospodarczej na obszarze objętym LSR	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Rezultat 2.1.1/2.1.2 Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Pozyskanie zewnętrznych inwestorów
				Przedsięwzięcie 2.1.2. Rozwijanie działalności gospodarczej na obszarze objętym LSR	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa		Pozyskiwanie środków finansowych w różnych źródłach głównie na powstawanie nowych miejsc pracy i wsparcie przedsiębiorczości
				Przedsięwzięcie 2.1.3. Utworzenie „Kreatora Przedsiębiorczości”	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	Rezultat 2.1.3 / 2.1.4 Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne	Oddziaływanie 2.0 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Przedsięwzięcie 2.1.4 Stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości kobiet na obszarze objętym LSR.	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Dobra infrastruktura drogowa					
							Bliskość centrum województwa
							Na terenie znajdują się tereny budowlane i inwestycyjne
							Działająca oczyszczalnia ścieków
							Korzystne położenie geograficzne (dobra sieć drogowa)

VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Szczegółowy opis powiązania kryteriów z diagnozą sporządzoną dla LGD „Dorzecze Bobrzy”.

Przyjęte kryteria wyboru odpowiadają na zdiagnozowane problemy i przyjętą logikę interwencji, a także odnoszą się bezpośrednio do zdiagnozowanych, specyficznych warunków obszaru LGD poprzez wprowadzenie w kryteriach:

1. kluczowych branż, które będą premiowane (branża usług, budowlana, turystyczna)
2. premiowania operacji, które będą wspierały zdiagnozowane grupy defaworyzowane – seniorów (50+), oraz osoby bezrobotne do 40 roku życia
3. premiowania operacji wykorzystujących lokalne zasoby kulturowe, przyrodnicze i historyczne
4. premiowania operacji będących innowacyjnymi zgodnie z przyjętą definicją w LSR
5. premiowanie projektów uwzględniających zintegrowanie horyzontalne oraz wertykalne opisane w rozdziale X.

Opierając się o przyjęte kryteria, premiowane zatem będą zdiagnozowane zasoby oraz wskazane w diagnozie grupy defaworyzowane. Powiązanie następuje zatem bezpośrednio – większa liczba punktów zostanie przyznana dla tych operacji, które przewidują wsparcie dla zdiagnozowanych branż, grup defaworyzowanych oraz wykorzystują zasoby lokalne. Diagnoza znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w możliwej do uzyskania liczbie punktów w trakcie oceny wniosku o dofinansowanie projektu.

Proces wyboru operacji finansowanych w ramach LSR

Zarząd LGD rozpisuje konkurs na nabór wniosków w poszczególnych działaniach zgodnie z obowiązującymi procedurami. Wraz z ogłoszeniem naboru Zarząd zatwierdza regulamin naboru. Regulamin ten oraz procedury dotyczące wyboru i oceny operacji w ramach wdrażania LSR publikowane będą na stronie internetowej LGD. Informacje o konkursach oraz niezbędne dokumenty dla beneficjentów będą umieszczone na stronie internetowej LGD. Biuro LGD przed każdym z konkursów przeprowadzi na terenie każdej z gmin wchodzących w skład LGD minimum jedno spotkanie konsultacyjno-szkoleniowe dla beneficjentów. W biurze LGD będzie również świadczone nieodpłatne doradztwo dla beneficjentów. Beneficjent składa wniosek wraz z niezbędnymi załącznikami do Biura LGD w wyznaczonym w regulaminie naboru terminie. Następnie Rada LGD dokonuje oceny i wyboru wniosków zgodnie z procedurami. Wyniki oceny publikowane są na stronie internetowej LGD. Beneficjenci są informowani pisemnie o wynikach oceny wniosków. Przysługuje im prawo do złożenia protestu, który rozpatrzony będzie zgodnie z obowiązującymi procedurami. Beneficjenci których wnioski zostały pozytywnie rozpatrzone i zmieściły się w limicie środków, w przypadku projektów grantowych podpisują umowę na realizację wniosku z LGD, a w przypadku pozostałych konkursów z instytucją wdrażającą.

Innowacyjność

Innowacyjność jest ważnym kryterium, którym LGD „Dorzecze Bobrzy” kieruje się od początku przygotowywania LSR i które znajduje swoje odzwierciedlenie zarówno w lokalnych kryteriach wyboru (rozdział VI) jak i samym przygotowaniu dokumentu strategicznego. Jako podstawę do definiowania tego, czym jest innowacyjność przyjęto szeroką definicję, gdzie poprzez innowacyjność rozumie się wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania

istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych . W związku z tak szeroko ujmowaną innowacją można syntetycznie wyróżnić rodzaje innowacji:

produktowe - dotyczące wyrobów – produktów, są to wszelkiego rodzaju zmiany polegające na udoskonaleniu oferowanej usługi lub wyrobu już wytwarzanego.

procesowe (technologiczne) - to zmiany w stosowanych przez organizację metodach wytwarzania, przygotowywania oferty/usługi, a także w sposobach docierania z produktem do odbiorców.

organizacyjne - jest wprowadzaniem nowej metody pracy organizacji, organizacji miejsca pracy lub też w relacjach zewnętrznych.

marketingowe - jest wprowadzaniem nowej metody marketingu włączając w to znaczące zmiany w projektowaniu produktu i opakowania, promocji produktu i strategii cenowej.

Dodatkowo, dla przedsięwzięcia 1.1.2. ustalono szczegółowe kryteria innowacyjności. Spośród poniżej wymienionych szczegółowych kryteriów innowacyjności, niezbędne jest, aby operacja wybrana do finansowania spełniła przynajmniej jedno:

- a) Operacja zakłada integrację międzypokoleniową
- b) Operacja zakłada współpracę minimum dwóch sektorów w realizacji zadania
- c) Operacja zakłada nowatorskie wykorzystanie/zaprezentowanie lokalnych (tradycyjnych) produktów/usług

Innowacyjność może zatem dotyczyć zarówno konkretnych instytucji/organizacji/produktów/usług, jak i samego podejścia np. do rozwiązania problemów społecznych zdiagnozowanych w LSR. Takie rozumienie innowacyjności stanowi podstawę do właściwej oceny poszczególnych operacji w ramach lokalnych kryteriów wyboru. Warto również dodać, że innowacja jest tutaj rozumiana również geograficznie, tzn. wprowadzenie danej innowacji nie musi oznaczać jej wymyślenia. Może natomiast oznaczać nowatorską aplikację już opracowanych rozwiązań, które jednak do tej pory nie były wykorzystywane w danej gminie. Uznano, że terytorium gminy jest właściwe, ze względu na rozległość działalności LGD „Dorzecze Bobrzy”, co jednocześnie oznacza, że zaproponowane rozwiązanie w jednej gminie może nie docierać do mieszkańców z pozostałych gmin obszaru LGD.

Innowacyjny charakter w LSR „Dorzecze Bobrzy” przejawia się w czterech jej elementach:

1. Sposób przygotowania LSR – innowacyjne podejście do przygotowania LSR przejawia się w: triangulacji metod i technik badań społecznych oraz partycypacji (patrz rozdział II); zaangażowaniu różnych środowisk w opracowanie LSR, w tym przedsiębiorców, przedstawicieli JST, NGO, rolników, mieszkańców, liderów społecznych; zastosowaniu modelu *bottom up* i *top down* w procesie uspołecznienia LSR, tzn. wykorzystanie oddolnego tworzenia przez społeczność lokalną części strategii przy jednoczesnej „odgórnej” pracy (opracowywanie) ekspertów i zespołu tworzącego LSR nad kolejnymi częściami strategii; wykorzystaniu nowych technologii (Internet) w procesie konsultacji społecznych.
2. Kryteria wyboru LSR – w ramach kryteriów wyboru operacji oceniana jest innowacyjność składanych przez wnioskodawców propozycji operacji zgodnie z przyjętym w LSR sposobem jej definiowania. Dzięki temu, pomysły kreatywne, wykorzystujące nowe technologie, procesy, rodzaj organizacji, czy w inny sposób innowacyjne będą promowane względem standardowych rozwiązań.
3. Cele i przedsięwzięcia – logika interwencji LGD „Dorzecze Bobrzy” nastawiona jest na realizację operacji innowacyjnych. Świadczą o tym zarówno lokalne kryteria wyboru, a także same przedsięwzięcia, m.in. nacisk na wykorzystanie lokalnych zasobów (przedsięwzięcie 1.2.4). Przygotowanie „Kreatora Przedsiębiorczości” (przedsięwzięcie 2.1.3) nie miało do tej pory miejsca na obszarze działania LGD, dlatego należy ten pomysł uznać za innowacyjną metodę odpowiedzi na problem związany z rynkiem pracy i bezrobociem. W drugiej kolejności należy zwrócić uwagę na przedsięwzięcia 1.4.3 Realizacja projektu „Marsz po zdrowie” oraz 1.1.2 Wzrost atrakcyjności oferty kulturowej instytucji społecznych. W

przypadku tras Nordic Walking, należy zaznaczyć, że na terenie działania LGD nie ma do tej pory przygotowanych tras do uprawiania tego typu rekreacji, dlatego należy uznać ją za innowacyjną względem terytorialnym. W przypadku drugiego z wymienionych przedsięwzięć, operacje, które będą realizowane w jego zakresie będą musiały spełnić kryterium innowacyjności obligatoryjnie, zgodnie z uszczegółowieniem innowacyjności dla tego przedsięwzięcia, zatem wszystkie założone operacje będą musiały mieć nowatorski komponent realizacji.

4. Opracowanie kryteriów szczegółowych dla innowacyjności – w ramach przedsięwzięcia 1.1.2 ustalono dodatkowe kryteria innowacyjności, które mają podnieść znaczenie innowacyjności we wdrażaniu LSR. Uznano, że w przypadku wspomnianego przedsięwzięcia, innowacyjność jest szczególnie cennym kryterium oceny ze względu na dużą konkurencyjność w regionie, dlatego kryterium innowacyjności dla tych operacji jest obligatoryjne do spełnienia.

Lokalne kryteria wyboru operacji.

Lokalne kryteria wyboru operacji do realizacji dla operacji z zakresu przedsiębiorczości, dla projektów grantowych oraz dla operacji z innych dziedzin niż przedsiębiorczość przedstawione zostały wraz z procedurą ustalania oraz zmiany kryteriów wyboru operacji i są załącznikiem do wniosku o wybór LSR.

W ramach wdrażania LSR 2014-2020 LGD „Dorzecze Bobrzy” będzie realizowanych sześć projektów grantowych (organizacja imprez kulturowych i sportowych 1.1.1, wzrost atrakcyjności oferty kulturowej instytucji społecznych 1.1.2, wsparcie oddolnych inicjatyw mieszkańców 1.2.2, promocja lokalnych zasobów obszaru LGD w tym produktów lokalnych 1.2.4 oraz tworzenie oddolnych koncepcji rozwoju – smart villages 1.2.5, promocja i zintegrowanie usług i produktów turystycznych – budowa marki obszaru 1.3.1) na łączną kwotę 108 671,64 euro. Nie przewiduje się natomiast przedsięwzięć w ramach operacji własnych.

Zasady ustalania lub zmiany kryteriów

Celem procedury jest sformalizowanie procesu dokonywania zmian lub ustalania nowych kryteriów wyboru i oceny operacji. Procedura obejmuje czynności związane ze zgłaszaniem, analizowaniem i przyjmowaniem zmian w zapisach LSR.

Założenia ogólne:

- Proces ustalania lub zmiany kryteriów wyboru i oceny jest jawny i uwzględnia stanowisko mieszkańców obszaru LGD
- LGD monitoruje na bieżąco wdrażanie LSR, przez co możliwe jest zgłaszanie wniosków dotyczących ustalania lub zmiany kryteriów przez członków i pracowników LGD
- Zmiany w kryteriach wyboru i ocenie nie powinny być dokonywane częściej niż raz w roku w drodze uchwały Zarządu, ale dopuszcza się nadzwyczajne okoliczności wprowadzania dodatkowych korekt
- Działania logistyczne zapewnia Biuro LGD

Procedura:

Zasady ustalania kryteriów wyboru operacji oraz grantobiorców i ich zmiany zostały przyjęte Uchwałami Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy” z dnia 28.12.2015 r. Uchwała Zarządu LGD „Dorzecze Bobrzy” w sprawie przyjęcia Procedury ustalania kryteriów wyboru grantobiorców i ich zmiany oraz Uchwała Zarządu LGD „Dorzecze Bobrzy” w sprawie przyjęcia Procedury ustalania kryteriów wyboru operacji i ich zmiany i stanowią załącznik do wniosku o wybór Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Zasady ustalenia wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR

Rozpoczynanie oraz rozwijanie działalności gospodarczej

Kwota, jaką będą mogli otrzymać wnioskodawcy operacji rozpoczynających działalność gospodarczą to 100.000 zł oraz 90 000 zł w ramach środków pozyskanych z bonusu oraz kwota 65 000 zł z podwyższenia środków finansowych w 2021 r. Taka kwota została ustalona na podstawie konsultacji społecznych i analizy sytuacji gospodarczej obszaru LGD, które wskazywały, że jest to realna kwota, jaka będzie wystarczająca do stworzenia konkurencyjnego i dobrze działającego przedsiębiorstwa. Warto zaznaczyć, że obszar działania LGD jest położony w bezpośrednim sąsiedztwie Kielc, co z jednej strony jest atrakcyjne, gdyż jest to duży rynek zbytu na usługi i produkty. Z drugiej jednak strony, powstałe firmy muszą pokonać dużą konkurencję, aby przetrwać po zakończeniu realizacji projektu i utrzymać miejsce pracy. W związku z tym, ustalono że wyżej przedstawiona kwota dofinansowania dla wnioskodawców rozpoczynających działalność gospodarczą będzie dla nich najbardziej adekwatna do ich potrzeb. Kwota 65 000 zł, jest kwotą niższą niż dotychczasowe premie, jednak jest to kwota zgodna z oczekiwaniami beneficjentów a także pozwalająca dofinansować większą ilość wniosków.

W przypadku osób, które będą rozwijać już istniejącą działalność gospodarczą zakłada się, że wnioskodawcy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie w maksymalnej przewidzianej przepisami kwoty wsparcia. Limit procentowy ustalony został na 70% dofinansowania. Przewiduje się że średnia wartość dofinansowania wynosić będzie 100 000 zł. Wynika to z doświadczenia w realizowaniu podobnych projektów w okresie 2007-2013 oraz rozmów i konsultacji z przedsiębiorcami z terenu LGD. Kwoty te są uzasadnione również dużą konkurencyjnością lokalnego rynku produkcji, usług i handlu.

Tak duże kwoty wsparcia są również odpowiedzią na niewielki kapitał ekonomiczny ludzi mieszkających na obszarze działania LGD. Mieszkańcy wielokrotnie powtarzali na konsultacjach społecznych, że podstawową barierą ich rozwoju gospodarczego jest brak kapitału na rozpoczęcie oraz na rozwinięcie działalności. To właśnie podczas konsultacji społecznych została ustalona ostateczna kwota dofinansowania. Wysokość wsparcia jest również uzasadniona dotychczasowym doświadczeniem w okresie 2007-2013. Analiza wykazała, że beneficjenci częściej aplikowali o maksymalne dofinansowanie niż o kwoty poniżej 100 tys.

Pozostałe operacje

W przypadku jeśli beneficjentem będzie JST ustalono limit dofinansowania w maksymalnej przewidzianej przepisami kwoty wsparcia tj. 63,63%. Dla beneficjentów sektora JST zakłada się nabór w ramach przedsięwzięć 1.4.1 oraz 1.4.2. Będą to działania stricte inwestycyjne (zagospodarowanie terenu itp.) gdzie naturalnym wydaje się aplikowanie w ramach tych działań beneficjentów którzy udźwigną organizacyjnie oraz finansowo takie przedsięwzięcia. Jednocześnie do aplikowania w ramach tego naboru dopuszczone będą również podmioty ze strefy NGO.

W przypadku pozostałych operacji, zakłada się, że beneficjentami będą podmioty ze sfery NGO. Jednym z celów realizacji strategii jest pobudzenie aktywności istniejących organizacji, a te na obszarze działania LGD są małe i nie posiadają dużych zasobów własnych. Podczas prowadzonych konsultacji społecznych oraz spotkań i rozmów z przedstawicielami NGO na terenie LGD, wynikało iż główną przeszkodą w realizacji działań sektora społecznego jest brak funduszy. Ustalono więc że aby zaktywizować oraz pobudzić lokalną społeczność poziom dofinansowania wynosić będzie 100%. Tak ustalony poziom dofinansowania zaktywizuje oraz zaangażuje środowisko NGO z terenu LGD we wdrażanie LSR.

VII. Plan Działania

Załączony plan działania LGD „Dorzecze Bobrzy” zakłada realizację wszystkich wskaźników do roku 2023. Wszelkie projekty współpracy zostały zaplanowane tak, aby ich finansowanie odbyło się w przedziale czasowym 2016-2021. Projekty grantowe zostały zaplanowane na realizację przez cały okres wdrażania LSR. Przedsięwzięcia 1.1.1, 1.1.2, 1.2.2., 1.2.4, 1.3.1 realizowane w ramach grantów będą zintensyfikowane w pierwszym przedziale czasowym, aby zachęcić, wypromować i zmotywować do włączenia społeczności lokalnej do wdrażania LSR. Warto zwrócić również uwagę na przedsięwzięcia zakładające utworzenie miejsc pracy. Wskaźniki przedsięwzięć tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw mają zostać osiągnięte do 2021 roku, co pozwoli na monitorowanie w ramach działalności LGD w okresie PROW 2014-2020 trwałości efektów wdrażania LSR. Taki stan rzeczy jest również związany ze zintegrowaniem przedsięwzięć, o którym mowa w rozdziale X LSR. Mianowicie, zakładano, że przedsiębiorcy, którzy będą realizować przedsięwzięcia mające na celu rozwój lub stworzenie przedsiębiorstwa, skorzystają również ze wsparcia w ramach Kreatora Przedsiębiorczości. Najbardziej efektywna nauka w ramach „Kreatora Przedsiębiorczości” odbywać się będzie na przykładzie zarządzania własną firmą.

Jak przedstawia tabela załączona do LSR (załącznik nr 3- Tabela plan działania), wszystkie projekty współpracy będą zakończone do 2021 roku. Dzięki temu wypracowana zostanie sieć powiązań pomiędzy organizacjami, która będzie wartością dodaną w ramach wdrażania całej strategii. Dzięki takiemu podejściu, wypracowane kontakty mogą przyczynić się do lepszego działania LGD, a efekty zrealizowanych projektów będą dobrym przykładem realizacji projektów dla wszystkich mieszkańców. Warto również zwrócić uwagę, na dysponowanie środkami przeznaczonymi na tworzenie miejsc pracy. W pierwszym okresie (do 2018 roku) przewiduje się realizację niemal połowy budżetu przeznaczonego na wspomniany cel. Oznacza to, że zmiany w obrębie poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców i sytuacji na rynku pracy będą możliwie jak najszybciej miały szansę na zaistnienie. Dzięki temu, pozostałe operacje, w tym zintegrowanie mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne będą mogły być lepiej realizowane. Do końca 2021 roku, wskaźniki tworzenia miejsc pracy mają zostać osiągnięte w 100%, co pokazuje, że do 2023 roku LGD będzie mógł monitorować trwałość wdrożonych projektów w tej najważniejszej gałęzi rozwoju lokalnego (rynek pracy). Są to działania kluczowe dla wdrażania całej strategii. Pozostałe działania zostały pomyślane tak, aby z jednej strony mieszkańcy mieli możliwość włączenia się we wdrażanie LSR od samego początku, z drugiej strony przyjęto, że dobre przykłady i efekt marketingu szeptanego w połączeniu z planowanymi działaniami komunikacyjnymi będą sprzyjać zaangażowaniu mieszkańców we wdrażanie, dlatego na okres 2022-2023 również zarezerwowano budżet. Doświadczenia wdrażania minionej strategii rozwoju pokazują, że istnieje grupa mieszkańców, którzy chcą działać, ale potrzebują dużo pozytywnych przykładów, które będą pokazywały opłacalność i sukces realizacji projektu. Dlatego, w planie komunikacyjnym przewidziano promocję zrealizowanych projektów, a w planie działania zostawiono pole do działań między innymi dla tego typu mieszkańców.

VIII. Budżet

Budżet LGD „Dorzecze Bobrzy” będzie realizowany w całości w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. W latach 2014-2023, LGD będzie starało się jak najlepiej wdrażać LSR, jednak, tak jak w poprzednim okresie programowania, będzie również starało się aktywnie pozyskiwać środki zewnętrzne, które będą wzmacniać skuteczność działań w ramach LSR, a także będą odpowiadały na inne niż zapisane w LSR problemy mieszkańców obszaru LGD.

Budżet LGD w podziale na poszczególne poddziałania wynosi: 2 467 000 EUR na poddziałanie 19.2; 183 625 EUR na poddziałanie 19.3 oraz 474 690 EUR na poddziałanie 19.4.

Łącznie budżet wynosi 3 125 315 EUR, z czego 904 934,25 EUR na realizację celu ogólnego 1, oraz 1 745 690,75 EUR na cel ogólny 2 a pozostała kwota przeznaczona jest na koszty bieżące i aktywizację LGD 474 690 EUR. W ramach budżetów poszczególnych celów ogólnych uwzględniono projekty współpracy 183 625 EUR, projekty grantowe 108 671,64 EUR, konkursy 2 358 328,36 EUR.

Na spotkaniach prowadzonych w ramach konsultacji LSR ustalono, że dofinansowanie dla beneficjentów chcących rozwijać istniejące przedsiębiorstwa wynosi 70%, natomiast dla organizacji pozarządowych 100%.

Tabelaryczny podział budżetu LSR znajduje się w załączniku nr 4 - Budżet

IX. Plan komunikacji

1. Główne cele działań komunikacyjnych wynikające z przeprowadzonej analizy potrzeb/problemów komunikacyjnych

LGD „Dorzecze Bobrzy” podjęła następujące kroki, mające na celu diagnozę i społeczne wypracowanie założeń i metod stosowanych w procesie komunikacyjnym w ramach LSR 2014-2020:

1. Spotkania konsultacyjne w każdej gminie (po 2 spotkania, razem 10 spotkań)
2. Badania ankietowe na reprezentatywnej próbie mieszkańców LGD (150 ankiet)
3. Wywiady IDI z pracownikami biura (3 wywiady)
4. Ankiety Internetowe (25 odpowiedzi na ankietę)
5. Konsultacje społeczne online (17 komentarzy dotyczących planu komunikacji)
6. Spotkania eksperckie – razem 6 spotkań

W ramach przeprowadzonych konsultacji i analiz, do najważniejszych wniosków zaliczyć należy:

- Blisko 80% respondentów słyszało o LGD „Dorzecze Bobrzy”, co świadczy o dużej rozpoznawalności Stowarzyszenia
- Pracownicy LGD mają duże doświadczenie w prowadzeniu działań komunikacyjnych, o czym świadczą liczne i zróżnicowane działania w minionym okresie programowania, a także duża rozpoznawalność (71%) realizowanych projektów wśród mieszkańców
- Problemem do rozwiązania nie jest rozpoznawalność marki, ale odpowiednia promocja generowanych wiadomości i informacji przez LGD oraz zbieranie opinii zwrotnych
- Najbardziej skutecznymi formami komunikacji z mieszkańcami obszaru są kolejno gazety lokalne, strony Internetowe Urzędu Gminy, strony Internetowe LGD oraz organizowane imprezy i festyny
- Najmniej skuteczną formą dotarcia do mieszkańców są portale społecznościowe, plakaty i billboardy
- Należy zwrócić szczególną uwagę na działania w Internecie, gdyż ludzie uważają ten kanał za przyszłościowy i ważny dla mieszkańców
- Należy podjąć działania mające na celu dotarcie z informacjami o działalności LGD do grupy defaworyzowanej (osoby defaworyzowane ze względu na sytuację na rynku pracy)

W związku z tak postawionymi wnioskami, do głównych celów realizacji planu komunikacji LGD „Dorzecze Bobrzy” należy zaliczyć:

- Informowanie i uzyskiwanie informacji zwrotnej o stanie realizacji LSR oraz działalności LGD
- Informowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach, typach operacji i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR
- Promocja operacji realizowanych w ramach LSR
- Informowanie na temat prowadzonego doradztwa przez LGD „Dorzecze Bobrzy”
- Utrzymanie dobrego wizerunku i rozpoznawalności LGD „Dorzecze Bobrzy”
- Szczególne wsparcie procesu wdrażania LSR w zakresie tworzenia i utrzymania miejsc pracy

- Szerokie włączenie mieszkańców reprezentujących różne sektory i grupy interesów w proces wdrażania oraz monitoringu i ewaluacji LSR
- Szczególne uwzględnienie grupy defaworyzowanej w zakresie informowania i uzyskiwania informacji zwrotnej nt. wdrażania LSR i realizowanych operacji

2. Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu

W ramach działań komunikacyjnych oraz wykorzystywanych środków przekazu zdecydowano, że najbardziej odpowiadającym oczekiwaniom mieszkańców obszaru działania LGD schematem, będzie duże zróżnicowanie metod, utrzymanie dotychczasowych kanałów komunikacji, które się sprawdziły, a także inwestycja w nowoczesne formy przekazu, które do tej pory nie były szeroko wykorzystywane. Są to adekwatne metody do preferencji wykrystalizowanych w procesie tworzenia i konsultacji planu komunikacyjnego, dzięki którym postawiono wyżej wspomniane wnioski, oraz ustalono hierarchię najbardziej preferowanych środków przekazu.

Wśród podejmowanych działań należy wyróżnić:

Działanie	Opis
Kampanie informacyjne	będą dotyczyły wybranych celów głównych planu komunikacji. Za kampanię informacyjną uznaje się szereg działań komunikacyjnych podejmowanych w ramach jednego celu, wykorzystujących zróżnicowane środki przekazu.
Badania satysfakcji	badanie satysfakcji odbywać się będzie poprzez uzupełnianie formularzy/ankiet przez beneficjentów (uczestników) wybranych wydarzeń.
Doradztwo indywidualne	prowadzone w biurze LGD doradztwo przez pracowników LGD będzie formą indywidualnych konsultacji spraw związanych z LGD i LSR
Doradztwo grupowe	organizowane spotkania dotyczące możliwości włączenia się we wdrażanie LSR, realizowanie operacji w ramach LSR i innych projektów, poza Leaderem.
Warsztaty tematyczne	organizowane przez LGD warsztaty dotyczyć będą precyzyjnie zaplanowanych obszarów (współ)działalności zdefiniowanych grup docelowych
Wydarzenia promocyjne	odbywać się będą różne formy imprez i wyjazdów, na których grupy adresatów będą mogli zdobywać wiedzę i informacje o LGD i LSR
Bieżąca publikacja informacji	pracownicy LGD będą na bieżąco udostępniali informacje poprzez dostępne kanały komunikacyjne Stowarzyszenia
Wydawnictwa i publikacje	w ramach działań komunikacyjnych podejmowane będą również starania publikacji ogłoszeń/artykułów w mediach lokalnych i ponadlokalnych. Dodatkowo, LGD będzie wydawał foldery, broszury itp. służące rozpowszechnianiu informacji nt. LSR 2014-2020 oraz LGD
Punkty konsultacyjne	w ramach udziału w różnych wydarzeniach organizowanych na terenie działania, LGD będzie organizował punkty konsultacyjne. Będzie to uzupełnienie działalności informacyjnej i doradczej organizowanej w biurze.
Spotkania konsultacyjno – informacyjne	przewiduje się organizację specjalnych spotkań dla mieszkańców obszaru LGD, na których pracownicy LGD będą informowali o możliwościach i etapie wdrażania LSR, a także będą zbierali informację zwrotną od uczestników.

3. Główni adresaci działań komunikacyjnych (grupy docelowe)

Elementem przeprowadzonej analizy było także określenie grup docelowych działań komunikacyjnych oraz określenie ich potrzeb w zakresie komunikacji. Uznano, że zastosowane działania komunikacyjne oraz środki przekazu/ sposoby komunikacji powinny w szczególności skupiać się na grupach docelowych przedsięwzięć realizowanych w ramach wdrażania LSR:

1. Osoby defaworyzowane ze względu na sytuację na rynku pracy – podejmowane działania komunikacyjne w szczególności będą nakierowane na dotarcie do osób defaworyzowanych. W związku z tym wykorzystane zostaną nie tylko działania informacyjne sensu stricto, ale również współpraca z instytucjami, dzięki którym dotarcie do tych osób będzie łatwiejsze, czyli instytucjami zajmującymi się osobami bezrobotnymi i/lub osobami z niekorzystną sytuacją finansową.
2. Przedsiębiorców i osoby chcące podjąć działalność gospodarczą – jednym z głównych celów realizacji Strategii jest rozwój lokalnej gospodarki poprzez tworzenie miejsc pracy i rozwój lokalnych przedsiębiorców, dlatego podejmowane działania komunikacyjne będą kierowane szczególnie również do tej grupy.
3. Przedstawicieli NGO i JST – współpraca i informowanie przedstawicieli NGO i JST będzie o tyle ważne, że jednym z celów LGD „Dorzecze Bobrzy” jest utrzymanie i rozwój dotychczasowej szerokiej współpracy z tymi instytucjami. Są to z jednej strony partnerzy w różnych działaniach w ramach wdrażania LSR (często beneficjenci), a z drugiej dzięki realizowanym funkcjom są też „nośnikiem” informacji, która może za ich pośrednictwem dotrzeć do większej ilości ludzi.
4. Mieszkańców – ogół mieszkańców jest należy również traktować jako ważną grupę odbiorców niektórych działań komunikacyjnych. Jednym z głównych celów Strategii LGD „Dorzecze Bobrzy” jest aktywizacja społeczna, w związku z tym szereg podejmowanych działań będzie skierowany do wszystkich mieszkańców. Ważnym zadaniem w ramach tego działania będzie dotarcie (poprzez zróżnicowanie kanałów przekazu, zaangażowanie różnych instytucji i liderów) do osób, które nie mają doświadczenia w udziale w życiu społeczności lokalnej.

4. Zakładane wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych

Szczegółowy wykaz wskaźników znajduje się w tabeli stanowiącej załącznik nr 5 do niniejszej strategii. Są one powiązane z odpowiednimi pozycjami w budżecie LSR (Rozdział VIII). Zastosowane wskaźniki spójne są także ze wskaźnikami działań podejmowanych w ramach aktywizacji społeczności lokalnej, które uwzględnione zostały w macierzy logicznej (Rozdział V) oraz założeniami włączenia społeczności lokalnej w działanie LGD i wdrażanie LSR (Rozdział II).

5. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu.

Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu będzie prowadzona poprzez:

1. Bieżącą analizę liczby uczestników/odbiorców poszczególnych działań. Zebranie poszczególnych danych z prowadzonych działań i stosowania środków przekazu będzie odbywało się na podstawie zbieranych przez pracowników LGD informacji (listy uczestników, ankiety satysfakcji, uczestnictwo w wydarzeniach) oraz za pomocą specjalnych pomiarów (liczba odwiedzających stronę, liczba odbiorców danego medium). Dzięki bieżącemu kontrolowaniu tego ilu było

odbiorców/uczestników danego działania komunikacyjnego i stosowanego środka przekazu, możliwe będzie szybkie reagowanie przez pracowników LGD i Zarząd w celu poprawy jakości realizowanych działań, zmiany realizowanych działań lub rezygnacji z realizowanych w danym zakresie działań. Zakłada się prowadzenie cyklicznych podsumowań – miesięcznych oraz półrocznych, w których zbierane dane będą stanowiły podstawę do wydania przez Zarząd opinii na temat skuteczności i efektywności działań. Podejmowane działania będą ponadto prowadzone zgodnie z założeniami planu monitoringu opisanego w rozdziale XII LSR „Dorzecze Bobrzy”.

2. Ewaluację prowadzoną w trakcie wdrażania (ewaluacja on-going) – dzięki przeprowadzonej ewaluacji możliwe będzie zebranie dodatkowych danych dotyczących działalności komunikacyjnej LGD. Zebranie danych po dwóch latach działalności pozwoli na szerokie spojrzenie podejmowane działania pod kątem podstawowych kryteriów ewaluacji. Opis ewaluacji planu komunikacyjnego zawiera rozdział XII.

W obu przypadkach, wyniki pokazujące skuteczność prowadzonych działań będą przedstawiane Zarządowi LGD. Zarząd będzie przygotowywał propozycje wprowadzenia zmian i podniesienia skuteczności zaplanowanych działań.

6. Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR

Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy” będzie podejmowała następujące działania z zakresu pozyskania informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR (są one spójne z opisem znajdującym się w Rozdziale II Partycypacyjny charakter LSR niniejszej strategii oraz rozdziałem XII Monitoring i ewaluacja):

1. Prowadzenie konsultacji społecznych, warsztatów oraz grupowego doradztwa
2. Prowadzenie badań społecznych z zastosowaniem kwestionariuszy ankiet, wywiadów FGI i IDI, w tym ankiet oceniających wybrane przedsięwzięcia funkcjonowania LGD i realizacji LSR (w tym podczas spotkań informacyjnych o zasadach realizacji LSR)
3. Prowadzenie punktu konsultacyjnego w biurze LGD
4. Możliwość kontaktu z pracownikami LGD bezpośrednio, telefonicznie, Internetowo
5. Organizację i uczestnictwo w imprezach wraz z punktem informacji LGD
6. Prowadzenie ankiet Internetowych
7. Prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji zgodnie z opisanym schematem w Rozdziale XII

Pozyskiwane w ten sposób informacje będą poddawane analizie przez pracowników biura, Zarząd, a w określonych przypadkach (np. kiedy ocenie będą poddawane organy LGD i/lub pracownicy biura) ekspertów zewnętrznych, którzy będą przedstawiali wnioski wskazujące konieczność wprowadzenia zmian, aktualizacji. W przypadku wykrycia sytuacji problemowej lub niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej któregoś z wymiarów działania LGD i/lub wdrażania LSR, Zarząd LGD po zapoznaniu się z przedstawioną analizą przygotowaną przez odpowiedni podmiot (pracowników lub ekspertów zewnętrznych) lub mieszkańców, jeśli będą miały miejsce skargi bezpośrednie, będzie podejmował kroki naprawcze zgodnie ze schematem zarządzania sytuacją kryzysową: a) Rozpoznanie problemu b) Rozpoznanie przyczyn problemu c) Wprowadzenie niezbędnych zmian/aktualizacji w celu rozwiązania przyczyn problemu (jeśli będzie to konieczne, Zarząd będzie zwoływał zebranie innych organów, aby przeprowadzić procedury zmian zgodnie z założeniami regulaminów) d) Publikowanie informacji na temat prowadzonego postępowania m.in. na stronie Internetowej LGD.

Podobny schemat postępowania będzie obowiązywał w przypadku stwierdzenia wyjątkowej skuteczności zastosowanych metod. Wtedy, do decyzji Zarządu będzie należało, czy warto wprowadzić zmiany oparte nie na negatywnych doświadczeniach, a pozytywnych wnioskach z prowadzonych analiz.

Ważną zasadą, którą bezwzględnie będzie przestrzegało LGD, jest pełna transparentność i przejrzystość stosowanych zasad i procedur, dlatego również w sytuacji problemowej, zespół LGD (pracownicy, członkowie) będą zobligowani do pełnego informowania o przyjętych rozwiązaniach również w kontaktach bezpośrednich. W związku z tym, LGD „Dorzecze Bobrzy” będzie upubliczniało wyniki działań w ramach planu komunikacji w sprawozdaniach rocznych zamieszczanych na stronie Internetowej LGD. Dodatkowo, każdorazowo po przeprowadzonych działaniach komunikacyjnych wpisanych w Plan komunikacji będą publikowane ogłoszenia w zakładce aktualności na stronie LGD, które będą podsumowywały dane działanie.

Całkowity budżet przewidziany na działania komunikacyjne wynosi 100 000 zł.

X. Zintegrowanie

X.1 Zintegrowanie poziome

Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy” planuje swoje cele w sposób spójny i kompleksowy. Poniżej zaprezentowane zostały warunki zintegrowania w ramach celów szczegółowych:

Cel szczegółowy: 2.1 Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR

Użyte metody: W ramach celu szczegółowego podejmowane będą działania z zakresu tworzenia nowych przedsiębiorstw i rozwoju już istniejących. Dodatkowo, w ramach realizacji celu przewidziano projekt współpracy „Kreator Przedsiębiorczości”. Projekt współpracy ma na celu podniesienie wiedzy ekonomicznej i biznesowej wśród obecnych i przyszłych przedsiębiorców. Zintegrowanie działań omawianego celu szczegółowego polega na łączeniu elementów szkoleniowych i doradczych (wiedza, uczenie się, nabywanie doświadczenia) z możliwościami praktycznej realizacji zdobytych kompetencji.

Zaangażowanie sektorów i partnerów: W ramach zaangażowania różnych partnerów planuje się włączenie do działań sektora gospodarczego i społecznego. Przedsiębiorcy – co oczywiste, będą szkolić się i podejmować działania na rzecz utworzenia nowych miejsc pracy, wpływając tym samym na rozwój gospodarczy regionu. Działalność sektora społecznego będzie natomiast polegała na aktywnym uczestnictwie w projekcie „Kreator Przedsiębiorczości”. Doniosła rola tego sektora polegać będzie w głównej mierze na transferze wiedzy z zakresu zasobów lokalnych, wykorzystania potencjału obszaru LGD. Przedsiębiorcy są z reguły nastawieni na zysk rozumiany ekonomicznie, natomiast w ramach zrównoważonego rozwoju obszaru, jaki zakłada LGD, ważne jest zwracanie uwagi na lokalne zasoby, możliwości i całościowy rozwój społeczności lokalnej.

Sekwencja interwencji: W pierwszej kolejności planuje się przeprowadzenie części szkoleń tak, aby uczestnicy „Kreatora Przedsiębiorczości” mogli wykorzystać zdobytą wiedzę i doświadczenie w realizacji operacji z zakresu tworzenia i rozszerzania działalności gospodarczej. Dzięki przedsięwzięciu szkoleniowemu poniesiony zostanie poziom przedsiębiorczości, co w konsekwencji wpłynie pozytywnie na jakość, trwałość i efektywność działań inwestycyjnych w otwieranie nowych przedsiębiorstw i rozszerzanie działalności już istniejących.

Cel szczegółowy: 1.2 Zaktywizowanie i upodmiotowienie mieszkańców do działań na rzecz lokalnej kultury i społeczeństwa

Użyte metody: W ramach przedsięwzięć celu szczegółowego 1.2 przewidziano zarówno działania szkoleniowe, działania wspierające oddolne działania mieszkańców, a także działania instytucji kultury. Wszystkie użyte metody mają jeden wspólny cel – pobudzenie aktywności i zintegrowanie mieszkańców. Działania będą podejmowane z wykorzystaniem zasobów lokalnych i dziedzictwa kulturowego.

Zaangażowanie sektorów i partnerów: w ramach działań zaangażowane zostaną sektory społeczny, gospodarczy i publiczny. Działania będą podejmowane również przez mieszkańców obszaru niezrzeszonych w żadnych organizacjach. Do zadań sektora społecznego należały będą przede wszystkim organizacja szkoleń oraz realizacja projektu skierowanego do młodzieży. Dzięki prowadzonym szkoleniom, mieszkańcy, którzy powinni nauczyć się podmiotowości i działania na rzecz lokalnej społeczności będą mogli realizować własne operacje. Sektor publiczny również będzie mógł animować społeczność poprzez realizację projektów. Przedsiębiorcy będą realizować głównie działania promocyjne lokalnych zasobów, produktów i usług. Dzięki zintegrowaniu działań wszystkich partnerów możliwe będzie osiągnięcie efektu synergii w aspekcie pobudzania aktywności społeczności lokalnej.

Sekwencja interwencji: W pierwszej kolejności zrealizowane zostaną przedsięwzięcia szkoleniowe, które będą gwarantowały lepszą (bardziej efektywną) realizację operacji oddolnych. W tym samym czasie realizowane będą również operacje skierowane do młodzieży. Dzięki temu, młodzi ludzie nie tylko będą uczeni obywatelskości, ale również aktywnie będą mogli włączyć się w realizację poszczególnych działań w ramach przedsięwzięć grantowych. Realizowane projekty będą niewątpliwie ciekawą atrakcją dla mieszkańców i turystów, dlatego jednocześnie realizowane będą projekty mające na celu promocję lokalnych zasobów. Realizowane wydarzenia będą wzmacniały efekt promocyjny i mogą przelożyć się na lepsze jej rezultaty.

Warto również zauważyć, że zintegrowanie strategii odbywa się powyżej szczebla celów szczegółowych, mianowicie w ramach celu ogólnego 1, wszystkie cele szczegółowe są ze sobą logicznie powiązane. Realizując w strategii założenia rozwoju neoendogennego opartego o podejścia bottom up i bottom down, z wykorzystaniem zewnętrznych możliwości i lokalnych zasobów, można zauważyć, że realizowane cele szczegółowe układają się w całość. Realizacja operacji szkoleniowych będzie następnie „trenowana” w operacjach grantowych, gdzie mieszkańcy będą podejmować próby realizacji ważnych dla społeczności lokalnych projektów. W dalszej kolejności, dzięki operacjom przeznaczonym dla instytucji, nieformalne, ale już doświadczone grupy będą zmotywowane, aby sformalizować swoje działania i starać się o finansowanie w ramach organizacji. Dodatkowo, działania promocyjne będą ułatwiały pobudzenie aktywności i zainteresowanie realizowanymi operacjami. Warto również zwrócić uwagę, że strategiczne podejście do omawianego tematu zakłada również dalekookresowe efekty. W związku z tym, przewidziano również działania dla młodzieży, która będzie odpowiedzialna za rozwój lokalny w przyszłości.

W ramach realizacji LSR, zakłada się integrację następujących branż działalności gospodarczej zdiagnozowanych w rozdziale III, tj. usługi, budownictwo, turystyka. Cel ogólny 1 ma przyczynić się do rozwoju gospodarczego obszaru LGD. Dzięki podejmowanym operacjom z zakresu tworzenia miejsc pracy, pobudzania przedsiębiorczości i szkoleń, na lokalnym rynku pracy przybędzie osób, które realnie będą mogły wydawać pieniądze (w tym inwestować) na lokalnym rynku. W związku z tym, realizacja celu będzie impulsem do dalszego rozwoju zwłaszcza branży usługowej. Warto zwrócić również uwagę na fakt, że rozwój usług może dodatnio wpłynąć także na rozwój działalności budowniczej, która zapewnia możliwość realizacji inwestycji infrastrukturalnych. Branża budownicza będzie dodatkowo stymulowana poprzez operacje przewidziane zarówno w przedsięwzięciach infrastrukturalnych. W związku z tym, realizacja operacji przyczyni się do rozwoju lokalnych przedsiębiorców poprzez dostarczenie im zleceń w ramach wdrażania LSR. Ważnym wymiarem integrującym branże jest sama turystyka, której rozwój nie został przewidziany wprost w celach LSR, ale realizowane przedsięwzięcia w ramach celu ogólnego 1 niewątpliwie podniosą atrakcyjność turystyczną obszaru. W tym przypadku, przedsięwzięcia nastawione są zarówno na budowę i rozwój infrastruktury, a także promocję lokalnych zasobów, w tym lokalnych usług i produktów. Integracja będzie zatem następować poprzez wspólne podejmowanie starań na rzecz rozwoju atrakcyjności turystycznej regionu, a co za tym idzie wzroście liczby turystów. Dzięki pojawieniu się większej ilości turystów będą mogły rozwijać się zarówno usługi jak i branża budowlana. Jednym z kluczowych przedsięwzięć, aby do tego doszło, są jednak inwestycje infrastrukturalne. Planowe i zintegrowane działania na rzecz poprawy atrakcyjności obszaru dadzą efekt synergiczny, w postaci wartości dodanej jaką w tym przypadku jest oprócz poprawy sytuacji ekonomicznej obszaru, również zintegrowanie społeczeństwa. Niewątpliwie dobrą płaszczyzną do podejmowania tego typu współpracy będzie „Kreator Przedsiębiorczości”, którego jednym z zadań będzie integracja i próba sieciowania przedsiębiorców różnych branż.

X.2 Zintegrowanie pionowe

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Dorzecze Bobrzy” jest zintegrowana z następującymi dokumentami strategicznymi:

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005, w zakresie priorytetów unijnych:
 - a. 6A ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy;
 - b. 6B wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich;
2. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, w zakresie:
 - a. Priorytet 1 Osoby młode na rynku pracy
 - b. Priorytet 2 Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
3. Program Operacyjny Polska Wschodnia (2014-2020), w zakresie:
 - a. Oś priorytetowa 1 Przedsiębiorcza Polska Wschodnia
4. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, w zakresie:

Tabela powiązania celów LSR z celami strategii wojewódzkiej

Cel strategii wojewódzkiej	Opis celu strategii wojewódzkiej	Odpowiadający cel w LSR
Cel 1	Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej (szczególnie 1.2., 1.3.)	Cel ogólny 1.0
Cel 2	Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu (szczególnie 2.1., 2.3., 2.4.)	Cel ogólny 2.0
Cel 3	Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki (szczególnie 3.1., 3.3.)	Cel ogólny 1.0
Cel 5	Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich (szczególnie 5.1., 5.3.)	Cel ogólny 2.0

5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 (wersja 5.0), w zakresie:
 - a. Oś priorytetowa 2 Konkurencyjna gospodarka
 - b. Oś priorytetowa 4 Dziedzictwo naturalne i kulturowe
 - c. Oś priorytetowa 8 Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo
 - d. Oś priorytetowa 9 Włączenie społeczne i walka z ubóstwem
 - e. Oś priorytetowa 10 Otwarty rynek pracy
6. Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego, w zakresie:
 - a. Strategicznych celów ustalonych jako

- b. Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych (zwłaszcza Priorytet 2 Przeciwdziałanie bezrobociu, aktywizacja rynku pracy i wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców powiatu)
- c. Ochrona i racjonalne wykorzystanie środowiska i dóbr kultury (zwłaszcza Priorytet 2 Ochrona i optymalne wykorzystanie dóbr kultury; Priorytet 3 Rozwój turystyki oraz tworzenie i modernizacja infrastruktury kulturowej i turystycznej)
- d. Rozwój gospodarczy oraz rozwój infrastruktury technicznej i społecznej (zwłaszcza Priorytet 2 Budowa, rozbudowa, modernizacja i wyposażenie obiektów użyteczności publicznej; Priorytet 4 Rozwój sektora MŚP)

7. Strategie gminne, w zakresie:

Gmina	Założenia Strategii Gminnej
Miedziana Góra	<u>Strategia Rozwoju Gminy.</u> Cel strategiczny: Wzrost atrakcyjności Gminy Miedziana Góra jako miejsca zamieszkania, Cel strategiczny: Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy Miedziana Góra, Cel strategiczny: Wzrost potencjału gospodarczego Gminy Miedziana Góra
Mniów	<u>Strategia Rozwoju Gminy.</u> Cele strategiczne: I. Wspieranie rozwoju gospodarczego gminy, II. Utrzymanie i rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, III. Budowa kapitału ludzkiego i społecznego. Cele operacyjne: Cel operacyjny I: Zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej oraz wsparcie inicjatyw na rzecz nowych miejsc pracy, podnoszenia kwalifikacji zawodowych i stabilizacji życiowej; Cel operacyjny II: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez tworzenie warunków dla rozwoju usług agroturystycznych i gastronomicznych; Cel operacyjny III: Wzmocnienie wizerunku i rozpoznawalności gminy Mniów, jako miejsca atrakcyjnego kulturowo i turystycznie; Cel operacyjny IV: Utrzymanie i rozwój wysokiej jakości infrastruktury publicznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju; Cel operacyjny VI: Efektywna obsługa mieszkańców i instytucji, dzięki zwiększeniu udziału elektronicznej korespondencji i wymiany danych.
Strawczyn	<u>Strategia Rozwoju Gminy Strawczyn.</u> Cel główny 1 – gmina aktywnych społecznie mieszkańców, Cel główny 2 – gmina przedsiębiorczych mieszkańców, Cel główny 3 – gmina przyjaznym miejscem do mieszkania.
Piekoszów	<u>Lokalny Program Rewitalizacji miejscowości Piekoszów</u> w zakresie rewitalizacji przestrzeni publicznej (gmina Piekoszów nie posiada Strategii Rozwoju Lokalnego)
Zagnańsk	<u>Strategia rozwoju gminy Zagnańsk.</u> Cel strategiczny 1: Poprawa warunków dla gospodarki lokalnej; Cel strategiczny 2: Wzrost jakości życia mieszkańców; Cel strategiczny 3: Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego gminy. Cele strategiczne realizowane są poprzez cele operacyjne: Cel operacyjny 1: Korzystne warunki do kształtowania gospodarki lokalnej; Cel operacyjny 2: Rozwinięta turystycznie gmina; Cel operacyjny 3: Wysoka jakość życia mieszkańców; Cel operacyjny 4: Promocja zasobów gminy.

XI. Monitoring i ewaluacja

Schemat prowadzenia ewaluacji oraz monitoringu został wypracowany w ramach konsultacji społecznych. Efektem zebranych danych w społeczności lokalnej jest wysokie zróżnicowanie metod i technik, dzięki którym w przyszłości mieszkańcy będą mogli włączyć się w proces oceny wdrażania LSR i funkcjonowania LGD. Zebrane dane w ramach uspołecznienia LSR LGD „Dorzecze Bobrzy” wskazały na relatywnie dużą chęć wzięcia udziału w spotkaniach warsztatowych w przyszłości, a

także w badaniach w gminach. Dodatkowo, mieszkańcy ocenili, że spotkania z przedstawicielami liderów lokalnych również byłyby ważne dla prawidłowej oceny działania LGD i wdrażania LSR.

Podstawowym celem prowadzonych badań i analiz będzie zebranie informacji na temat finansowego, rzeczowego oraz społecznego wymiaru działania LGD i wdrażania LSR pod kątem podstawowych kryteriów ewaluacyjnych. W związku z tak postawionym celem ogólnym prowadzenia badań ewaluacyjnych i monitoringu, analizy będą prowadzone przy udziale: pracowników LGD, członków organów LGD, ekspertów zewnętrznych w dziedzinie prowadzenia ewaluacji i monitoringu, a także przedstawiciele trzech sektorów partnerstwa LGD i samych mieszkańców obszaru LGD, których opinia ma ważne znaczenie dla realizacji jednej z podstawowych zasad działania LGD – oddolności i współdecydowania w obszarze kierunków rozwoju.

Szczegółowe rozwiązania dotyczące prowadzenia monitoringu i ewaluacji znajdują się w załączniku nr 2 do strategii.

XIII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy” złożyła do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach wniosek LGD/W/15/39/1 z dnia 25.11.2015r. w sprawie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność. RDOŚ pismem z dnia 07.12.2015r. WPN-II.410.237.2015.MO, po przeanalizowaniu przedstawionych w złożonym wniosku materiałów, na podstawie art. 47 i art. 57 ustawy z dnia 3 października 2008r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, ze zm.), uzgodnił brak konieczności przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu LSR, co jest równoznaczne z brakiem konieczności opracowania prognozy oddziaływania na środowisko.

Analiza przedłożonej dokumentacji do RDOŚ wskazuje, że projekt Strategii nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, ze zm.), jak również realizacja jego postanowień nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Ponadto, RDOŚ przyjmuje przedstawione w złożonym przez LGD wniosku uzasadnienie mówiące, że dokument strategiczny charakteryzuje się dużym stopniem ogólności, określa cele i kierunki rozwoju, nie przesądza jednak o lokalizacji poszczególnych operacji i nie precyzuje konkretnych rozwiązań technicznych stosowanych przy ich realizacji.

Odnosząc się do projektów infrastrukturalnych, w decyzji RDOŚ wskazano, że mimo możliwych krótkotrwałych, odwracalnych oddziaływań negatywnych oddziaływań (jak np. hałas przy prowadzonych pracach), działania będą raczej pozytywnie oddziaływać na środowisko.

W piśmie wskazano również, że dla niektórych form ochrony przyrody występujących na terenie obszaru LGD należy stosować obowiązujące regulacje wynikające z ustawy o ochronie przyrody oraz aktów ustanawiających poszczególne formy. Należą do nich: rezerваты przyrody: Sufraganiec, Barcza, Barania Góra, Kamienne Kręgi, Moczydło, Perzowa Góra, Chelosiowa Jama, Górna Krasna, Zachełmie, parki krajobrazowe: Suchedniowsko-Oblęgorski, Chęcińsko-Kielecki, Konecko-Łopuszniański, Podkielecki, obszary Natura 2000 mające znaczenie dla Wspólnoty: Dolina bobrzy (PLH260014), Dolina Krasnej (PLH260001), Lasy Suchedniowskie (PLH260010), Ostoja Barcza (PLH260025), Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie (PLH260041), pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

Zwrócono również uwagę, że realizowane w ramach LSR inwestycje powinny być poprzedzone szczegółowym rozpoznaniem uwarunkowań lokalnych w zakresie spełnienia wymogów ochrony środowiska i ochrony przyrody, biorąc pod uwagę ustanowione na tym terenie obszary i obiekty chronione, a w uzasadnionych przypadkach może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Dokumenty strategiczne na poziomie gmin, powiatu, województwa
2. Rozporządzenia i Ustawy z zakresu RLKS i PROW 2014-2020
3. Poradnik dla LGD w zakresie opracowania LSR 2014-2020
4. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020
5. Program Operacyjny Polska Wschodnia (2014-2020),
6. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 (wersja 5.0)

Załącznik nr 1

Procedura aktualizacji LSR

Celem procedury jest sformalizowanie procesu dokonywania korekt w LSR, by zapewnić jak najszerszy udział partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru. Procedura obejmuje czynności związane ze zgłaszaniem, analizowaniem i przyjmowaniem zmian w zapisach LSR.

Założenia ogólne:

- Proces wdrażania i aktualizacji odbywa się z jak najszerszym udziałem partnerów LGD i wszystkich mieszkańców z obszaru
- Wszystkie działania LGD dotyczące wdrażania LSR są jawne
- LGD monitoruje na bieżąco wdrażanie LSR
- Aktualizacja LSR nie powinna być dokonywana częściej niż raz w roku przez Zarząd
- Działania logistyczne zapewnia Biuro LGD

Procedura:

1. Wnioski w sprawie zmian zapisów LSR mogą zgłaszać członkowie LGD, organy Stowarzyszenia, wszyscy mieszkańcy obszaru oraz instytucja zarządzająca.
2. Zgłaszanie wniosków jest sformalizowane. Wnioski przyjmowane są przez pracowników biura i ewidencjonowane. Zgłaszane wnioski powinny zawierać informację nt. propozycji zapisu/zmiany, celu dokonania zmiany zapisu/ów oraz przewidziane efekty tych zmian, dane kontaktowe wnioskodawcy
3. Zarząd Stowarzyszenia dokonuje potrzebnych analiz do wprowadzania zmian w LSR. Analizy te wykonywane są na bieżąco w ramach ciągłego monitoringu. Analiza obejmuje zgłaszane do LGD wnioski, analizę otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR, analizę uchwał organów Stowarzyszenia wnioskujących o zmiany, analizę wniosków z ewaluacji i monitoringów
4. Zarząd może dodatkowo podjąć decyzję o zleceniu ekspertom zewnętrznym analizy związanej z koniecznością aktualizacji dokumentów Stowarzyszenia.
5. Zarząd przygotowuje projekty uchwał dotyczące zmian w zapisach LSR
6. Aktualizacja LSR dokonywana jest uchwałą Zarządu .

Załącznik nr 2 Monitoring i ewaluacja

Procedura monitoringu

Zadania związane z prowadzeniem monitoringu będą realizowane przez pracowników biura LGD. W poniższej tabeli szczegółowo rozpisano aspekty funkcjonowania i realizacji LSR, które będą podlegać analizie i ocenie.

Elementy podlegające monitorowaniu	Badane aspekty	Źródła danych
Funkcjonowanie LGD i animacja	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja szkoleń dla pracowników LGD • Realizacja szkoleń dla organów LGD • Efektywność doradztwa w biurze LGD • Liczba porad i charakter doradztwa świadczonego w biurze LGD, • Ocena świadczonego doradztwa • Częstotliwość i regularność spotkań organów LGD, • Frekwencja na spotkaniach organów LGD 	<ul style="list-style-type: none"> • Dane własne LGD • Badania ankietowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ osoby korzystające z doradztwa, ○ osoby uczestniczące w spotkaniach szkoleniach, imprezach organizowanych przez LGD
Realizacja planu działania	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzeganie przyjętych procedur 	<ul style="list-style-type: none"> • Dane własne LGD
Realizacja LSR	<ul style="list-style-type: none"> • Stopień osiągnięcia założonych wartości wskaźników (rezultatów i produktów) • Realizacja działań skierowanych do grupy defarowyzowanej • Ocena skuteczności stosowanych kryteriów wyboru • Stopień wykorzystania funduszy • Wysokość zakontraktowanych środków 	<ul style="list-style-type: none"> • Dane własne LGD • Ankieta monitorująca dla beneficjentów i grantobiorców • Dane zebrane z prowadzonych konkursów
Realizacja planu komunikacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba i charakter działań promocyjnych podjętych przez LGD, • Postępy w realizacji planu komunikacji • Liczba i charakter uczestnictwa w działaniach zewnętrznych wobec LGD (w tym wydarzeniach lokalnych i ponadlokalnych) • Realizacja wskaźników planu komunikacyjnego • Efektywność działań komunikacyjnych • Stopień rozpoznawalności LGD wśród mieszkańców obszaru 	<ul style="list-style-type: none"> • Dane własne LGD • Statystyki stron internetowych i kanałów w mediach społecznościowych oraz statystyki innych wykorzystywanych w planie komunikacyjnym narzędzi komunikacyjnych (np. ulotki, gazety, radio) • Badania ankietowe osób uczestniczących w spotkaniach, szkoleniach, imprezach organizowanych przez LGD

Charakterystyka źródeł danych oraz sposobów pomiaru i oceny danych:

- Dane własne LGD – dane gromadzone w toku normalnej działalności LGD, w szczególności w ramach obowiązkowej sprawozdawczości realizowanej przez Stowarzyszenie. Dane własne obejmują:
 - Wskaźniki planu komunikacji
 - Dane ilościowe dotyczące doradztwa w biurze
 - Dane gromadzone w trakcie naborów (m.in. terminy naborów, ilość złożonych wniosków, środki finansowe przypisane do naborów)
 - Wskaźniki LSR i PROW
 - Realizację budżetu LSR
 - Dane dotyczące pracy organów LGD
 - Informacje o szkoleniach dla pracowników i członków organów LGD.
- Badania własne:
 - Ankieta monitorująca dla beneficjentów i grantobiorców – badanie pozwoli na zbieranie istotnych informacji dotyczących postępu rzeczowo-finansowego. Pozwoli także pogłębić informacje uzyskane z wniosków o dofinansowanie operacji, m.in. pozwoli na dezagregację obowiązkowych wskaźników PROW. Ankieta będzie wypełniana przez beneficjentów i grantobiorców raz, w roku, w którym rozliczyli oni operację.
 - Badania ankietowe osób korzystających z doradztwa – badanie realizowane na bieżąco, w których jednostką analizy będą udzielone porady. O wypełnienie ankiety będą proszone osoby korzystające z doradztwa w biurze LGD. Anonimowe ankiety wrzucane będą do pojemnika umieszczonego przy wejściu do biura LGD.
 - Badania ankietowe uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych lub szkoleń organizowanych przez LGD – realizowane w czasie każdego tego typu wydarzenia zorganizowanego przez LGD.

Dane zgromadzone za pomocą wymienionych powyżej technik będą poddawane okresowej analizie przez pracowników biura LGD w przypadku ewaluacji on-going lub przekazywane przez pracownika LGD wyspecjalizowanemu zewnętrznemu podmiotowi w przypadku ewaluacji mid-term i eks-post, który będzie na potrzeby LGD opracowywał raport z monitoringu. Dane będą przygotowywane i przekazywane według wytycznych sformułowanych przez ten podmiot zewnętrzny. Ponadto wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny, na bazie zebranych i przeanalizowanych przez pracowników biura LGD danych, będzie przygotowywał w formie prezentacji coroczny raport z monitoringu. Zostanie on wykorzystany do realizacji warsztatów refleksyjnych w ramach ewaluacji wewnętrznej (patrz „Procedura ewaluacji”).

Jeśli chodzi o czas dokonania pomiaru, to jest on niemożliwy do sprecyzowania w przypadku danych, które będą rejestrowane na bieżąco (np. w przypadku danych dotyczących doradztwa w biurze LGD). Wiele zaplanowanych źródeł danych sama w sobie zawiera wskazanie momentu rejestracji danych, np. ankiety dotyczące spotkań informacyjno-konsultacyjnych, szkoleń lub imprez organizowanych przez LGD powinny być realizowane na ich zakończenie (ankiety będą wypełniane w czasie wszystkich spotkań organizowanych przez LGD).

Ankiety monitorujące będą realizowane do końca roku, w którym rozliczona została operacja zgodnie z wytycznymi zamieszczonymi powyżej.

Raport z monitoringu dotyczący ostatniego zakończonego roku kalendarzowego będzie przygotowany w terminie do 20 stycznia następnego roku w każdym roku realizacji LSR. LGD będzie przekazywać zewnętrznemu wykonawcy raportu dane zebrane w ramach

monitoringu w minionym roku kalendarzowym w terminie do 5 stycznia kolejnego roku kalendarzowego.

Procedura ewaluacji

Procedura ewaluacji zakłada realizację kilku działań w różnych momentach wdrażania LSR:

1. ewaluacja ex-ante
2. corocznej ewaluacji wewnętrznej (on-going),
3. śródkresowej ewaluacji mid-term,
4. końcowej ewaluacji zewnętrznej (ex-post).

Coroczna ewaluacja wewnętrzna prowadzona będzie w ramach warsztatów refleksyjnych w ramach ewaluacji on-going. Sposób i termin ich realizacji będzie zgodny z Wytycznymi Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 5/3/2017 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z dnia 18 sierpnia 2017 r. W czasie spotkań wykorzystany zostanie raport z monitoringu przygotowanych w formie prezentacji przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny.

Badania ewaluacyjne w ramach ewaluacji mid-term i ewaluacji zewnętrznej pozwolą na ocenę funkcjonowania LGD i realizacji LSR z uwzględnieniem kryteriów ewaluacyjnych. Przyjęte kryteria ewaluacyjne zdefiniowane zostały w sposób następujący:

- **Trafność:** stopień, w jakim przyjęte cele, przedsięwzięcia i sposób funkcjonowania LGD odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym realizacją LSR i realnym potrzebom odbiorców działań
- **Spójność:** stopień spójności LSR z innymi dokumentami programowymi i strategiami obejmującymi obszar realizacji LSR
- **Efektywność:** stosunek poniesionych nakładów (zasobów finansowych, ludzkich, czasu) do uzyskanych wyników i rezultatów
- **Skuteczność:** stopień osiągnięcia zdefiniowanych celów i przedsięwzięć
- **Użyteczność:** stopień zaspokojenia potrzeb odbiorców działań w wyniku osiągnięcia rezultatów operacji
- **Trwałość:** ocena możliwości i stopnia utrzymania się efektów i wpływu działań po zakończeniu ich realizacji.

W poniższej tabeli zaprezentowano sposób operacjonalizacji kryteriów ewaluacyjnych, tzn. sposób w jaki znajdują one odzwierciedlenie w konkretnych pytaniach badawczych. Pytanie te wskazują na obszary funkcjonowania LGD oraz realizacji LSR, które będą podlegać ewaluacji ex ante, mid-term oraz ex-post (zewnętrznej). Pytania badawcze i obszary badania są również powiązane z zaplanowanymi technikami badawczymi, które zostaną scharakteryzowane pod tabelą.

Ewaluacja i podmiot wykonujący	Kryteria ewaluacyjne i główne pytania badawcze
Ewaluacja ex-ante – pracownicy i zarząd LGD (ocena własna)	<p>Trafność Jakie idee przyświecały wyborowi celów? Czy przyjęte założenia były poparte rzetelną diagnozą? W jakim stopniu uwzględniono głos społeczności lokalnej przy wyborze celów? Ocena powiązania celów LSR z celami szczegółowymi PROW. Ocena przyjętych rozwiązań w zakresie funkcjonowania LGD, w tym świadczonego doradztwa i aktywizacji społeczności, pod względem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jego zgodności z zasadami realizacji RLKS • oczekiwań mieszkańców obszaru LGD. <p>Spójność Ocena spójności LSR i planowanych działań z innymi strategiami i programami obejmującymi obszar realizacji LSR</p>
Ewaluacja mid-term – hybrydowa, realizowana we współpracy z zewnętrznymi ekspertami	<p>Trafność Czy w społeczności nie zaszły jakieś istotne zmiany, które mają wpływ na obniżenie poziomu trafności LSR?</p> <p>Efektywność Czy osiągnięte efekty rzeczywiście były wynikiem realizacji przedsięwzięć w ramach wdrażania LSR? Określenie stopnia prawdopodobieństwa, że obserwowane rezultaty mogłyby pojawić się pomimo braku interwencji. Jaki jest stosunek poniesionych nakładów w stosunku do uzyskanych rezultatów.</p> <p>Skuteczność Jaki jest poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu? Ocena stopnia realizacji harmonogramu i budżetu wdrażania LSR.</p> <p>Użyteczność W jakim stopniu potrzeby beneficjentów zostały zaspokojone dzięki realizacji operacji? Jakie są nieplanowane efekty wdrażania LSR?</p> <p>Komplementarność Czy realizowane działania uzupełniają się z innymi programami obejmującymi obszar LGD?</p> <p>Trwałość Czy realizowane operacje mają potencjał wywołania trwałych zmian?</p>
Ewaluacja ex-post – zewnętrzna (realizowana przez wyspecjalizowane podmioty we współpracy z LGD)	<p>Efektywność, skuteczność, użyteczność (pytania badawcze dla kryteriów – jak powyżej).</p> <p>Komplementarność Czy działania realizowane w toku wdrażania LSR uzupełniały się z innymi programami obejmującymi obszar LGD? W jakim stopniu działania realizowane w toku wdrażania LSR uzupełniały się wzajemnie?</p> <p>Trwałość Czy zrealizowane operacje wywołały trwałe zmiany w lokalnej społeczności?</p>

W czasie ewaluacji ex-ante, mid-term, on-going oraz ex-post zastosowane zostaną następujące techniki badawcze:

- Analiza danych zastanych (ewaluacja ex-ante, mid-term, ex-post) – analiza dokumentacji wytworzonej przez biuro i organy LGD. Analiza ogólnodostępnych danych statystycznych (np. Bank Danych Lokalnych). Analiza dostępnych publikacji i raportów z badań dotyczących obszaru LGD. Bardzo istotnym źródłem danych zastanych będą raporty z monitoringu oraz sprawozdania z warsztatów refleksyjnych. Analiza danych zastanych zostanie w szczególności

wykorzystana do określenia trafności prowadzonej interwencji. Wyniki analizy danych zastanych będą ponadto stanowić punkt wyjścia do zbierania danych przy pomocy pozostałych technik badawczych. Analiza dokumentacji w największym stopniu zostanie jednak wykorzystana w badaniu **trafności i spójności** procesu wdrażania LSR. Analiza w opisywanym tu zakresie w ramach ewaluacji zewnętrznej oraz ewaluacji mid-term przeprowadzona zostanie przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny. LGD zobowiązane jest do przekazania jego przedstawicielom danych, informacji oraz materiałów niezbędnych do wykonania tego zadania badawczego.

- Wywiady eksperckie (ewaluacja ex-ante, mid-term, ex-post) – wywiady (indywidualne i grupowe) z przedstawicielami biura LGD oraz organów LGD. Wywiady eksperckie będą odgrywać znaczącą rolę dla badania **komplementarności** procesu wdrażania LSR, jak również określenie jego **trafności i skuteczności**.
- Badanie ankietowe mieszkańców obszaru LGD (mid-term, ex-post) – badanie ilościowe przeprowadzone na losowo dobranej próbie lub za pośrednictwem badań online. Ankiety przeprowadzone zostaną przez pracowników LGD, z wykorzystaniem techniki PAPI lub elektronicznie z wykorzystaniem techniki CAWI. Badanie ankietowe zostanie przeprowadzone 2-krotnie: w ramach ewaluacji, mid-term i ex-post. Kwestionariusze ankiety dostarczone zostaną przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny, który będzie merytorycznie odpowiedzialny za przeprowadzenie badań ewaluacyjnych. Badania ankietowe pozwolą na uspołecznienie procesu ewaluacji i włączenie mieszkańców w proces oceny funkcjonowania LGD. Wyniki ankiet będą istotne przede wszystkim dla oceny **trafności, skuteczności** oraz **użyteczności** procesu wdrażania LSR oraz **trwałości** uzyskanych efektów.
- Badanie ankietowe osób korzystających z doradztwa (ewaluacja mid-term, ex-post) – służyć będzie do **badania poziomu efektywności doradztwa**. Prowadzone będzie w ramach monitoringu, a zebrane dane będą zbierane w corocznych raportach z monitoringu i poddawane ocenie w czasie warsztatów refleksyjnych. Dane te zostaną poddane dodatkowej zbiorczej analizie w czasie ewaluacji mid-term i ex-post.
- Badanie ankietowe wśród wnioskodawców (ewaluacja ex-post) – badanie ilościowe przeprowadzone za pomocą formularza internetowego (CAWI) lub z wykorzystaniem techniki CATI (telefonicznie). Do jego udostępnienia wykorzystana zostanie baza kontaktów zgromadzonych przez LGD w ramach wdrażania LSR. Ankieta będzie wypełniana przez wnioskodawców. Badanie to pozwoli na analizę **efektywności** interwencji podjętych w ramach wdrażania LSR oraz będzie uzupełnieniem danych gromadzonych przy pomocy ankiet wypełnianych przez osoby korzystające z doradztwa w biurze LGD oraz ankiet monitorujących dla beneficjentów. W przypadku realizacji badań CAWI, ankieta internetowa opracowana zostanie przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny odpowiedzialny za realizację ewaluacji ex-post.
- Warsztaty refleksyjne realizowane w ramach ewaluacji on-going. W ich czasie uczestnicy będą mogli uzyskać informacje na temat działalności LGD i postępów we wdrażaniu LSR. Uczestnicy będą brali udział w ocenie danych zebranych w ramach monitoringu. Istotnym celem spotkań będzie też pozyskiwanie informacji zwrotnych od uczestników.

	Źródła danych i techniki ich pozyskania	Termin realizacji	Efekt realizacji
Ex-ante	Lokalna Strategia Rozwoju (analiza szczegółowych rozwiązań przyjętych w dokumencie strategicznym) Dokumentacja wytworzona w czasie konsultacji na etapie powstawania LSR Ogólnodostępne dane statystyczne	Ostatni kwartał 2016	Kompleksowa ocena procesu powstawania Lokalnej Strategii Rozwoju oraz zapisów dokumentu strategicznego. Oszacowanie wszystkich możliwych efektów wdrażania LSR

	Raporty, publikacje, dokumenty strategiczne dotyczące obszaru objętego LSR		
Mid-term	Analiza danych zastanych Wywiady eksperckie Badanie ankietowe na losowo dobranej próbie mieszkańców obszaru LGD (realizowane przez biuro LGD za pomocą ankiety dostarczonej przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny)	2019	Włączenie mieszkańców w proces ewaluacji LSR. Kompleksowa ocena dokumentu strategicznego. Opisanie i ocena zmian w społeczności lokalnej osiągniętych dzięki wdrażaniu LSR. Identyfikacja ewentualnych istotnych zmian w społeczności lokalnej rodzących potrzebę zmian zapisów LSR. Sformułowanie rekomendacji dotyczących funkcjonowania LGD oraz dalszych działań związanych z wdrażaniem LSR. Sformułowanie rekomendacji odnośnie ewentualnych zmian zapisów LSR, regulaminów lub procedur stosowanych w LGD.
Ex-post	Analiza danych zastanych Wywiady eksperckie Badanie ankietowe na losowo dobranej próbie mieszkańców obszaru LGD (realizowane przez biuro LGD za pomocą ankiety dostarczonej przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny) Badanie ankietowe wnioskodawców	Po roku 2020	Włączenie mieszkańców w proces ewaluacji LSR. Kompleksowa ocena dokumentu strategicznego. Ocena wszystkich aspektów funkcjonowania LGD oraz działań podjętych w ramach aktywizacji. Opisanie i ocena zmian w społeczności lokalnej osiągniętych dzięki wdrażaniu LSR. Sformułowanie rekomendacji dotyczących przyszłego sposobu funkcjonowania LGD.
Ewaluacja on-going	Warsztaty refleksyjne za każdy rok realizowane na początku kolejnego roku kalendarzowego na podstawie zbieranych na bieżąco danych opracowanych w formie prezentacji pracownika biura lub podmiot zewnętrzny	Do końca lutego każdego roku wdrażania LSR	Włączenie mieszkańców w proces ewaluacji LSR. Ocena wdrażania dokumentu strategicznego. Ocena aspektów funkcjonowania LGD oraz działań podjętych w ramach aktywizacji. Opisanie i ocena zmian w społeczności lokalnej osiągniętych dzięki wdrażaniu LSR. Sformułowanie rekomendacji dotyczących przyszłego sposobu funkcjonowania LGD.

Załącznik nr 3 – Plan działania

Tabela - Plan działania

Cel ogólny 1 Społeczeństwo aktywne i zintegrowane														
Cel ogólny nr 1 Społeczeństwo aktywne i zintegrowane	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2024			Razem 2016-2024		Program	Poddziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (EUR)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (EUR)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (EUR)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (EUR)	PROW	Realizacja LSR/Projekt współpracy
Cel szczegółowy 1.1 Pobudzenie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru LGD												PROW		
Przedsięwzięcie 1.1.1	Liczba zorganizowanych imprez kulturowych i sportowych	10 szt.	100%	27 667,76	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	10 szt.	27 667,76	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.1.2	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	6 szt.	100%	20 657,81	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	6 szt.	20 657,81	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.1				48 325,57			0			0		48 325,57		
Cel szczegółowy 1.2 Zaktywizowanie i upodmiotowienie mieszkańców do działań na rzecz lokalnej kultury i społeczeństwa												PROW		
Przedsięwzięcie 1.2.2	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w ramach projektu grantowego	16 szt.	100%	32 147,99	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	16 szt.	32 147,99	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.2.4	Liczba zorganizowanych wydarzeń promocyjnych	6 szt.	100%	11 721,81	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	6 szt.	11 721,81	PROW	Realizacja LSR

Przedsięwzięci e 1.2.5	Liczba przygotowanych koncepcji smart villages	0 szt.	0%	0	0 szt.	0%	0	5 szt.	100%	5 000	5 szt.	5 000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2				43 869,80			0			5 000		48 869,80		
Cel szczegółowy 1.3 Pobudzenie współpracy ponadgminnej i międzysektorowej													PROW	
Przedsięwzięci e 1.3.1	Liczba wydanych folderów, broszur i innych wydawnictw promocyjnych	7 szt.	100%	11 476,27	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	7 szt.	11 476,27	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięci e 1.3.2	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	0 szt.	0%	0	0	0%	0	1 szt.	100%	85 375	1 szt.	85 375	PROW	Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 1.3				11 476,27			0			85 375		96 851,27		
Cel szczegółowy 1.4 Tworzenie infrastruktury rekreacyjno-rozrywkowej oraz sportowej													PROW	
Przedsięwzięci e 1.4.1	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	4 szt.	57%	78 831,26	3 szt.	100%	76 595,81	0 szt.	100%	0	7 szt.	155 427,07	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięci e 1.4.2	Liczba nowych lub zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	10 szt.	28,57%	114 404,65	10 szt.	57,14%	104 745,76	15 szt.	100%	272 052,63	35 szt.	491 203,04	PROW	Realizacja LSR

Przedsięwzięcie 1.4.3	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	1 szt.	100%	64 257,50	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	64 257,50	PROW	Projekt współpracy	
Razem cel szczegółowy 1.4				257 493,41				181 341,57				272 052,63	710 887,61		
Razem cel ogólny 1				361 165,05				181 341,57				362 427,63	904 934,25		
Cel ogólny 2 Wspieranie rozwoju gospodarczego na obszarze objętym LSR															
Cel ogólny nr 2 Wspieranie rozwoju gospodarczego na obszarze objętym LSR turystycznie	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2024			Razem 2016-2024		Program	Poddziałanie/zakres Programu	
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)	PROW	Realizacja LSR	
Cel szczegółowy 2.1 Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR													PROW		
Przedsięwzięcie 2.1.1	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	17 szt.	36%	405 132,89	18 szt.	74%	350 279,02	12 szt.	100%	193 700,67	47 szt.	949 112,58	PROW	Realizacja LSR	
Przedsięwzięcie 2.1.2	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	10 szt.	38%	406 800,31	14 szt.	92%	151 989,20	2 szt.	100%	203 796,16	26 szt.	762 585,67	PROW	Realizacja LSR	
Przedsięwzięcie 2.1.3	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	0 szt.	0%	0	1 szt.	100%	25 742,50	0 szt.	100%	0	1 szt.	25 742,50	PROW	Projekt współpracy	

Przedsięwzięci e 2.1.4	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	0 szt.	0%	0	0 szt.	0%	0	1 szt.	100 %	8 250	1 szt.	8 250	PROW	Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 2.1				811 933,20			528 010,72			405 746,8 3		1 745 690,75		
Razem cel ogólny 2				811 933,20			528 010,72			405 746,8 3		1 745 690,75		
Razem LSR				1 173 098,25			709 352,29			768 174,4 6		2 650 625		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													% budżetu poddziałania Realizacja LSR (19.2)	
												1 711 698,25	69,38%	

Załącznik nr 4- Budżet

Tabela: Budżet

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	RAZEM EFSI
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	2 467 000	-	-	-		2 467 000
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	183 625			-		183 625
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	449 690	-	-	-	-	449 690

Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	25 000	-	-	-	-	25 000
Razem	3 125 315	-	-	-	-	3 125 315

Tabela – Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020 (w EUR)

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	1 299 324,60	742 675,40		2 042 000
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	270 427,50		154 572,50	425 000
Razem	1 569 752,10	742 675,40	154 572,50	2 467 000

Załącznik nr 5 – Plan komunikacji

Tabela – Plan komunikacji

Termin	Cel komunikacji	Działania komunikacyjne	Adresaci działań komunikacyjnych	Wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych /środku przekazu	Wartość wskaźnika na koniec 2023	Planowane efekty działań komunikacyjnych
Cały okres wdrażania LSR	Informowanie o stanie realizacji LSR oraz działalności LGD	Bieżące publikacje informacji	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST Ogół mieszkańców	Liczba opublikowanych komunikatów informacyjnych na stronach internetowych LGD nt. stanu realizacji LSR oraz działalności LGD	9	Poinformowanie społeczności lokalnej o stanie realizacji LSR oraz działalności LGD Zwiększenie zainteresowania mieszkańców działalnością LGD
				Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych	9	
				Liczba ogłoszeń w lokalnych mediach	2	
Cały okres wdrażania LSR	Informowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach, typach operacji i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR	Kampanie informacyjne Doradztwo indywidualne Doradztwo grupowe Bieżące publikacje informacji	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST Ogół mieszkańców	Liczba udzielonego doradztwa indywidualnego w biurze LGD w formie bezpośredniej lub pośredniej	600	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o możliwościach, technicznych aspektach realizacji i składania wniosków na operacje w ramach budżetu LSR Zwiększenie zainteresowania mieszkańców działalnością LGD
				Liczba osób zadowolonych z udzielonego doradztwa	160	
				Liczba opublikowanych postów na stronie LGD	15	

				Liczba wysłanych informacji mailingiem do potencjalnych wnioskodawców	15	
				Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych	15	
Druga połowa 2018 - 2022	Promocja operacji realizowanych w ramach LSR	Wydawnictwa i publikacje Wydarzenia promocyjne	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST Ogół mieszkańców	Liczba wydanych folderów i broszur promocyjnych	2	Wzrost wiedzy społeczności lokalnej nt. realizowanych „wokół” nich projektów Podwyższenie świadomości nt. działalności LGD Pobudzenie społeczności lokalnej do włączenia się w realizację LSR
				Liczba osób które odwiedziły stoisko LGD podczas imprez promocyjnych (karty porad, materiały promocyjne, dok. zdjęciowa)	1 000	
				Liczba wydarzeń promocyjnych i imprez integracyjnych, w których LGD brało udział	10	
Od II półrocza 2016r. do 2023 r.	Informowanie na temat prowadzonego doradztwa przez LGD „Dorzecze Bobrzy”	Wydawnictwa i publikacje Wydarzenia promocyjne Bieżące publikacje informacji Kampanie informacyjne	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST Ogół mieszkańców	Liczba opublikowanych komunikatów informacyjnych na stronach www LGD	15	Zwiększenie zainteresowania mieszkańców działalnością LGD Wzrost liczby osób które skorzystają z doradztwa
				Liczba ogłoszeń w lokalnych mediach	6	

				Liczba wysłanych informacji mailingiem do potencjalnych wnioskodawców	15	
Cały okres wdrażania LGD	Utrzymanie dobrego wizerunku i rozpoznawalność i LGD „Dorzecze Bobrzy”	Bieżące publikacje informacji	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST Ogół mieszkańców	Liczba ogłoszeń w lokalnych mediach	3	Wzrost liczby mieszkańców rozpoznających LGD
				Liczba wysłanych informacji mailingiem	9	Wzrost liczby mieszkańców znających założenia funkcjonowania LGD i wdrażania LSR
				Liczba zamieszczonych ogłoszeń na stronie www LGD	9	Pozytywna ocena działalności LGD „Dorzecze Bobrzy” na rzecz rozwoju lokalnego wśród społeczności lokalnej
				Liczba imprez promocyjnych w których uczestniczyła LGD	40	
				Liczba wydanych publikacji LGD	2	
Od II półrocza 2016 r. do 2021 r.	Szczególne wsparcie procesu wdrażania LSR w zakresie tworzenia i utrzymania miejsc pracy	Kampanie informacyjne Bieżące publikacje informacji	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Ogół mieszkańców	Liczba udzielonego doradztwa indywidualnego w biurze LGD w formie bezpośredniej lub pośredniej	300	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o możliwościach, technicznych aspektach realizacji i składania wniosków na operacje w ramach budżetu LSR
				Liczba zorganizowanych spotkań (doradztwo grupowe) w formie bezpośredniej	3	Zwiększenie

				Liczba opublikowanych informacji/artykułów na stronie LGD	3	zainteresowania mieszkańców działalnością LGD
				Liczba wysłanych informacji mailingiem do potencjalnych wnioskodawców	3	
druga połowa 2017	Szerokie włączenie mieszkańców reprezentujących różne sektory i grupy interesów w proces wdrażania oraz monitoringu i ewaluacji LSR	Kampanie informacyjne Doradztwo grupowe Bieżące publikacje informacji	Osoby defaworyzowane Przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą Przedstawiciele NGO i JST Ogół mieszkańców	Liczba opublikowanych postów na stronie LGD	1	Wzrost udziału mieszkańców w procesie monitoringu i ewaluacji LSR i LGD
pierwsza połowa 2018 oraz pierwsza połowa 2022	Szczególne uwzględnienie grupy defaworyzowanej w zakresie informowania i uzyskiwania informacji zwrotnej nt. wdrażania LSR i realizowanych operacji	Kampania informacyjna Bieżące publikacje informacji	Osoby defaworyzowane	Liczba opublikowanych postów na stronie LGD	2	Wzrost zainteresowania działalnością LGD i wdrażaniem LSR przez osoby defaworyzowane Uwzględnienie opinii osób defaworyzowanych w działalności LGD i wdrażaniu LSR

